

Jenesis

Mmalite ihe niile

¹ Na mmalite Chineke kere eluigwe na ụwa.
² Ụwa bụ ihe na-enweghị ụdịdị ọbụla, burụkwa ihe togboro n'efu. Ọchịchiri gbara n'elu ogbu mmiri dị omimi. Mmuo nke Chineke na-erughari n'elu ogbu mmiri ahụ.

³ Mgbe ahụ Chineke kwuru si, “Ka ihè dị,” ihè dīkwa. ⁴ Chineke huru na ihè ahụ mara mma. Ọ kpara oke n'etiti ihè na ọchịchiri. ⁵ Chineke kporo ihè ahụ Ehihie, kporo ọchịchiri ahụ Abali. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke mbu.

⁶ Chineke kwukwara si, “Ka mbara puta nke ga-ekewapu mmiri di n'elu mbara ahụ site na mmiri nke di n'okpuru mbara ahụ” ⁷ Ya mere, Chineke mere mbara, kewapu mmiri di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke di n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a diri. ⁸ Mbara ahụ ka Chineke kporo mbara eluigwe. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke abuo.

⁹ Chineke kwuru si, “Ka mmiri di n'okpuru mbara eluigwe chikota onwe ha onu n'otu ebe, ka ala akoro puta.” O sikwa otu a diri. ¹⁰ Chineke kporo ala akoro ahụ “ala,” kporo mmiri ahụ chikotara onwe ha onu “osimiri.” Chineke lere anya hu na ha di mma.

11 Chineke kwuru si, “Ka ala puputa ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru, na osisi di n’elu ala nke na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n’ime ya, dika udidi ha di iche iche si di.” O sikwa otu a diri. 12 Ala puputara ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru dika udidi ha si di, na osisi na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n’ime ya, dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. 13 Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke atọ.

14 Chineke kwuru si, “Ka ihè nke na-enye ihè diri na mbara eluigwe, ikewapu ehie site n’abali. Ka ha buru ihe ama igosi oge di iche iche, ubochi di iche iche, na afo di iche iche. 15 Ka ha buru ihè na mbara eluigwe inye ihè n’elu uwa.” O si otu a diri. 16 Chineke mere ihè ukwu abuo, nke kacha idi ukwu ka o buru nke ga-achi ehie, ma nke di nta ka o buru nke ga-achi abali. O mekwara kpakpando di iche iche. 17 Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ihè n’uwa, 18 ichi ehie na abali na ikpa oke n’etiti ihè na ochichiri. Chineke lere anya hu na o di mma. 19 Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke anọ.

20 Chineke kwuru si, “Ka mmiri juputa n’ihe ndi na-eku ume, ka umu anu ufe fegharikwa n’elu uwa, ma n’elu mbara igwe.” 21 Ya mere Chineke kere anu ukwu niile bi na mmiri, na anu niile nwere ndu bi na mmiri, na udi ihe obula nwere ndu na-akpughari akpughari ndi

juputara na mmiri, dika ụdidi ha si di, na anụ ufe niile dika ụdidi ha si di. Chineke lere anya hụ na ọ di mma. ²² Chineke goziri ha, si ha, “Mụbaanụ, dikwanụ ukwuu n’onyogugu, juputanụ osimiri niile. Ka anụ ufe dikwa ukwuu n’onyogugu n’elu ụwa.” ²³ Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke ise.

²⁴ Chineke kwuru si, “Ka ala weputa umu anụ di iche iche nwere ndu dika ụdidi ha si di: anụ ulo, anụ na-akpughari n’ala, na anụ ohia, nke obula dika ụdidi ya si di.” O si otu a diri. ²⁵ Chineke mere umu anụ ohia, dika ụdidi ha si di, mee anụ ulo, dika ụdidi ha si di, na anụ niile nwere ndu nke na-akpughari n’ala dika ụdidi ha si di. Chineke lere anya hụ na ọ di mma.

²⁶ Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, “Ka anyi mee mmadu n’oyiyi anyi, dika ụdidi anyi si di, ka ha chia azu niile nke osimiri, na anụ ufe niile nke eluigwe, na anụ ulo niile, na anụ ohia niile, na ihe niile e kere eke nwere ndu nke na-akpu akpu n’ala.”

²⁷ Ya mere, Chineke kere mmadu n’oyiyi nke ya, n’oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha.

²⁸ Chineke goziri ha si ha, “Mianu mkpuru, mubaanụ, juputanụ n’uwa, meenu ka ihe niile diri n’okpuru unu. Chianu azu niile nke osimiri na anụ ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere di ndu nke na-akpughari akpughari n’ala.”

²⁹ Mgbe ahụ, Chineke siri “Enyela m unu ahija ubi niile na-amị mkpuru di n’elu ụwa, na osisi obula miri mkpuru, nke mkpuru okuku

ya dị n'ime ha, ka ha buru ihe oriri gi. ³⁰ Ma umu anumanu niile na anu ufe niile, na anu niile e kere eke na-akpuhari akpuhari n'ala, anu obula nwere ndu n'ime ha ka m na-enye ahija ndu niile ka o buru ihe oriri ha.”

³¹ Chineke leghariri anya n'ihe o kere, hu na o di ezi mma. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke isii.

2

¹ Otu a ka e si ruzuo oru ike eluigwe na uwa na ihe niile di n'ime ha.

² N'ubochi nke asaa, Chineke kwusiri oru ya nke o na-aru, o zukwara ike site n'oru ya niile.

³ Chineke goziri ubochi nke asaa ahụ mee ya ka o buru ubochi di nsọ, n'ihina o bu n'ubochi ahụ ka o zuru ike site n'oru nke ike ihe niile.

Adam na Iiv

⁴ Nke a bu akuko banyere usoro okike eluigwe na uwa mgbe e kere ha, n'ubochi ahụ mgbe ONYENWE ANYI Chineke kere eluigwe na uwa.

⁵ Ahija obula epuputabeghi n'ohia, o nwekwaghi ihe ubi obula sitere n'ala puputa, n'ihina ONYENWE ANYI Chineke ezitebeghi mmiri ozuzo n'elu uwa, o nwekwaghi mmadu obula no na-aru oru ubi, ⁶ ma mmiri si n'ala na-asoputa na-aso n'elu ala niile. ⁷ ONYENWE ANYI Chineke kpuru mmadu site n'aja nke ala, kunye ya ume ndu n'imi ya, nke mere ka mmadu ghoo ihe di ndu.

⁸ ONYENWE ANYỊ Chineke kuru ubi a gbara ogige n'akuku owa anyanwu, n'Ide. O tinyere mmadu ahu o kuru n'ime ubi a. ⁹ ONYENWE ANYỊ Chineke mere ka osisi di iche iche si n'ala puputa, osisi ndi di mma ile anya na nke dikwa mma iri eri. N'etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndu, na osisi nke imata ihe oma na ihe ojo.

¹⁰ E nwere iyi si n'Ide na-asoputa na-asobanye n'ime ogige ahu ime ka ala ahu nwee mmiri. Site n'ebe ahu, iyi a kewara nwee ngalaba ano. ¹¹ Aha ngalaba nke mbu bu Paishon. O sooro ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta olaedo. ¹² (Olaedo di n'ala ahu mara mma. Eso osisi na-esi isi utu na nkume di oke onuahia a na-akpo oniks dikwa n'ebe ahu.) ¹³ Aha ngalaba nke abuo bu Gaihon. O sitere n'ala Kush* gafee. ¹⁴ Aha osimiri nke ato bu Taigris. O na-asola n'akuku owa anyanwu nke ala Asho.† Aha osimiri nke ano bu Yufretis.

¹⁵ ONYENWE ANYỊ Chineke weere mmadu ahu tinye ya n'ogige Ide, ka o na-ako ya ma burukwa onye na-elekota ya. ¹⁶ ONYENWE ANYỊ Chineke nyere mmadu ahu iwu si ya "I nwere ike iri mkuru osisi niile di n'ubi a, ¹⁷ ma i gaghi eri mkuru si n'osisi imata ihe oma na ihe ojo. N'ihu na ubochi i riri ya i ga-anwuri." "

¹⁸ ONYENWE ANYỊ Chineke kwuru si, "O dighi mma ka nwoke noro naani ya. Aga m emere ya

* **2:13** 2:13 Kush bu aha e ji maara ala ndi Sudan maobu Itiopia n'asusu ndi Hibru. Mgbe obula e kwuru banyere Kush n'akwukwo ogbugba ndu ochie, o bu ala ahu ka a na-ekwu ihe banyere ya. † **2:14** 2:14 Asho na Asiria bu otu ihe

onye inyeaka nke kwesiri ya.”

¹⁹ ONYENWE ANYỊ Chineke sitere n’ala kpọọ ụmụ anụmanụ niile nke ọhịa na ụmụ anụ ufe niile nke eluigwe. O dutere ha ka ọ mara ihe mmadụ ahụ ga-akpọ ha. Ihe ọbụla mmadụ ahụ kpọrọ ihe ọbụla ndị a nwere ndụ, nke ahụ bụkwa aha ya. ²⁰ Ya mere, mmadụ ahụ nyere anụ ụlọ niile na anụ ufe niile na anụ ọhịa niile aha.

Ma n’ebe Adam nọ, o nweghị onye inyeaka kwesiri ya. ²¹ Ya mere, ONYENWE ANYỊ Chineke mere ka nwoke ahụ daa n’ura. Mgbe ọ nọ na-arahụ ụra, o weputara otu ọgịrịga site na ngụ dị ya n’ahụ, mechikwaa ebe o si weputa ya. ²² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ Chineke ji otu ọgịrịga o si n’ahụ nwoke ahụ weputa, mee nwanyị, dutere ya nwoke ahụ.

²³ Nwoke ahụ kwuru si,
 “Nke a bụ ọkpụkpụ si n’ọkpụkpụ m,
 na anụ ahụ si n’ahụ m,
 a ga-akpọ ya ‘nwanyị,’
 n’ihi na e si n’ime nwoke weputa ya.”

²⁴ Ọ bụ nke a mere nwoke ga-eji hapụ nne na nna ya, e jikọta ya na nwunye ya, ha ga-abụ otu anụ ahụ.

²⁵ Nwoke ahụ na nwunye ya gba ọtọ, ma ihere emeghị ha.

3

Mmehie na Ọdịda

¹ Agwọ dị aghughọ karia ụmụ anụ ọhịa niile ONYENWE ANYỊ Chineke kere. Ọ bịakwutere

nwanyị ahụ sị ya, “Ọ bụ ezie na Chineke sị unu erila mkpụrụ si n’osisi niile dị n’ogige a?”

² Nwanyị ahụ zara sị ya, “Anyị nwere ike rie mkpụrụ si n’osisi niile dị n’ogige a ³ ma Chineke kwuru sị, ‘Unu erila mkpụrụ si n’osisi dị n’etiti ogige a, unu emetụkwala ya aka, ka unu ghara ịnwu.’”

⁴ Agwọ gwara nwanyị ahụ sị, “Unu agaghị anwu. ⁵ N’ihi na Chineke maara na ọ buru na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi ihe na ajọ ihe.”

⁶ Nwanyị ahụ hụrụ na mkpụrụ si n’osisi ahụ dị mma iri eri, na ọ dị mma n’anya, na ọ bụ osisi mara mma e si enweta amamihe. Ọ ghọrọ mkpụrụ ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya nọ, o rie. ⁷ Mgbe ahụ, anya ha abụọ meghere, ha chọputara na ha gba ọtọ. Ya mere, ha dụtọtara ahịhia fiig, jiri ya mere onwe ha akwa.

⁸ Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nuru ụda njeghari ONYENWE ANYỊ Chineke n’ogige ahụ n’oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n’ebe ONYENWE ANYỊ Chineke nọ n’etiti osisi ndị dị n’ogige ahụ. ⁹ Ma ONYENWE ANYỊ Chineke kporo nwoke ahụ oku sị ya, “Ebee ka ị nọ?”

¹⁰ Ọ zara si, “Anuru m ụda ukwu gi n’ogige, n’ihi ya, aturu m ujo, ebe ọ bụ na m gba ọtọ. Ezokwara m onwe m.”

¹¹ ONYENWE ANYỊ Chineke juru ya sị, “Onye gwara gi na ị gba ọtọ? I rielā mkpụrụ si n’osisi ahụ m nyere gi iwu sị gi erila?”

¹² Nwoke ahụ siri, “Nwanyị ahụ i mere ka mụ na ya nọdu, ọ bụ ya nyere m mkpụrụ sitere n’osisi ahụ, m rie.”

13 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ Chineke siri nwanyị ahụ, “Gini bụ ihe a i mere?”

Nwanyị ahụ zara si, “Ọ bụ agwọ ghogburu m, mee m ka m rie ya.”

Ikpe Omuma

14 Ya mere, ONYENWE ANYỊ Chineke gwara agwọ ahụ si, “N’ihi ihe a i mere, “Ihe a buru ọnu ka i bụ n’etiti anụ ụlọ niile na n’etiti anụ ọhia niile.

Afo gi ka i ga-eji na-aga ije,
aja ka i ga na-eri
ogologo ubochi ndu gi niile.

15 Aga m eme ka iro
diri n’etiti gi na nwanyị ahụ,
n’etiti mkpuru gi na mkpuru ya,
mkpuru ya ga-etipia gi isi,
gi onwe gi ga-ata ya aru n’ikiri ukwu.”

16 Ọ gwara nwanyị ahụ si ya,
“Aga m eme ka ihe mgbu nke imu nwa gi baa
uba nke ukwu,
o bu site n’ihe mgbu ka i ga-eji muputa umu
gi.

Ọchichọ nke obi gi ga-adị n’aka di gi,
o bu ya ga-achikwa gi.”

17 Ọ gwara Adam si, “N’ihi na i nara nwunye
gi nti, rie mkpuru site n’osisi ahụ m nyere gi iwu
si, ‘Gi erila mkpuru sitere na ya,’
“Ala bu ihe a buru ọnu n’ihi gi,
site n’oke ndogbu n’oru ka i ga-eri ihe si na
ya puta
ogologo ubochi ndu gi niile.

18 Ọ ga-eruputara gi ogwu na uke,

ị ga-erikwa ahihia nke ubi.

19 Site n'osusọ nke ga-agbaputa gi n'ihu
ka ị ga-eri nri gi
tutu ruo mgbe ị loghachiri n'ala
ebe ọ bu site n'ala ka e si meputa gi
n'ihia na aja ka ị bu,
n'aja ka ị ga-alaghachikwa.”

20 Adam* gurụ nwunye ya Iiv,† n'ihia na ọ bu
nne mmadu niile di ndu.

21 Emesia, ONYENWE ANYI Chineke weere
akpukpo anu meere Adam na nwunye ya uwe
oyiyi. 22 ONYENWE ANYI Chineke siri, “Lee,
mmadu adila ka onye obula n'ime anyi site
n'imata ihe oma na ihe ojoo. Ugbu a, ka ọ
gharakwa ị setipu aka ya ghorọ mkpuru osisi ahụ
na-enye ndu rie, si otu a diri ndu ruo mgbe ebighi
ebi.” 23 N'ihia nke a, ONYENWE ANYI Chineke
chupuru ya site n'ogige Iden ka ọ gaa na-arụ ọrụ
n'ala e si weputa ya. 24 Mgbe ọ chupuru mmadu,
o dochiri n'owuwa anyanwu nke ogige Iden ndi
mmuo ozi di ike a na-akpo Cherubim, na mma
agha na-acha oku, ka ha na-eche onu uzọ e si
aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndu di nche.

4

Ken na Ebel

1 Emesia, Adam na nwunye ya Iiv dinakoro
dika di na nwunye. Iiv tuuru ime muo
nwa nwoke, onye ha guru Ken. Iiv siri,
“Site n'inyeaka ONYENWE ANYI, amutala m nwa

* 3:20 3:20 Maobu, Nwoke ahụ † 3:20 3:20 Eleghị anya Iiv
putara Idi ndu

nwoke!” ² Emesija liv mutara nwanne ya nwoke Ebel.

Ebel ghorọ onye na-azu igwe aturu. Ma Ken ghorọ onye oru ubi. ³ Mgbe ufodu oge gasiri, Ken wetaara ONYENWE ANYI ufodu ihe ubi ya dika onyinye. ⁴ Ma Ebel, ya onwe ya nyekwara onyinye site n'igwe ewu na aturu ya e bu uzọ muo, nke mara abuba. ONYENWE ANYI nabatara Ebel na onyinye ya, ⁵ ma o nabataghi Ken na onyinye ya. Nke a wutere Ken, mee ka o wee iwe di ukwu. Ihu ya agbaruo.

⁶ Ma ONYENWE ANYI juru ya si, “Gini mere i ji ewe iwe? Gini mere ihu gi ji gbaruo? ⁷ O buru na i mee ihe ziri ezi, agaghi anabata gi? O burukwanu na i ju ime ihe ziri ezi, mmehie no nonu uzọ na-eche gi ila gi n'iyi. Lezie anya hu na i meriri ya.”

⁸ Ken gwara nwanne ya Ebel si, “Bia soro m ka anyi banye oha.” Mgbe ha no n'ebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya.

⁹ Emesija, ONYENWE ANYI juru Ken ajuju si, “Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke no?”

O zaghachiri, “Amaghi m. Abu m onye nche nwanne m?”

¹⁰ Ma ONYENWE ANYI zara si ya, “Gini ka i mere? Gee nti, obara nwanne gi na-akpoku m site n'ala.

¹¹ Site ugbu a gaa n'ihu i burula onye a buru onu, na onye e si n'ala chupu, ala ahụ meghepuru onu ya nabata obara nwanne gi, site n'aka gi.

¹² Mgbe i kuru ihe obula n'ime ya, ala agaghi enye gi mkpuru ya n'uju. Site ugbu a gaa n'ihu, i ga-abu onye na-awaghari awaghari na onye na-abaghi n'ihe n'uwa.”

¹³ Ken zara ONYENWE ANYI, “Ntaramahụhụ i nyere m dị ukwuu karịa nke m nwere ike ibu.

¹⁴ Ugbu a, abụ m onye i si n’ala ubi ya chụpụ. Abụkwa m onye i si n’ihu gị chụpụ. Bido taa aga m abụ onye na-awaghari awaghari n’ime ụwa. Onye ọbụla hụkwara m ga-egbu m.”

¹⁵ ONYENWE ANYI zara si ya, “O nweghi onye ga-egbu gi, n’ihi na aga m atukwasiri onye ọbụla meturu gi aka ntaramahụhụ okpukpu asaa karịa nke m nyere gi.” Ya mere, ONYENWE ANYI kara Ken akara iji gbochie onye ọbụla huru ya igbu ya. ¹⁶ Ken sitere n’ihu ONYENWE ANYI puo gaa biri n’ala Nod,* obodo di n’akuku owuwa anyanwu Iden.

¹⁷ Ken na nwunye ya dinakoro, nwunye ya tuuru ime muta nwa nwoke aha ya bu Enok. N’oge a, Ken no na-ewu otu obodo o guru Enok, nke bu aha nwa ya nwoke. ¹⁸ Enok bu nna Irad, Irad bu nna Mehujael, Mehujael bu nna Metusael, Metusael aburu nna Lamek.

¹⁹ Lamek luru umu nwanyi abuo. Aha nwunye ya nke mbu bu Ada. Aha nke ozo bu Zila. ²⁰ Ada mutara Jabal, onye bu nna ndi na-azu anu ulo, na ndi na-ebi n’ulo ikwu. ²¹ Aha nwanne ya nwoke bu Jubal, onye mbu bu nna ndi na-akpo ubo akwara, na ndi na-afu opi. ²² Zila, mutara otu nwa nwoke aha ya bu Tubal Ken, onye bu nna ndi niile na-akpu ihe di iche iche e ji bronz maobu igwe kpuo. Aha nwanne nwanyi Tubal Ken bu Naama.

²³ Lamek kporo ndi nwunye ya si ha,

* **4:16** 4:16 Nod putara Awaghari Nke a di n’amaokwu 4:12,16

“Geenu m nti, Ada na Zila,
 unu ndi nwunye Lamek, nuru okwu si m
 n'onu.

Egbuola m otu nwoke n'ih na o meruru m ahụ,
 otu nwokorobia n'ih na o mehara m ahụ.

²⁴ O buru na a ga-abotara Ken obọ ugboro asaa,
 mgbe ahụ, a ga-abotara Lamek obọ iri
 ugboro asaa na asaa.”

²⁵ Adam na Iiv dinakoro ozo, Iiv turu ime
 muta nwa nwoke o guru Set. N'ih na Iiv kwuru
 si, “Chineke enyela m nwa nwoke ozo n'onodu
 Ebel onye Ken gburu.” ²⁶ Set mutara nwa nwoke
 guo ya Enosh.

N'oge ahụ ka umu mmadu bidoro ikpoku aha
 ONYENWE ANYI.

5

Site n'Adam ruo Noa

¹ Nke a bu usoro ihe ndeputa banyere agburu
 Adam.

Mgbe Chineke kere mmadu, o kere ya n'oyiyi
 Chineke. ² O kere ha nwoke na nwanyi,
 goziekwa ha. Mgbe e kere ha, o kporo ha
 mmadu.

³ Mgbe Adam gbara nari afo na iri afo ato,
 o muru nwa ya nwoke n'oyiyi nke ya, na
 n'udidi nke ya. O guru ya Set. ⁴ Site n'oge a
 muru Set, Adam diri ndu nari afo asato ozo,
 o muru umu ndi ikom na umu ndi inyom.
⁵ Adam nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu
 na iri afo ato.

- ⁶ Set gbara nari afọ na ise mgbe ọ ghorọ nna Enosh, ⁷ Mgbe ọ ghochara nna Enosh, Set diri ndu ruo nari afọ asato na asaa ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ⁸ Set nwuru mgbe ọ gbara nari afọ itoolu na iri afọ na abuo.
- ⁹ Mgbe Enosh gbara iri afọ itoolu, ọ ghorọ nna Kenan. ¹⁰ Mgbe ọ ghochara nna Kenan, Enosh diri ndu nari afọ asato na iri afọ na ise, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹¹ Enosh nwukwara mgbe ọ nozuru nari afọ itoolu na afọ ise.
- ¹² Mgbe Kenan gbara iri afọ asaa ka ọ ghorọ nna Mahalalel. ¹³ Mgbe ọ ghochara nna Mahalalel, Kenan diri ndu nari afọ asato na iri afọ anọ muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹⁴ Kenan nwuru mgbe ọ gbara nari afọ itoolu na afọ iri.
- ¹⁵ Mgbe Mahalalel gbara iri afọ isii na afọ ise ka ọ ghorọ nna Jared. ¹⁶ Mgbe ọ ghochara nna Jared, Mahalalel diri ndu nari afọ asato na iri afọ ato, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹⁷ Mahalalel nwuru mgbe ọ gbara nari afọ asato na iri afọ itoolu na ise.
- ¹⁸ Mgbe Jared di nari afọ na iri afọ isii na abuo ka ọ ghorọ nna Enok. ¹⁹ Mgbe ọ ghochara nna Enok, Jared diri ndu nari afọ asato ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ²⁰ Jared nwuru mgbe ọ gbara nari afọ itoolu na iri afọ isii na abuo.
- ²¹ Mgbe Enok gbara iri afọ isii na afọ ise ka ọ ghorọ nna Metusela. ²² Mgbe ọ ghochara nna Metusela, Enok soro uzọ Chineke nari

afọ atọ. N'oge a, ọ mụtara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. ²³ Onuogugu nke afọ niile Enok biri ndụ, bu narị afọ atọ na iri afọ isii na ise. ²⁴ Enok soro ụzọ Chineke ruo na a hụkwaghị ya n'ihì na Chineke kpọrọ ya.

²⁵ Mgbe Metusela gbara narị afọ na iri afọ asatọ na asaa ka ọ ghọrọ nna Lamek. ²⁶ Mgbe ọ ghọchara nna Lamek, Metusela dirị ndụ narị afọ asaa na iri afọ asatọ na abụọ ozo mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. ²⁷ Metusela nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na iri afọ isii na itoolu.

²⁸ Mgbe Lamek gbara narị afọ na iri afọ asatọ na abụọ ka ọ mụtara nwa nwoke. ²⁹ Lamek gurụ ya Noa, n'ihì na ọ siri: "Ọ ga-akasi anyị obi n'ime oke ọrụ na ndogbu anyị na-adogbu onwe anyị n'ọrụ n'ala a ONYENWE ANYI buru onu." ³⁰ Mgbe a musiri Noa, Lamek dirị ndụ narị afọ ise na iri afọ itoolu na ise ozo mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. ³¹ Lamek nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ asaa na iri afọ asaa na asaa.

³² Mgbe Noa gbara narị afọ ise ọ ghọrọ nna Shem, Ham na Jafet.

6

Ajọ omume dị n'ime Ụwa

¹ Mgbe ndị mmadụ bidoro mụbaa n'ụwa, mgbe a mụtakwaara ha otutu ụmụ ndị inyom, ² ka ụmụ ndị ikom Chineke bidoro ilekwasi ụmụ ndị inyom ndị mmadụ anya, hụ na ha mara mma. Ha duuru ndị inyom obula masiri ha

ka ha buru nwunye ha. ³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ siri, “Mmuo m na mmadu agaghị anogide n’igba mgba n’ime mmadu ruo ebighi ebi, n’ihi na mmadu efu ka o bu.* Onuogugu ndu ya ga-abu nari afo na iri afo abuo.”

⁴ Ndi Nefilim no n’uwa n’oge ahụ, ma n’oge sotere ya mgbe ahụ, umu ndi ikom Chineke na-abakwuru ndi inyom umu mmadu, site na mmekorita di otu a muo umu. Ndi a bu ndi dike mgbe ochie ahụ, ndi a ma ama.

⁵ ONYENWE ANYỊ huru otu iba uba nke ajo omume mmadu si di ukwuu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile di naani n’ime ihe ojo, mgbe niile. ⁶ O wutere ONYENWE ANYỊ nke ukwuu na o kere mmadu, mkpuruobi ya juputakwara n’ihe mgbu. ⁷ N’ihi ya, ONYENWE ANYỊ siri, “Aga m esi n’uwa kpochapu mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanu niile, na ihe e kere eke na-akpughari n’elu ala, na anu ufe niile. N’ihi na o wutere m na m kere ha.” ⁸ Ma Noa nwetara ihuoma n’anya ONYENWE ANYỊ.

Noa na uju mmiri

⁹ Nke a bu akuko banyere usoro ndu Noa na ezinaulo ya.

Noa bu onye ezi omume. Onye na-enweghi ita uta obula n’etiti ndi bi n’oge ya. O mere ihe n’uzo Chineke chorọ ya. ¹⁰ Noa mutara umu ndi ikom ato aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet.

* **6:3** 6:3 Maobu, Mmuo m agaghị adigide n’ime mmadu ruo ebighi ebi n’ihi na ha bu ihe ruru aru.

¹¹ Ma n'anya Chineke, uwa bu ihe ru ru aru, juputakwa n'ihe ike. ¹² Chineke huru otu uwa si jogbuo onwe ya na njo, hukwa na umu mmadu bu ndi ihe ojojo riri ahụ. ¹³ Chineke siri Noa, "Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n'ih i na uwa juputara n'ihe ike n'ih i omume mmadu. E e, aga m ebibi uwa na ndi niile no n'ime ya. ¹⁴ Ya mere, jiri osisi gofa wuore onwe gi ugbo mmiri. Runye otutu onuulo n'ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. ¹⁵ Otu a ka i ga-esi wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahụ diri nari mita na iri mita anọ, obosara ya diri iri mita abuo na ato, idi elu ya diri mita iri na ato na okara. ¹⁶ Meere ugbo mmiri ahụ ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adi okara mita site n'ebe ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahụ gbadata. Tinye onu uzo n'akuku ugbo mmiri ahụ, ma ruokwa okpukpu nkwas a ato, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. ¹⁷ N'ih i na aga m eweta uju mmiri n' uwa, ibibi ihe niile nwere ndu di n'okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndu ga-anwu. Ihe niile no n' uwa ga-ala n'iyi. ¹⁸ Ma aga m eme ka ogbugba ndu m diri gi. I ga-abanye n'ugbo mmiri ahụ, gi na umu gi ndi ikom, na nwunye gi, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. ¹⁹ I ga-ewebata ihe niile e kere eke di ndu, abuo abuo, oke na nwunye, ichebe ha ndu. ²⁰ Udi nnunu di iche iche, abuo abuo, na udi anumanu obula di iche iche, na udi anu na-akpu akpu di iche iche, ga-abiakwute gi ka i debe ha ndu. ²¹ I ga-ewebata udi nri di iche iche a na-eri eri, chikotaa ha ka o buru nri nke gi na nke ha."

²² Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya

iwu ime.

7

¹ Mgbe ụbọchị ahụ zuru, ONYENWE ANYỊ kpọrọ Noa sị ya, “Baa n’ime ụgbọ mmiri, gị na ezinaụlọ gị niile, n’ihi na n’ime ndị niile bi n’ogbo a, ọ bụ naanị gị bụ onye ezi omume m hụrụ. ² Kpọrọ ụmụ anụmanụ ndị a a gụrụ dika ndị dị ọcha, dika ụdị ha si dị asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kpọrọkwa ụmụ anụmanụ ndị a gụrụ dika ndị na-adighị ọcha, dika ụdị ha si dị, abụọ abụọ, oke na nwunye, ³ na ụmụ anụ ufe asaa asaa, dika ụdị ha si dị, oke na nwunye, maka idebe ụdị ndị a niile ndụ n’ụwa. ⁴ N’ihi na ụbọchị asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuzo n’ụwa. Mmiri a ga-ezo iri ụbọchị anọ, ehie na abalị. Aga m ekpochapụ site n’elu ụwa ihe niile nwere ndụ nke m kere.”

⁵ Ya mere, Noa mere ihe niile ONYENWE ANYỊ nyere ya n’iwu.

⁶ Noa gbara nari afọ isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n’elu ụwa. ⁷ Noa banyere n’ụgbọ mmiri ahụ, ya na ụmụ ya ndị ikom na nwunye ya, na ndị nwunye ụmụ ya ndị ikom igbanari uju mmiri ahụ. ⁸ Ụmụ anụmanụ ndị dị ọcha, na ndị na-adighị ọcha, abụọ abụọ, tinyere anụ ufe na ihe niile e kere eke na-akpughari n’ala, abụọ abụọ kwa, ⁹ oke na nwunye, biakwutere Noa soro ya banye n’ụgbọ mmiri ahụ, dika Chineke nyere Noa n’iwu. ¹⁰ Mgbe abalị asaa gafere, uju mmiri ahụ biakwasiri ụwa.

¹¹ N’afọ nari isii nke ndụ Noa, n’onwa nke abụọ, n’ụbọchị nke iri na asaa, bụ ụbọchị isi iyi

niile dị n'ime ime ala nuputara n'elu ala, mmiri niile dị na mbara eluigwe ka a hapuru ka ha wadata n'ụwa. ¹² Mmiri zogidere na-esepughị aka iri ubochi anọ, ehie na abali.

¹³ N'ubochi ahụ kpomkwem, Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na Shem, Ham na Jafet, bu umu Noa, na nwunye Noa, na ndi nwunye ato nke umu ya. ¹⁴ Ha onwe ha, na anu oha obula, n'udi ya, na anu ulo obula, n'udi ya na ihe obula e kere eke na-akpughari n'ala, n'udi ya, na anu ufe obula n'udi ya, na aha nnunu obula na ihe obula nwere nku. ¹⁵ Ha biakwutere Noa n'ime ugbo mmiri ahụ, abuo abuo site n'ihe niile obula e kere eke, nke nwere ume ndu n'ime ha. ¹⁶ Ma ndi banyerenu bu oke na nwunye, site na ihe niile nwere ndu dika Chineke nyere ya n'iwu. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI mechiri onu uzọ di n'ugbo mmiri ahụ.

¹⁷ Uju mmiri nogidere n'ụwa iri ubochi anọ. Mgbe mmiri ndi a na-aba uba, ha buliri ugbo mmiri ahụ elu site n'elu ala. ¹⁸ Mmiri ndi a toro na-ala elu na-abawanyekwa uba n'elu ụwa. Ugbo mmiri ahụ segooro n'elu mmiri. ¹⁹ Mmiri ndi ahụ toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile di n'okpuru mbara eluigwe. ²⁰ Mmiri ndi a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ila elu mmiri ndi a site n'elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. ²¹ Ihe niile nwere ndu nke na-ejeghari n'elu ụwa kubiri ume. Anu ufe, na anu ulo, na anu oha, na ihe niile e kere eke juputara n'ụwa, na umu mmadu niile. ²² Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n'elu ala nwuru. ²³ Ihe niile nwere ume ndu n'elu ụwa ka e kpochapuru. Mmadu na anumanu, na anu na-

akpughari n'ala na nnunụ niile. A lara ha niile n'iyi. Ma ọ bụ naanị Noa na ndi niile so ya nọdu n'ugbo mmiri ahụ ka a hapuru ndu.

²⁴ Nari ubochi na iri ubochi ise ka mmiri dooro n'elu uwa dum.

8

¹ Ma Chineke chetara Noa na umu anu ohia niile, na umu anu ulo niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ. O zitere ifufe, mee ka o fee n'elu mmiri ahụ ime ka mmiri ahụ bido ita. ² A kpochiri isi iyi mmiri niile di n'ime ime ala, kpochiekwaa onu uzọ mmiri ozuzo nke mbara eluigwe. Mmiri kwusiri isi na mbara eluigwe na-ezokwasị uwa. ³ Mmiri ahụ di n'uwa ji nwayoo na-ata. Mgbe nari ubochi na iri ubochi ise gafesiri, mmiri ahụ atalatala. ⁴ N'ubochi iri na asaa nke onwa asaa, ugbo mmiri ahụ gara nokwasị n'elu gwu Ararat. ⁵ Mmiri a gara n'ihu na-ata ruo onwa nke iri. N'ubochi nke mbu nke onwa iri, e bidoro ihu elu ugu ndi ozo anya.

⁶ Mgbe iri ubochi anọ gafere, Noa meghere oghereikuku ọ runyere n'akuku ugbo mmiri ahụ, ⁷ site n'ebe ahụ zipu otu ugooma nke nafepu na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri koro n'elu ala. ⁸ Emesia, o zipuru otu nduru iji mata ma mmiri ọ koola n'ala, ⁹ ma nduru ahụ achotaghị ebe o nwere ike ibe, n'ihu na mmiri ka tojuru elu uwa niile. N'ihu ya, nduru ahụ loghachikwutere Noa n'ime ugbo ahụ. Noa setipuru aka ya nwubata nduru ahụ n'ugbo. ¹⁰ Mgbe abali asaa gafere, Noa zipuru nduru ahụ ozo ¹¹ N'oge anyasi, nduru a loghachiri. O kpu

akwukwo oliv oheru o kubitere n'onu ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahụ ataala n'elu ala. ¹² Mgbe abali asaa gafere, Noa zipukwara nduru ahụ ozo. Ma n'oge a, o lotakwaghị ozo.

¹³ N'ubochi mbu nke onwa mbu n'afọ nari isii na otu nke ndu Noa, mmiri ahụ atachaala n'elu ala. Mgbe ahụ, Noa kpughepuru ihe mkpuchi nke ugbo mmiri ahụ, hụ na mmiri atachaala n'elu ala. ¹⁴ Ma o bu n'ubochi iri abuo na asaa nke onwa abuo ka mmiri ji takorochaa n'elu ala.

¹⁵ Mgbe ahụ, Chineke gwara Noa okwu si ya, ¹⁶ "Site n'ugbo mmiri puta, gi na nwunye gi, na umu gi ndi ikom, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. ¹⁷ Kpoputa anu niile di ndu nke gi na ha no, anu ufe, na umu anumanu, na ihe e kere eke niile na-akpughari n'ala, ka ha gaa n'uwa muo omumu, baa uba, juputa n'elu ya."

¹⁸ Ya mere, Noa si n'ugbo mmiri ahụ puta, ya na umu ya, na nwunye ya, na ndi nwunye umu ya. ¹⁹ Ma anumanu niile obula nke di ndu, na ihe niile na-akpughari n'ala, na anu ufe niile, ihe niile na-ejehari n'uwa, ka udi ha si di, sitere n'ugbo mmiri ahụ puta.

²⁰ Mgbe ahụ, Noa wuru ebe ichu aja* nye ONYENWE ANYI. O hooro site n'anu ulo ndi di ocha na anu ufe ndi di ocha chuo aja nsure oku.

²¹ ONYENWE ANYI nuru isisi utu nke aja nsure oku ahụ kwuo n'obi ya si, "Agaghị m abụ ala onu ozo n'ihhi mmadu, ebe o bu na izuzu obi mmadu bu ime ihe ojo site na mgbe o bu nwata, agakwaghị

* **8:20** 8:20 Aja mbu a churu n'Akwukwo Nso nye Onyenwe anyi bu aja nsure oku Noa churu, mgbe o ji anumanu a na-ewepughị ihe obula n'ahu ya chuo aja.

m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndu iyi ozo, dika m mere.

²² “Ogologo oge niile uwa ga-anogide, oge iku mkpuru na oge iwe ihe ubi, oge oyi na oge okpomoku, okochi na udu mmiri, ehie na abali, agaghi ebi.”

9

Ogbu Ndu Chineke na Noa gbara

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke goziri Noa na umu ya si ha: “Munu, baanu, juputanu n’uwa.

² Egwu unu na ujo unu ga-adakwasị anumanu niile nke uwa nke di ndu, na anu ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpuhari n’ala, na azu niile di n’osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n’aka. ³ Ihe obula di ndu nke na-ejehari ejehari ga-abu nri unu. Enyela m unu ihe niile ugbo a dika m si nye unu ahia ndu niile.

⁴ “Ma unu agaghi eri anu obula nke obara ndu ya di ya n’ahu. ⁵ Ma gbasara obara ndu unu, unu ga-asara onu unu n’ihu m. Anumanu obula ga-asara onu ya n’ihu m. Mmadu obula kwa gasara onu ya n’ihu m banyere ndu mmadu ibe ya.

⁶ “Onye obula wufuru obara mmadu, n’aka mmadu ka a ga-awufu obara nke ya, n’ihi n’oyiyi Chineke ka Chineke mere mmadu.

⁷ Ma unu onwe unu, mianu mkpuru, mubaanu, juputanu uwa, baakwanu uba n’ime ya.”

⁸ Chineke gwara Noa na ụmụ ya si, ⁹ “Ugbu a, ana m ehiwe ogbugba ndụ n’etiti mụ na unu, na n’etiti agburu unu ndi ga-anochi unu, ¹⁰ na n’etiti ihe niile nwere ndu nke unu na ha so, umu anu ufe, na umu anu ulo, na umu anu ohia niile, ndi ahụ niile so unu si n’ugbo mmiri puta, bu ihe niile nwere ndu n’uwa. ¹¹ Ebe o bu na m ehiwela ogbugba ndu m n’etiti mụ na unu, o gaghị emekwa ozọ na a ga-eji uju mmiri kpochapu ihe niile e kere eke, o gaghị emekwa ozọ na a ga-eji uju mmiri bibie uwa.”

¹² Chineke kwuru si, “Nke a bu ihe ama nke ogbugba ndu nke m na-etinye n’etiti mụ na unu, na n’etiti ihe niile nwere ndu so unu, ogbugba ndu nke ga-adị nye obo niile na-abia n’ihu. ¹³ Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka o buru ihe ama nke ogbugba ndu di n’etiti mụ na uwa. ¹⁴ Mgbe obula m zitere igwe ojii n’uwa, o buru na eke na egwurugwu aputa ihè na mbara eluigwe, ¹⁵ aga m echeta ogbugba ndu m mere ka o diri n’etiti mụ na unu, na n’etiti mụ na ihe niile nwere ndu site n’ihe niile e kere eke. O gaghị emekwa ozọ na mmiri ga-agho uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndu. ¹⁶ Mgbe obula eke na egwurugwu putara n’igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ogbugba ndu ebighi ebi nke di n’etiti Chineke na ihe niile nwere ndu site n’ihe niile e kere eke no n’elu uwa.”

¹⁷ Chineke gwara Noa si, “Nke a bu ihe ama ogbugba ndu ahụ m hiwere n’etiti mụ na ihe niile nwere ndu n’uwa.”

Umụ ndi ikom Noa

18 Ụmụ ndị ikom Noa ndị si n'ugbo mmiri pụta bu Shem, Ham na Jafet. (Ham bu nna Kenan.)
 19 Ndi a bu umu ndi ikom ato Noa muru. O bu site na ha ka ndi mmadu niile gbasara n'awa niile si puta.

20 Noa, onye oru ubi, bidoro iku ubi vaini a gbara ogige. 21 Mgbe o nuru mmanya si n'ubi a, nubiga ya oke, o gbaara otu dinaa ala n'ime ulo ikwu ya. 22 Ham, nna Kenan, huru oto nna ya, gaa kororo umunne ya abuo no n'ezi ihe o huru. 23 Ma Shem na Jafet weere akwa tukwasi n'ubu ha, were azu jere ije ruo n'ebe nna ha no, hapu akwa ahụ ka o dakwasi nna ha kpuchikwaa oto ya. Ma ha chepuru ihu n'ebe ozọ mgbe ha na-eme nke a, n'ih iya, ha elekwasihi oto nna ha anya.

24 Mgbe Noa si n'ura mmanya ya bilie, choputa ihe nwa ya nwoke nke nta mere, 25 o kwuru si,
 "Onye a buru onu ka Kenan bu!
 Ohu ndi ohu,
 ka o ga-aburu umunne ya."

26 O sikwara,
 "Ngozi diri ONYENWE ANYI Chineke Shem.
 Ka Kenan buru ohu Shem.

27 Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara,
 ka Jafet biri n'ulo ikwu Shem,
 meekwa ka Kenan buru ohu ya."

28 Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndu nari afo ato na iri afo ise ozọ. 29 Onuogugu afo Noa niile mgbe o nwuru, bu nari afo itoolu na iri afo ise.

10

Usoro omumu umu Noa

¹ Ndi a bu akuko banyere Shem, Ham na Jafet, umu ndi ikom ato Noa muru. Ha onwe ha mutara umu nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesiri.

Umu Jafet

² Umu ndi ikom Jafet bu:

Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras.

³ Umu ndi ikom Goma bu:

Ashkenaz, Rifat na Togama.

⁴ Umu ndi ikom Javan bu:

Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. ⁵ (Site n'agburu ndi a bi n'akuku mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n'agburu ha n'ime obodo ha di iche iche, ndi obula n'ime ha nwekwara asusu nke ha.)

Umu Ham

⁶ Umu ndi ikom Ham bu:

Kush,* Ijipt, Put na Kenan.

⁷ Umu ndi ikom Kush† bu:

Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka.

Umu ndi ikom Raama bu:

Sheba na Dedan.

⁸ Kush bu nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'uwa. ⁹ O bu dike n'ichu nta, n'ihu ONYENWE ANYI. O

* **10:6** 10:6 Kush na-ekwu banyere ala di n'ugwu ugwu Najil, n'ala Itiopia, nakwa ala Sudan. Mizraim bu maka ndi Ijipt, ebe Put na-ekwu banyere ndi Libiya, maobu ndi bi gburugburu ala Somalia. † **10:7** 10:7 O bu n'ime ala Arab ka mba asaa ndi Kush di.

bụ nke a mere e ji na-ekwu okwu na-asi, “I di ka Nimrod, dike n’ichu nta, n’ihu ONYENWE ANYI.” ¹⁰ Obodo ndi bu mmalite alaeze ya bu, Babel,‡ Ereka, Akad na Kalne, ndi di n’ala Shajina. § ¹¹ Site n’ala ahụ o gara Asirija, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, ¹² na Resin, nke di n’etiti Ninive na Kala, ya bu obodo ukwu ahụ.

¹³ Ijpt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, ¹⁴ ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia* sitere na ya) na ndi Kafto.

¹⁵ Kenan bu nna Saidon, okpara ya, na ndi Het, ¹⁶ ndi Jebus, ndi Amorit, ndi Gigash, ¹⁷ ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, ¹⁸ ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat.

Emesja, ndi ikwu Kenan gbasara, ¹⁹ oke ala ndi Kenan sitere na Saidon ruo Gera, gbatia ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboiim, nke di nso Lasha.

²⁰ Ndi a bu umu ndi ikom Ham, dika ikwu ha na asusu ha si di, n’oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche.

Umu Shem

‡ **10:10** 10:10 Maobu, Babilon § **10:10** 10:10 Shajina bu ala Babilon ochie. * **10:14** 10:14 Ndi Filistia bu mba si n’agburu

(agwara ugwa) abuo, otu agburu sitere n’Eshja, ebe nke ozu bu agburu ndi Ocha. Njem mbu ha duuru ha gaa ala Kriit, ebe ha gara biri. Jer 47:4; Ems 9:7 Emesja, ha busoro ndi Ijpt agha na senchuri nke iri na ato, ma bichie ala ha. Mgbe e sitere n’ala Ijpt chupu ha, ha gara biri n’akuku onu mmiri ala Kenan.

- 21 A mụrụ Shem ụmụ ndị ikom, onye nwanne nwoke nke toro ya bụ Jafet. O bụkwa nna nna ochie ụmụ ndị ikom niile Eba mụtara.
- 22 Ụmụ ndị ikom Shem bụ Elam,[†] Ashua, Apakshad, Lud na Aram.
- 23 Ụmụ ndị ikom Aram bụ, Uz, Hul, Geta na Meshek.
- 24 Apakshad bụ nna Shela, Shela bụrụ nna Eba.
- 25 Eba mụtara ụmụ ndị ikom abụọ:
Aha otu n'ime ha bụ Peleg, n'ihia na o bụ n'oge ndụ ya ka e kewara ụwa. Aha nwanne ya nwoke bụ Joktan.
- 26 Joktan bụ nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera,
27 Hadoram, Uzal, Dikla, 28 Obal, Abimael, Sheba, 29 Ofia, Havila na Jobab. Ndị a niile bụ ụmụ ndị ikom Joktan.
- 30 Akụkụ ala ha bi gbasapuru site na Mesha ruo Sefa n'ala ugwu ugwu nke ọwụwa anyanwụ.
- 31 Ndị a niile bụ ụmụ ndị ikom Shem, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha di, na obodo ha di iche iche.
- 32 Ndị a bụ ndị ikwu ụmụ Noa ndị ikom dika usoro omumu ha si di, dika ha si biri na mba di iche iche. O bụ site na ndi a ka mba niile si gbasasia ruo akuku niile nke ụwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

[†] 10:22 10:22 Aha ochie e ji mara Asirja.

11

Ulo elu Babel

¹ N'oge ahụ, uwa niile nwere naanị otu asụsụ, okwu niile bụkwa otu. ² Mgbe ndị mmadụ gbasara n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ha chọtara ala dị larịi na Shaiina biri n'ebe ahụ.

³ Ha gwaritara onwe ha okwu si, "Bianu ka anyị kpọọ brik,* kpọọ ha ọkụ nke oma." Ya mere, ha kpurụ brik kama nkume, jirikwa bitumen kama urọ. ⁴ Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Bianu ka anyị wuore onwe anyị obodo na ulo elu, nke elu ya ga-eru n'eluigwe, ka anyị si otu a meere onwe anyị aha, ka anyị ghara ibụ ndị a ga-agbasa n'ụwa niile."

⁵ ONYENWE ANYI rịdatara hụ obodo ahụ na ulo elu ahụ ndị mmadụ na-ewu. ⁶ ONYENWE ANYI siri, "Lee! Ọ buru na ha malitere ime ihe di otu a, ugbo a ha bu otu ndi, nweekwa otu asusu, o nweghi ihe ha zubere ime nke ha na-apughi ime. ⁷ Ngwa, ka anyi rida gaa gbaruo asusu ha, ka onye o bua ghara ighota asusu ibe ya."

⁸ ONYENWE ANYI mere ka ha gbasaa n'elu uwa niile. Ha kwusikwara iwu obodo ahụ. ⁹ Ọ bụkwa nke a mere e ji kpọọ obodo ahụ Babel† n'ihi na ọ bụ n'ebe ahụ ka ONYENWE ANYI wetara ọgbaaghara n'asusu ndi niile bi n'ụwa. Ọ bụkwa n'ebe ahụ ka ONYENWE ANYI si gbasasịa ha n'elu uwa dum.

Site na Shem ruo Ebram

* **11:3** 11:3 Maobu, Aja urọ † **11:9** 11:9 Babel ya bu Babilon putara ọgbaaghara n'asusu Hibru.

¹⁰ Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Shem.

Mgbe afo abuo gafechara site n'oge uju mmiri ahu, n'oge Shem gbara nari afo, o mutara Apakshad. ¹¹ Shem diri ndu, mgbe o musiri Apakshad, nari afo ise ozo, mutakwa umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹² Mgbe Apakshad gbara iri afo ato na ise, o mutara Shela. ¹³ Mgbe o muchara Shela, o diri ndu nari afo anọ na ato ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁴ Shela gbara iri afo ato mgbe o muru nwa ya nwoke Eba. ¹⁵ Mgbe o ghorọ nna Eba, o diri ndu nari afo anọ na ato, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁶ Eba gbara iri afo ato na anọ mgbe o muru Peleg. ¹⁷ Mgbe o ghorọ nna Peleg, o diri ndu nari afo anọ na iri ato ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁸ Peleg gbara iri afo ato mgbe o muru Reu. ¹⁹ Emesia, mgbe o ghorọ nna Reu, o diri ndu nari afo abuo na itoolu ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²⁰ Reu gbara iri afo ato na abuo mgbe o muru Serug. ²¹ Emesia, o diri ndu nari afo abuo na asaa ozo, mgbe o musiri Serug, o mutakwara umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²² Serug gbara iri afo ato mgbe o muru Nahọ. ²³ Emesia, mgbe o ghorọ nna Nahọ, o diri ndu nari afo abuo ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

- ²⁴ Nahọ gbara iri afọ abụọ na itoolu mgbe ọ mụrụ Tera. ²⁵ Emesịa, mgbe ọ ghọrọ nna Tera, ọ dirị ndụ narị afọ na afọ iri na itoolu ọzọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom.
- ²⁶ Mgbe Tera gbara iri afọ asaa, ọ ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran.

Ezinaụlọ Ebram

- ²⁷ Nke a bụ akụkọ gbasara usoro ezinaụlọ Tera.

Tera ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran. Haran ghọrọ nna Lọt. ²⁸ Haran nwurụ n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nọ muo ya, nke bụ na Ụọ, obodo ndị Kaldia. ²⁹ Ebram na Nahọ luru nwunye. Aha nwunye Ebram bụ Serai ma aha nwunye Nahọ bụ Milka. Milka bụ nwa Haran, onye bụ nna Milka na Iska. ³⁰ Ma Serai bụ nwanyị aga, ọ mutaghị nwa ọbula.

³¹ Tera kpọrọ nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lọt, onye bụ nwa Haran,‡ na nwunye nwa ya Serai, bụ nwunye Ebram, duru ha hapu Ụọ, obodo ndị Kaldia, puo gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha biarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ.

³² O bụ n'obodo Haran ka Tera nọ nwuo, mgbe ọ gbara narị afọ abuo na ise.

12

Okpukpo Ebram

‡ **11:31** 11:31 Haran bụ aha mmadu, burukwa aha obodo di n'ala Mesopotamia. Obodo e ji ife onwa mara, di ka a makwara obodo Ụọ.

¹ ONYENWE ANYỊ gwara Ebram okwu si, “Site n’obodo gi, sikwa na umunna gi na ezinaulo nna gi, gaa n’ala m ga-egosi gi.

² “Aga m eme gi mba ukwu,
aga m agozi gi,
aga m eme ka aha gi di ukwu,
i ga-abu ngozi.

³ Aga m agozi ndi na-agozi gi,
ma onye obula kochara gi ka m ga-akocha;
a ga-agozikwa agburu niile no n’uwa
site na gi.”

⁴ Ya mere, Ebram hapuru gaa dika ONYENWE ANYI gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afọ asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. ⁵ O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa aku niile ha kpakobara, na ndi ohu niile ha nwetara n’ala Haran, chee ihu iga n’ala Kenan. Emesia ha rutere n’ebe ahụ.

⁶ Ebram jere ije n’ime ala Kenan jeruo n’ebe osisi ukwu More, nke di n’obodo Shekem. Ndi Kenan bi n’ala ahụ n’oge ahụ. ⁷ ONYENWE ANYI mere ka Ebram hu ya anya, o siri, “Aga m enye mkpuru gi ala a.” Ya mere, Ebram wuru ebe ichu aja n’ebe ahụ nye ONYENWE ANYI onye gosiri ya onwe ya.

⁸ Emesia, Ebram hapuru ebe ahụ chee ihu n’ala uguwu di n’owuwa anyanwu Betel, maa ulo ikwu ya. Obodo Betel di n’akuku odida anyanwu, ma obodo Ai di n’akuku owuwa anyanwu ebe o mara ulo ikwu ya. N’ebe nsọ ahụ Ebram wuru ebe ichu aja, noro n’ebe ahụ kpokuo aha ONYENWE ANYI.

9 Ozo, Ebram si n'ebe ahụ puo gaa ije rute Negev.*

Ebram ejee Ijipt

10 N'oge ahụ, oke unwu dara n'ala ahụ.† N'ihia ya, Ebram hapuru ala ahụ gaa n'ala‡ Ijipt, ebe o biri nwa oge. 11 Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijipt, o gwara Serai nwunye ya si, "Amaara m na i bu nwanyi mara mma. 12 Mgbe ndi Ijipt ga-ahụ gi, ha ga-asị, 'Onye a bu nwunye ya.' Mgbe ahụ, ha ga-egbu m ma hapu gi ndu. 13 Gwa ha na i bu nwanne m nwanyi, ka ha meso m mmeso oma n'ihia gi. Ha ga-echebekwa m ndu n'ihia gi."

14 Mgbe Ebram rutere Ijipt, ndi Ijipt huru na nwunye ya bu nwanyi mara mma. 15 Mgbe ndi ozi Fero huru ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihia nke a, ha kpobatarara Serai n'uloeze Fero. 16 Fero mesoro Ebram mmeso oma n'ihia nwunye ya. Ebram nwetara igwe aturu, na ehi, na nne inyinya ibu, oke na nwunye, na ndi ohu ndi nwoke na ndi nwanyi, na inyinya kamel.

17 Ma ONYENWE ANYI jiri ajojo oria tie Fero na ndi ezinaulo ya ihe otiti n'ihia Serai nwunye Ebram. 18 Mgbe ahụ, Fero kporo Ebram si ya, "Gini bu ihe a i mere? Gini mere i gwaghi m na o bu nwunye gi? 19 Gini mere i ji si na o bu nwanne gi nwanyi, si otu a mee m ka m kporo ya ka o buru nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gi,

* **12:9** 12:9 Ihe aha a putara bu "ala kporo nku." Nke a bu n'ihia ala ahụ togboro n'efu, gbatia gbadaa ndida Jerusalem, n'uzo ozara. † **12:10** 12:10 Jen 26:1; 41:56 ‡ **12:10** 12:10 N'oge a, ukọ mmiri ozuzo e metutabeghi ihe ubi n'ala Ijipt, n'ihia na ha na-esite na iyi ha ruru na-agba ubi ha mmiri.

kpọrọ ya laa.” ²⁰ Fero nyere iwu banyere Ebram na ndị ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13

Nkewa Ebram na Lot

¹ Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapụrụ ala Ijipt, gaa ije bjaruo Negev. Lot sokwa ha. ² N’oge a, Ebram aghọla ọgaranya dị ukwu, onye nwere akunuba nke otutu anụ ụlọ, na ọlaocha, na ọlaedo.

³ Ha sitere na Negev pụọ ije site n’otu ebe ruo n’ebe ọzọ tutu ha erute Betel, n’ebe dị n’etiti Betel na Ai, ebe ọ mara ụlọ ikwu ya na mbụ.

⁴ N’ebe nsọ o wukwara ebe ichụ aja na mbụ, n’ebe ahụ Ebram kpokuru aha ONYENWE ANYỊ.

⁵ Ugbu a Lot, onye ya na Ebram so na njem ya, bukwa onye nwere akunuba nke igwe ewu na aturu, na igwe ehi, na otutu ụlọ ikwu. ⁶ Ma ala ebe ha nọ ezurughị ha mgbe ha nọkoro ọnu n’ihi na ihe onwunwe ha dị ukwu ruo na ha enweghị ike inokọ ọnu. ⁷ Nke a mere esemokwu ji daputa n’etiti ndị ọzọ anụ ụlọ Ebram na ndị ọzọ anụ ụlọ Lot. Ndị Kenan na ndị Periz bikwa n’ala ahụ n’oge ahụ.

⁸ Ya mere Ebram gwara Lot si, “Biko, ka esemokwu ghara idi n’etiti mụ na gị, maọbụ n’etiti ndị ọzọ anụ ụlọ m na ndị ọzọ anụ ụlọ gị, n’ihi na anyị bụ ụmụnne. ⁹ Lee, ọ bụ na ala a niile adighị n’ihu gị? Ka anyị kewaa. Ọ bụ na i gaa n’akuku aka ekpe, aga m aga n’akuku aka

nri. Ma ọ buru na i gaa n'akuku aka nri gi, aga m aga n'akuku aka ekpe."

¹⁰ Lot lelitere anya hu na mbara ala Jordan bu ala mmiri na-ezokwasị nke oma, ala dika ubi a gbara ogige ONYENWE ANYI, dika ala ndi Ijipt nke di na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu ONYENWE ANYI ebibie obodo Sodom na Gomora.) ¹¹ Ya mere, Lot hooro nye onwe ya mbara ala Jordan niile, chee ihu iga n'akuku owuwa anyanwu. Ya na Ebram kewara. ¹² Ebram noduru n'ala Kenan, ma Lot gara biri n'etiti obodo ndi ahụ di na mbara ala. O mara ulo ikwu ya nso nso obodo Sodom. ¹³ Ma ndi Sodom bu ndi obi tara mmiri, ndi na-emehie nke ukwu megide ONYENWE ANYI.

¹⁴ Mgbe Lot siri n'ebe ahụ puo, ONYENWE ANYI gwara Ebram okwu si ya, "Site n'ebe ahụ i no lelie anya gi, lee anya n'ugwu na ndida, n'owuwa anyanwu na odida anyanwu. ¹⁵ Ala ahụ niile i huru ka m ga-enye gi na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. ¹⁶ Aga m eme ka mkpuru gi baa uba dika aja di n'ala. O buru na mmadu enwe ike iguta onuogugu aja di n'ala, ha ga-enwe ike guta onuogugu mkpuru gi. ¹⁷ Bilie jegharịa n'ala ahụ niile n'akuku ya obula, n'ihina ana m enye gi ha niile."

¹⁸ Ya mere, Ebram bughariri ulo ikwu ya, gaa biri n'akuku osisi ukwu Mamre nke di na Hebron. O wuru ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI n'ebe ahụ.

Ebram anaputa Lot

¹ N'oge ahụ kwa, Amrafel, eze Shaina, na Ariok, eze ndi Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goiim, ² buru agha megide Bera eze Sodom, na Biasha eze Gomora, na Shinab, eze Adma, na Shemeba eze Zeboiim, na eze obodo Bela (ya bu Zoa). ³ Ndi eze obodo ndi a: Sodom, Gomora, Adma, Zeboiim na Bela, jikotara ndi agha ha onu na Ndagwurugwu Sidim (ya bu, ndagwurugwu osimiri nnu ahụ). ⁴ Ha fere ofufe n'okpuru ochichi eze Kedoloma afo iri na abuo, ma n'afu nke iri na ato, ha nupuru isi.

⁵ N'afu nke iri na ano, eze Kedoloma na ndi eze ya na ha jikoro onu buru agha megide ma merie ndi Refaim* bi n'Ashterot Kenaim na ndi Zuzim bi na Ham na ndi Emim bi Kiriates na Shave, ⁶ na ndi Hor n'obodo ugu Sia, ruo obodo El Paran, nke di n'akuku ozara. ⁷ Mgbe ahụ, ha chighariri azu gaa En Mishpat (ya bu Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndi Amalek nakwa ndi Amorait bi na Hazezon Tama.

⁸ Mgbe ahụ kwa, ndi agha ndi eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboiim, na eze Bela (ya bu Zoa) puru doo onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, ⁹ imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goiim, Amrafel eze Shaina na Ariok eze Elasa. Ya bu eze ise buru agha megide eze ano. ¹⁰ Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndi agha eze Sodom na Gomora bidozo igba oso. Ufodu n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndi a, ma

* **14:5** 14:5 Refaim Aha a Refaim putara ndi o gbaa dimkpa Jen 15:20

ndị fọduru gbapuru oso gbaga n'ugwu. ¹¹ Ma eze anọ ndị a banyere n'ime obodo Sodom na Gomora bukorọ akụ ha, na ihe oriri ha niile laa. ¹² Ha buuru Lot, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodom na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bịa.

¹³ Ma otu onye gbara oso ndu site n'ebe ahụ gara korọ Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe di nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amori, nwanne Eshkol na Anea, ndi ha na Ebram gbara ndu. ¹⁴ Mgbe Ebram nuru na adoro la Lot nwa nwanne ya n'agha, o kpokotara ndi ikom a zuru azu na-ejere ya ozi, ndi a muru n'ulo ya. Onuogugu ha di nari ndi ikom ato na iri na asato, ha churu ndi agha ahụ oso tutu ha erute Dan. ¹⁵ N'abali, Ebram kere ndi agha ya ibuso ndi ahụ agha. O meriri ha, chuo ha oso, churo ha Hoba, nke di n'akuku ugwu Damaskos. ¹⁶ Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dotara n'agha, dulata nwanne ya Lot, na ihe onwunwe ya niile, tinyere ndi inyom, na ndi ozo niile a dotara n'agha.

Melkizedek agozie Ebram

¹⁷ Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndi ozo ahụ na-alota, eze Sodom biara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpo Ndagwurugwu Eze).

¹⁸ Melkizedek, eze† Salem, onye nchujaja Chineke nke kachasi ihe niile elu, weputara achicha na mmanya, ¹⁹ o goziri Ebram si ya,

† **14:18** 14:18 Salem Eleghi anya, nke bu aha ochie e ji mara obodo Jerusalem.

“Ngọzi dịrị Ebram site n’aka Chineke nke kachasị
ihe niile elu,
Onye kere eluigwe na ụwa.

²⁰ Ngọzi dịkwara Chineke nke kachasị ihe niile
elu,
onye weere ndị iro gị nyefee gị n’aka.”

Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu ụzọ n’ime ụzọ iri
nke ihe niile.

²¹ Eze Sọdọm gwara Ebram sị, “Nyeghachi m
naanị ndị mmadụ, ma debere onwe gị ihe ndị
ọzọ.”

²² Ma Ebram zara eze Sọdọm sị, “Eweliri m aka
m elu n’ụzọ iyi nye ONYENWE ANYỊ Chineke nke
kachasị ihe niile elu, Onye kere eluigwe na ụwa,
sị ²³ na agaghị m esi n’aka gị were ihe ọbụla bụ
nke gị, ọ bụladi eriri maọbụ eriri akpụkpọkwụ.
Ka ị ghara ị sị, ‘Ọ bụ m mere ka Ebram baa
ọgaranya.’ ²⁴ Naanị ihe m ga-anara bụ ihe ụmụ
okorobia m ndị a riri, ya na oke ruuru Anea, na
Eshkọl, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru
ha.”

15

Ọgbụgba Ndu Chineke na Ebram

¹ Mgbe nke a gasịrị, okwu ONYENWE ANYỊ ruru
Ebram site n’ọhụ, sị ya,
“Atula egwu, Ebram

Abụ m ọta gị,
ugwo ọrụ dī ukwu nke i nwere.”

² Ma Ebram zara sị ya, “Gị, Onye kachasị ihe
niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ, gini bụ ihe ị ga-enye
m ebe ọ bụ na m amụtaghị nwa? Lee, ọ bụ
Elieza, onye Damaskos, ga-eketa akụ m niile.”

³ Ebram gara n'ihu kwuo si, "Ebe o bu na m amutaghi umu, o bu ohu no n'ulo m ga-eketa aku m."

⁴ Ma okwu ONYENWE ANYI rutere ya, "Nwoke a agaghi eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke ga-esi n'ahu gi puta ga-eketa ihe i nwere."

⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kpoputara Ebram n'ezi si ya, "Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i huru onu, ma i ga-enwe ike iguta ha." O gwara ya si, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi. A gaghị aguta ha onu."

⁶ Ebram kweere n'ihe ONYENWE ANYI kwuru. N'ih i nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume.

⁷ ONYENWE ANYI gwakwara ya si, "Mu onwe m bu ONYENWE ANYI, onye si n'ala Uo nke ndi Kaldia kpoputa gi, inye gi ala a ka o buru ihe nweta gi."

⁸ Ma Ebram zara si, "Biko, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?"

⁹ ONYENWE ANYI zara si ya, "Wetara m nwa nne ehi gbara afọ atọ, na nne ewu gbara afọ atọ, na ebule gbara afọ atọ, na nduru, na nwa kpalakwukwu."

¹⁰ Ebram wetaara ya ihe ndi a niile bowaa ha uzọ abuo, doo ha n'usoro ka otu akuku chee akuku nke ozọ ihu. Ma o bowaghi umu nnunu ndi ahụ. * ¹¹ Mgbe anu ufe fekwasiri ozu anu ndi

* **15:10** 15:10 N'ogbugba ndu niile a na-eji anumanu a chuo aja. Ndi ahụ gbara ndu na-esi n'etiti anu ndi ahụ a kpowara okara abuo gafee, maka imesi ogbugba ndu di otu a ike. Jen 15:17; Jer 34:18

ahụ, Ebram chụpuru ha.

¹² Mgbe anwụ bidoro ida, Ebram dara n'oke ura, oke ụjọ na oke ọchịchiri dakwasiri ya. ¹³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara ya si, "Mata nke oma na umu umu gi ga-anọ dika ndi obia n'ala na-abughị nke ha. A ga-edo ha onodu dika ndi ohu, mejoo ha nari afo anọ. ¹⁴ Ma aga m ata mba ahụ ha na-efe dika ohu ahuhu. N'ikpeazu, ha ga-eji otutu aku si n'ebe ahụ puta. ¹⁵ Ma i ga-anwụ n'udo. A ga-eli gi mgbe i kara ezi nka. ¹⁶ Mgbe ogbo anọ gasiri, umu umu gi galotakwa n'ala a. N'ihia na mmehie ndi Amorit erubeghi n'uju ya."

¹⁷ Mgbe anwụ dara, mgbe ọchịchiri gbachiri ebe niile, ite oku na-akwu anwuru oku nke nwere owa na-enwu oku si n'etiti ibe anu ndi ahụ gafee. ¹⁸ N'ubochi ahụ ka ONYENWE ANYI na Ebram gbara ndu. O si, "Ndi agburu gi ka m ga-enye ala ndi a, malite n'iyi ndi Ijpt ruo n'iyi ukwu Yufretis. ¹⁹ Ala ndi Ken, na nke ndi Keniz, na nke ndi Kadmon, ²⁰ na ala ndi Het, na nke ndi Periz na nke ndi Refaim, ²¹ na ala ndi Amorit na nke ndi Kenan na nke ndi Gigash na nke ndi Jebus."

16

Hega na Ishmel

¹ Ma Serai nwunye Ebram, amutaghi nwa. Serai nwere odibo nwanyi onye Ijpt, aha ya bu Hega. ² Ya mere o gwara Ebram si, "Lee, ugbu a,

ONYENWE ANYỊ egbochiela m ịmụta ụmụ.* Ugbu a, bakwuru nwanyị na-ejere m ozi. Ma eleghi anya, aga m esi na ya wulite ezinaụlọ m.”

Ebram kweere ihe Serai kwuru. ³ Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwanyị ya, onye Ijipt, dunye Ebram ka ọ buru nwunye ya. Ihe a mere na ngwucha afo iri site na mgbe Ebram biara biri n’ala Kenan. ⁴ Ebram na Hega dinara. Hega turu ime.

Ma mgbe Hega matara na ọ dirila ime, ọ malitere ileda nne ya ukwu bu Serai anya. ⁵ Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram si, “Ọ bu gi butere ahụ a m no n’ime ya. Ọ bu m were nwaodibo nwanyị m kunye gi n’aka, ma ugbu a ọ huru na ọ di ime, aburu m onye ọ na-eleda anya. Ka ONYENWE ANYỊ kpee ikpe a n’etiti mu na gi.”

⁶ Ebram zara Serai si, “Lee, ohu gi nwanyị di gi n’aka. Jiri ya mee ihe obula di gi mma n’anya.” N’ihi nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n’ebe Serai no gbapu.

⁷ Ma mmuo ozi ONYENWE ANYỊ huru ya n’akuku isi iyi mmiri di n’ozara, n’akuku uzọ Shua, ⁸ juo ya si, “Hega, ohu nwanyị Serai, olee ebe i si bia, olee ebe ka i na-ejekwa?”

Hega zara si, “Ọ bu site n’ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba osọ.”

* **16:2** 16:2 Amutaghi nwa bu ihe ndi mmadu na-ahuta di ka ntaramahuru si n’aka Chineke. O buru na nwanyị amutaghi nwa, n’ebe ufodu, omenaala na-akwado ya i hotara di ya nwanyị ozo, onye ga-amuru ya umu. Umu niile nwanyị ahụ ga-amuta na-abu nke nwanyị ahụ na-amutaghi nwa. Jen 20:18; 30:3

⁹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara ya si, “Laghachikwuru nne gi ukwu. Doo onwe gi n’okpuru ya.” ¹⁰ Mmuo ozi ONYENWE ANYI sikwa ya, “Aga m amuba umu gi, ka a hapu inwe ike iguta ole ha di.”

¹¹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI gwakwara ya si, “I di ime ugbu a, i ga-amu nwa nwoke. Aha i ga-agu ya bu Ishmel n’ihi na ONYENWE ANYI anula maka nhuju anya gi.

¹² Nwoke dika inyinya ibu a na-azughi azu ka o ga-abu.

O ga-emegide onye obula,
onye obula ga-emegidekwa ya.

O ga-ebi n’ime ibu iro,
megide umunna ya niile.”

¹³ Hega kpokuru aha ONYENWE ANYI, onye gwara ya okwu si, “I bu Chineke m na-ahu m.” N’ihi na Hega kwuru si, “Ahu m, ugbu a, onye ahụ na-ahụ m.” ¹⁴ O bu ya mere e ji na-akpo olulu mmiri ahụ, Bia-Lahai-Roi.† O ka di ebe ahụ, n’etiti Kadesh na Bered.

¹⁵ Emesia, Hega mutaara Ebram nwa nwoke. Ebram kporo nwa nwoke ahụ Hega mutaara ya Ishmel. ¹⁶ Ebram gbara iri afọ asato na isii mgbe Hega mutaara ya Ishmel.

17

Ogbu nke obibi ugwu

† **16:14** 16:14 Ma o bu, Olulu Mmiri nke Onye ahụ di ndu na-ahụ m.

¹ Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, ONYENWE ANYỊ gosiri ya onwe ya sị ya, “Abụ m Chineke Onye pụrụ ime ihe niile. Jegharịa ije n’ihu m, burụ onye na-enweghị ịta ụta ọbụla. ² Aga m eme ka ọgbụgba ndụ m dịrị n’etiti mụ na gị, mekwa ka ị mụbaa nke ukwu n’ọnuọgụgụ.”

³ Ebram dara n’ala, kpudo ihu ya n’ala. Chineke gwara ya sị, ⁴ “Lee, nke a bụ ọgbụgba ndụ dị n’etiti mụ na gị. Ị ga-abụ nna ọtụtụ mba. ⁵ Aha gị agaghị abụkwa Ebram, kama ọ ga-abụ Ebrahim, n’ihi na emeela m gị nna nke ọtụtụ mba. ⁶ Aga m eme gị ka ị mụbaa nke ukwu. Aga m eme ka ị ghọọ ọtụtụ mba dị iche iche, ndị eze ga-esitekwa na gị pụta. ⁷ Aga m eme ka ọgbụgba ndụ mụ na gị gbara guzosie ike, ka ọ dīkwara ụmụ ụmụ ndị ga-esote gị n’ogbo niile na-abia. Ọ bụ ọgbụgba ndụ na-egosi na m bụ Chineke gị, na Chineke ụmụ ụmụ gị niile ga-eso gị. ⁸ Ala Kenan niile, ebe ị nọ ugbo a dīka ọbia ka m ga-enye gị na ụmụ ụmụ gị ga-esote gị dīka ihe nketa ebighị ebi. Aga m abụ Chineke ha.”

⁹ Chineke gwara Ebrahim okwu sị ya, “Ma n’ebe ị nọ, ị ghaghị irube isi imezu ihe ọgbụgba ndụ m kwuru, gị onwe gị na ụmụ ụmụ gị ndị ga-esote gị, ruo ọgbọ niile. ¹⁰ Nke a bụ ọgbụgba ndụ dị n’etiti mụ na gị na ụmụ ụmụ gị ndị ga-esote gị, ọgbụgba ndụ nke unu na-aghaghị idebe. A ga-ebi nwoke ọbụla n’etiti unu ugwu. ¹¹ A ga-ebi unu ugwu, bipụ elu ahụ nke anụ ahụ unu. Nke a ga-abụ ihe ama nke ọgbụgba ndụ dị n’etiti mụ na unu. ¹² N’oge ọ gbara mkpụrụ ụbọchị asatọ, unu ga-ebi nwoke ọbụla n’agburụ unu ugwu:

ndị a mụrụ n'ụlọ, maọbụ ndị eji ego zụta site n'aka ndị mba ọzọ, ndị na-esighị na mkpuru nke afọ gị. ¹³ A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a mụrụ ha n'ezinaụlọ gị ma i ji ego zụta ha site n'aka onye mba ọzọ. Ogbugba ndụ m nke ga-aputa ihe n'anụ ahụ gị bụ ogbugba ndụ ebighị ebi. ¹⁴ Nwoke ọbụla a na-ebighị ugwu nke anụ ahụ ka a ga-ebipụ site n'etiti ụmụna ya. N'ihị na o mehiela megide ogbugba ndụ m."

¹⁵ Chineke gwakwara Ebrahim si, "Ma n'ebe Serai nwunye gị nọ, ị gaghị akpokwa ya Serai ọzọ, kama aha ya ga-abụ Sera. ¹⁶ Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gị nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na ọ ga-abụ nne nke ọtụtụ mba. Ndị eze ga-achị ọtụtụ mmadụ ga-esite na ya pụta."

¹⁷ Ebrahim dara kpuo ihu n'ala, chiakwa ọchị n'obi ya si, "Ọ bụ onye gbara narị afọ ka a ga-amuru nwa? Sera, onye gbara iri afọ itoolu ọ ga-amụ nwa?" ¹⁸ Ebrahim gwara Chineke si, "A sịkwa na ị ga-ekwe mee ka Ishmel buru onye dị ndụ n'ihu gị."

¹⁹ Ma Chineke zara si ya, "Ee, kama Sera nwunye gị ga-amutara gị nwa nwoke. Ị ga-agụ ya Aizik. Ogbugba ndụ m ga-adikwara ya na agburu ya ruo mgbe ebighị ebi. ²⁰ Ma banyere Ishmel, anụla m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka ọ baa ụba ma dika ukwu n'onuogugu. Ọ ga-aghọ nna ndị eze iri na abụọ. Aga m eme ya ka ọ ghọọ mba dị ukwu. ²¹ Ma ogbugba ndụ m ka m ga-eme ka o guzosie ike n'ebe Aizik nọ, onye Sera ga-amutara gị n'oge dika ugbo a n'afọ

ozo.” ²² Mgbe o gwasiri Ebrahim okwu, Chineke si n’ebe o no puo.

²³ N’ubochi ahụ, Ebrahim duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndi ikom niile a muru n’ezinaulo ya, tinyere ndi e ji ego zuta, ndi ikom niile no n’ezinaulo ya, bie ha ugwu dika Chineke gwara ya ka o mee. ²⁴ Ebrahim gbara iri afo itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, ²⁵ Ishmel nwa ya gbara afo iri na ato. ²⁶ E biri Ebrahim na nwa ya bu Ishmel ugwu n’otu ubochi ahụ. ²⁷ Ndi ikom niile no n’ezinaulo Ebrahim, ndi a muru n’ulo ya na ndi e si n’aka ndi mba ozo zuta ka e biri ugwu n’oge Ebrahim biri ugwu.

18

Ndi obia ato

¹ ONYENWE ANYI gosiri Ebrahim onwe ya n’akuku osisi ukwu di na Mamre, mgbe Ebrahim noduru ala n’ihu ulo ikwu ya, n’etiti ehihie. ² O leliter anya ya hu ndi ikom ato ka ha guzo ebe o no nso. Mgbe o huru ha, o sitere n’ihu ulo ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpoo isiala.

³ O siri, “Onyenwe m, o buru na m natara amara n’ihu gi, agabigala ohu gi. ⁴ Biko, ka ekutere unu mmiri ntakiri, ka unu sachaa ukwu unu, zurukwa ike n’okpuru osisi a. ⁵ Ka m wetara unu nri ntakiri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n’ihu n’ije unu ugbu a unu biara na nke ohu unu.”

Ha zara si ya, “O di mma. Mee dika i kwuru.”

⁶ Ya mere, Ebrahim mere ngwangwa banyekwuru Sera n’ulo ikwu ya si ya, “Mee ngwa,

mapụta ihe ọtụtụ sịa atọ* site na ọka a kworọ nke ọma jiri meta achicha.”

⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim gbagara n'igwe ehi ya, họtụta otu nwa ehi na-akaghị aka nke ahụ ya dị mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. ⁸ Emesịa, Ebrahim buuru mmiri ara ehi nke rahurū arahụ, na mmiri ara ehi, na anụ ahụ a kwadoro dozie ha n'ihu ndị ọbia ahụ. O guzokwara nso nso ebe ha nọ n'okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri.

⁹ Ha jurū ya sị, “Ebee ka Sera nwunye gị nọ?”

Ọ zara sị, “Ọ nọ n'ime ụlọ ikwu.”

¹⁰ Ọ sịrị ya, “N'ezie, mụ onwe m ga-aloghachikwute gị n'oge a n'afọ ọzọ, Sera nwunye gị ga-amụta nwa nwoke.”

Sera guzo n'ime ụlọ ikwu ahụ nke dị n'azụ Ebrahim na-ege ntị n'ihe ha na-ekwu. ¹¹ N'oge a, Ebrahim na Sera emeela nnọọ agadi, gbaakwa isi awọ. Sera agafeela oge imụta nwa. ¹² Ya mere, mgbe Sera nūrū ihe Onyenwe anyị kwuru, ọ chiri ọchi sị, “Agadi nwanyị dika m o si aña amụta nwa, ugbu a onyenwe m karala nka?”

¹³ ONYENWE ANYỊ jurū Ebrahim ajujū sị, “Gini mere Sera ji achị ọchi? Gini mere o ji kwuo sị, ‘Olee otu agadi nwanyị dika m ga-esi mụọ nwa?’”

¹⁴ Ọ dị ihe nyiri ONYENWE ANYỊ ime? Mụ onwe m ga-aloghachikwute gị n'oge a kara aka, Sera nwunye gị ga-amụta nwa nwoke.”

¹⁵ Ma ụjọ tūrū Sera. N'ihia ya, ọ gorọ agọ sị, “Achighị m ọchi.”

Ma Ọ zara sị, “Ọ bụ ezie, Sera, i chiri ọchi.”

* **18:6** 18:6 Ya bụ ihe ruru kilogram iri na isii

Ebrahim arịọ aririọ banyere Sọdọm

¹⁶ Mgbe ndị ikom atọ ahụ biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sọdọm,[†] Ebrahim dupukwara ha. ¹⁷ Mgbe ha na-aga n'ụzọ, ONYENWE ANYỊ tulere si, "O kwesiri ka m zochiere Ebrahim ihe m chọrọ ime? ¹⁸ Ebrahim aghaghị ibụ mba dị ukwuu dịkwa ike. A ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa site na ya. ¹⁹ N'ihị na ahọputala m ya, ka ọ tuziere umu ya na ulọ ya ndị ga-esote ya igbaso ụzọ ONYENWE ANYỊ site n'ime ihe dị mma na ihe ziri ezi, ka ONYENWE ANYỊ mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa."

²⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ kwuru si, "Mkpụ akwa m na-anụ site na Sọdọm na Gọmọra dị ukwu, otu a kwa, mmehie ha jọbigara njọ oke. ²¹ Ugbu a, ana m aga ka m jiri anya m hụ ma ihe ha mere ọ dị njọ dika mkpụ akwa m na-anụ si dị. Ma o sighị otu ahụ diri, aga m amata."

²² Mgbe ahụ, ndị ikom abụọ n'ime ha gawara Sọdọm. Ma Ebrahim nọ na-eguzo n'ihu ONYENWE ANYỊ. ²³ Ebrahim jeruru Onyenwe anyị nso juọ ya si, "Uche gi ọ bụ ikpochapụ ndị ezi omume na ndị ajọ omume? ²⁴ Ọ bụrụ na ị chọta iri ndị ezi omume ise n'ime obodo ahụ, ị ga-ekpochapụ obodo ahụ? Ị gaghị agbaghara[‡] ya n'ihị iri ndị ezi omume ise nọ n'ime ya? ²⁵ Ọ bughị ezi ihe na ị ga-ala ndị ezi omume na ndị ajọ omume n'iyi. N'ihị na ị gaghị emeso ndị ezi

[†] **18:16** 18:16 Onọdụ obodo Sọdọm agbanwebeghi, ọ bụladi ugbu a, ọ ka di na ndida akuku osimiri Nwuru anwu nke bukwa osimiri Nnu. [‡] **18:24** 18:24 Maqbu, Ị gaghị echebe ya

omume dika i si mesoo ndi na-eme ajo ihe. O kwesighi ka onye ga-ekpe uwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?"

²⁶ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI zara si ya, "Ọ buru na m achota iri ndi ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahụ niile n'ihu ha."

²⁷ Ebrahim kwukwara ozo si, "Ugbu a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naani aja na ntu. ²⁸ Eleghi anya o buru na e nweta naani iri ndi ezi omume ano na ise, i ga-emebi obodo ahụ?"

ONYENWE ANYI zara si, "Agaghi m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu ano na ise n'ime ya."

²⁹ Ozokwa, o siru ya, "O burukwanu na a ga-achota naani iri mmadu ano?"

ONYENWE ANYI zara si ya, "N'ihu iri mmadu ano, agaghi m ebibi ya."

³⁰ Mgbe ahụ o siru, "Biko, ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi ma m kwuo okwu. Eleghi anya, achota naani iri mmadu ato n'ebe ahụ?"

ONYENWE ANYI zagbachiri si ya, "Agaghi m emebi ya, ma o buru na m achota iri mmadu ato n'ime ya."

³¹ O kwuru si, "Ebe o bu na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyi okwu, biko kwere ka m gaa n'ihu. O buru na a ga-achota naani iri mmadu abuo?"

ONYENWE ANYI zara si, "N'ihu iri mmadu abuo ahụ agaghi m emebi ya."

³² N'ikpeazu, Ebrahim kwuru si, "Ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi. Ka m kwuo naani otu ugboro

a. Ọ burukwanu na a chota naani mmadu iri n'ebe ahụ?"

ONYENWE ANYI zara si, "N'ih i mmadu iri ahụ, agaghị m ebibi ya."

³³ Mgbe ONYENWE ANYI gwachara Ebrahim okwu, ọ hapuru ya gawa ebe ọ na-aga. Ebrahim laghachiri azu n'ulo ya.

19

Mbibi Sodom na Gomora

¹ N'oge anyasi, ndi mmuo ozi abuo ahụ biarutere Sodom. Lot no ala n'onu uzo ama obodo ahụ. Mgbe ọ huru ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n'ala. ² Ọ siri, "Ndi nwe m, batanu n'ulo ohu unu. Unu nwere ike saa ukwu unu, nookwa onodu abali. Chi bo, unu nwere ike ibilikwa bido iga n'ihu n'ije unu."

Ha zara si, "Ee, anyi ga-edina n'ama."

³ Ma Lot riosiri ha ike. N'ikpezu ha sooro ya laa n'ulo ya. Ọ kwadooro ha ihe oriri, ya bu achicha na-ekoghi eko ka o ghere. Ha rikwara ya. ⁴ Tupu ha abanye irahu ura, ndi ikom obodo ahụ, ndi ikom Sodom, biara gbaa ulo ahụ gburugburu, ma umu okorobia ma ndi agadi, ndi niile si n'akuku obodo ahụ. ⁵ Ha kporo Lot oku si ya, "Olee ebe ha no, bu ndi ikom ahụ biara n'ulo gi n'abali a? Kpọtara anyi ha ka anyi na ha dinako."

⁶ Lot pukwuru ha n'ezi, mechie uzo ulo ya, ⁷ si ha, "Bikonu, ndi enyi m, unu emela ihe ojoo di otu a. ⁸ Leenu, enwere m umu nke aka m, umu agboghọ abuo na-amaghi nwoke. Ka m kpọtara unu ha, ka unu mee ha ihe masiri

unu. Ma hapụnyụ ndị ikom ndị a, n'ihị na ha bu ndị batara izere ndụ n'ụlọ m."

⁹ Ha zara si ya, "Pụọra anyị n'uzọ. Mbiarambia ka i bu! Leenu mbiarambia a! O choro ibu onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoro gi njo kariha ihe anyi ga-eme ha." Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itiwa onu uzo ulo ya.

¹⁰ Ma ndi ikom ahụ nọ n'ulo Lot, setipuru aka ha dojata ya n'ulo, ma mechie uzo ahụ. ¹¹ Ha tiri ndi ikom ndi ahụ nọ n'onu uzo ihe otiti nke mere ka ha kpuo isi, onye ukwu ha na onye nta ha. N'ihị ya, ha enweghi ike ichota onu uzo ulo ahụ.

¹² Ndi ikom abuo ahụ gwara Lot si, "O nwere onye obula ozo i nwere n'ebe a? Ndi ogo nwoke, maobu umu gi ndi ikom, maobu umu gi ndi inyom, na o bu onye obula bu nke gi n'obodo a. Site n'ebe a kpopu ha! ¹³ N'ihị na anyi na-aga imebi obodo a, mkpu akwa ruru ONYENWE ANYI nti megide ndi bi n'obodo a adila ukwu, nke mere o ji zite anyi ibibi ya."

¹⁴ Ya mere, Lot puru gaa gwa ndi ogo ya nwoke, ndi na-akwado ilu umu ya ndi inyom, si ha, "Osọ, sinu n'obodo a puo. N'ihị na ONYENWE ANYI na-akwado ibibi ya." Ma ndi ogo ya nwoke ndi a chere na o na-egwu egwu.

¹⁵ N'ututu, mgbe chi na-abota, ndi mmuo ozi a kwagidere Lot si ya, "Osọ, kporo nwunye gi na umu gi ndi inyom abuo ndi a site n'ebe a gbapu, ma o bughị ya, a ga-ekpochapu unu n'ihị ajo omume ndi obodo a."

¹⁶ Mgbe Lot ka nọ na-eche ihe ọ ga-eme, ndị ikom ahụ jidere ya n’aka, jidekwa nwunye ya, na ụmụ ya ndị inyom abụọ duru ha pụọ n’obodo ahụ, n’ihi na ONYENWE ANYỊ nwere obi ebere n’ebe ha nọ. ¹⁷ Mgbe ha si n’ime obodo kpoputa ha, otu onye n’ime ha gwara ha si, “Gbalaganụ n’ihi ndụ unu. Unu elekwala anya n’azụ. Unu akwụsikwala ebe ọbụla na mbara ala. Gbaganụ n’ugwu, n’ihi na ọ bụrụ na unu emeghi otu a, a ga-ekpochapụ unu.”

¹⁸ Ma Lot siri ha, “Mba, ndị nwe m, bikonu, ¹⁹ ohu unu ahotala amara n’ihu unu, unu egosila m obi ebere di ukwu site n’ichebe ndu m. Ma agaghi m enwe ike gbalaga n’ugwu ka mbibi a ghara idakwasị m, m nwuo. ²⁰ Lee obodo di nso nke m nwere ike igbaga. O bu obodo di nta. Kwere ka m gbaga n’ebe ahụ. Obodo nta ka o bu, o bughị ya? Aga m echebekwa ndu m na ya.”

²¹ O zara si ya, “O di mma, aga m emere gi dika aririọ gi si di. Agaghi m emebi obodo nta ahụ. ²² Ma mee ngwangwa, n’ihi na o nweghi ihe ọbụla m ga-eme tutu ruo mgbe i ruru n’ebe ahụ.” (O bu nke a mere e ji akpo aha obodo ahụ Zoa.)

²³ Mgbe Lot rutere obodo Zoa, anwu awalitela n’ala ahụ. ²⁴ Mgbe ahụ ONYENWE ANYỊ sitere n’eluigwe zokwasị obodo Sodom na Gomora nkume oku nke ONYENWE ANYỊ mere ka o si n’eluigwe zoo. ²⁵ Otu a ka o si kwatuo obodo ndi ahụ niile di na mbara ala ahụ niile, na ndi niile bi n’obodo ndi ahụ. O kwatukwara ihe niile

na-epu n'ala. ²⁶ Ma mgbe nwunye Lot lere anya n'azu, otu mgbe ahụ, ọ ghoro ogidi nnu.

²⁷ N'ututu echi ya, Ebrahim biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n'ihu ONYENWE ANYI n'ubochi gara aga. ²⁸ O lepuru anya n'ebe obodo Sodom na Gomora di, na n'ebe mbara ala ndi ahụ niile di. O huru anwuru oku di ukwu nke si n'ala ahụ na-alali elu. Anwuru oku a di ka anwuru oku si n'ebe a kwanyere oku na-enwusi ike.

²⁹ Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndi ahụ di na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpoputa Lot site n'oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndi ahụ Lot bi n'ime ha.

Lot na umu ya ndi inyom

³⁰ Emesia, Lot na umu ya ndi inyom abuo hapuru obodo Zoa, n'ihi na o turu egwu ibi n'ime Zoa. O gara biri n'ime ogba nkume ya na umu ya ndi inyom abuo. ³¹ Otu ubochi, ada ya siri nke nta, "Nna anyi emeela agadi, o nwekwaghi nwoke obula no n'owa a, onye ga-enye anyi umu, dika omenaala si di n'owa niile. ³² Ka anyi mee ka nna anyi nuo mmanya, ka anyi na ya dinako, ka anyi chebe agburu anyi site na nna anyi."

³³ N'abali ahụ, ha mere ka nna ha nuo mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abuo nwere mmeko. Ma o amaghi mgbe ada ya dinara maobu mgbe o bilikwara.

³⁴ N'echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, "Mu na nna anyi dinara n'abali gara aga. Ka anyi mee ka o nuokwa mmanya n'abali taa, ka i gaakwa ka gi na ya dina. Ka anyi mee ka agburu

anyị dịgide site na nna anyị.” ³⁵ Ha mere ka nna ha ńụọ mmanya n’abalị ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dinaa. Dịka ọ dịkwa na mbụ, nna ha amataghị mgbe o dinara ala maọbụ mgbe o bilitere.

³⁶ Ya mere, ụmụ ndị inyom Lot abụọ ndị a tūrụ ime site n’aka nna ha. ³⁷ Nke ada mụtara nwa nwoke onye ọ gūrụ Moab. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Moab ruo taa. ³⁸ Nwa ya nke nta mụtakwara nwa nwoke onye ọ gūrụ Ben-Ammi. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Amọn ruo taa.

20

Ebrahim na Abimelek

¹ Ugbu a, Ebrahim sitere n’ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n’ebe dị n’agbata Kadesh na Shua. Ọ nọrọ n’obodo Gera nwa oge nta. ² N’ebe ahụ, Ebrahim kwuru maka Sera, nwunye ya, sị “Ọ bụ nwanne m nwanyị.” Abimelek, eze Gera, ziri ozi kpọrọ Sera.

³ Ma Chineke bjakwutere Abimelek na nrọ n’anyasị, sị ya, “Onye nwurụ anwụ ka ị bụ, n’ihi nwanyị nke ị kpọrọ, nwanyị a bụ onye nwere di.”

⁴ Ma Abimelek abịabeghị Sera nso, ya mere o ji sị, “Onyenwe m, ị ga-ebibi mba aka ya dị ọcha? ⁵ Ọ bụ na ya onwe ya agwaghị m sị, ‘ọ bụ nwanne m nwanyị,’ nke nwanyị n’onwe ya, ekwuokwa sị, ‘Nwanne m nwoke ka ọ bụ?’ E ji m uche dị ọcha na aka dị ọcha mee ihe niile m mere.”

⁶ Chineke zara ya sị, “Amaara m na i ji uche dị ọcha mee ihe i mere. Ọ bụ ya mere m ji

gbochie gi imehie megide m. O bukwa ya mere m ji gbochie gi imetu ya aka. ⁷ Ugbu a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N'ih na o bu onye amuma. O ga-ekpere gi ekpere, ka i ghara inwu. Ma o buru na i dughachighi nwanyi a nye di ya, unu ga-anwu, gi na ndi gi niile."

⁸ Ya mere, Abimelek biliri n'isi ututu echi ya, kpozo nzuko nke ndisi ozi ya niile, koro ha ihe mere. Ha turu ujo nke ukwu. ⁹ Emesia, Abimelek kpobatarara Ebrahim si ya, "Gini bu ihe a i mere anyi? Gini bu ihe ozo m mere i ji butere mu na alaeze m ihe oke ikpe omuma di otu a? Ihe a i mere m bu ihe na-ekwesighi ekwesi." ¹⁰ Abimelek juru Ebrahim si, "O bu gini ka i huru i jiri mee omume di otu a?"

¹¹ Ebrahim zara ya, "N'ih na asiri m n'obi m, 'N'ezie, itu egwu Chineke adighi n'ebe a. Ha ga-egbu m n'ih nwunye m.' ¹² Ewezugakwa nke a, o bu nwanna m nwanyi, n'ih na otu nna muru anyi, ma o bughu otu nne, tupu o buru nwunye m. ¹³ Mgbe Chineke sitere n'ezinaulo nna m zipu m ije ebe di anya, agwara m ya si, 'Otu a ka i gae si gosi na i huru m n'anya, ebe obula anyi gara, kwuo gbasara m, "Onye a bu nwanne m.'"

¹⁴ Mgbe ahu, Abimelek duputara aturu, na ehi, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom, nye Ebrahim. O kponyekwara ya Sera nwunye ya. ¹⁵ Abimelek siri, "Lee n'ala m niile, birikwa n'ebe obula masiri gi."

¹⁶ Mgbe ahu, o siri Sera, "Ana m enye nwanne gi puku shekel olocha, ka o buru ihe m ji kwuo

ugwọ mmeso ojọọ m mesoro gi. Ejikwa m ya na-egosi na ị bụ onye aka ya dị ọcha.”

¹⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim kpokuru Chineke n'ekpere. Chineke gworo Abimelek na nwunye ya, na ndi inyom ndi ohu ya niile, ka ha nwee ike imuta umu ozo. ¹⁸ N'ih i na ONYENWE ANYI mechiri akpanwa ndi inyom niile no n'ezinaulo Abimelek n'ih i Sera nwunye Ebrahim.

21

Omumu Aizik

¹ ONYENWE ANYI jiri amara leta Sera dika o kwuru na o ga-eme. ONYENWE ANYI meere Sera ihe o kwere na nkwa. ² Sera tuuru ime, muora Ebrahim nwa nwoke n'oge o merela agadi. O muru ya n'oge ahụ a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. ³ Ebrahim guru nwantakiri ahụ Sera muuru ya aha, kpoọ ya Aizik. ⁴ Mgbe Aizik noro ubochi asato site n'ubochi a muru ya, Ebrahim biri ya ugwu dika Chineke si nye ya n'iwu. ⁵ Ebrahim agbaala nari afọ mgbe a muru Aizik nwa ya nwoke.

⁶ N'oge ahụ, Sera kwuru si, “Chineke ewetarala m ochi. Ndi niile nuru akuko a ga-esoro m chia ochi.” ⁷ O kwukwara si, “Onye gaara agwa Ebrahim si ya na Sera ga-azulite umuntakiri. Ma otu o di, amutarala m ya nwa nwoke ugbu a o merela agadi.”

Ebrahim achupu Hega na nwa ya

⁸ Nwata ahụ tokwara, ruo mgbe a kwusiri ya ara.* N'ubochi ahụ a kwusiri ya ara, Ebrahim kporo oriri. ⁹ Ma mgbe Sera huru na nwa nwoke ahụ Hega onye Ijipt mutaara Ebrahim no na-akwa emo, ¹⁰ o gwara Ebrahim okwu si ya, "Chupu ohu nwanyi a na nwa ya. N'ihi na nwa nwoke ohu nwanyi agaghị eso nwa m nwoke Aizik keta oke n'ihe nketa."

¹¹ Okwu a wutere Ebrahim nke ukwu n'ihi na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetu ya n'obi. ¹² Ma Chineke gwara Ebrahim si, "Ekwela ka obi joo gi njo n'ihi nwantakiri a na ohu gi nwanyi. Gee nti n'ihe obula Sera gwara gi. N'ihi na o bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha. ¹³ Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mutara gho o mba di ukwu, n'ihi na mkpuru afo gi ka o bu."

¹⁴ Ebrahim biliri n'isi ututu echi ya, kwadoo ihe oriri na mmiri onunu nke di n'ime karama akpukpo, bunye ha Hega. O bukwasi ha n'ubu Hega, zipu ya na nwa ya nwoke. Hega si n'ebe ahụ puo wagharia n'ime ozara Biasheba.

¹⁵ Mgbe mmiri di na karama akpukpo ahụ gwusiri, o nibere nwantakiri ahụ n'okpuru otu osisi oha. ¹⁶ Hapu ya gaa nodu ala n'ebe ditu anya, ihe dika nari nzo ukwu, n'ihi na o kwuru n'obi ya si, "Achohi m ihu nwantakiri nwoke a anya mgbe o na-anwu." Mgbe o noduru ebe ahụ, o bidoro ikwa akwa.

* **21:8** 21:8 N'usoro omenaala, o bu mgbe nwantakiri gbara afo abuo, maobu ato ka a na-akwusi ya ara. N'oge ochie, i kwusi nwantakiri ara na-abu oge mmemme na oke oriri.

17 Ma Chineke nuru ikwa akwa nwantakiri nwoke ahụ. Mmuo ozi Chineke sikwa na mbara eluigwe kpoo Hega oku si ya, “Hega, gini na-eme gi? Atula egwu, n’ihi na Chineke anula† olu akwa nwantakiri ahụ n’ebe ahụ o dina. 18 Gaa kulite nwantakiri ahụ kasie ya obi, n’ihi na aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu.”

19 Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka o hu olulu mmiri di n’ebe ahụ. O gara kujuo karama akpukpo ahụ mmiri, ma nye nwantakiri ahụ mmiri ka o nuo.

20 Chineke nonyeere nwantakiri ahụ mgbe o na-eto. O biri n’ozara ahụ ghoo onye na-agba aku nke oma. 21 Mgbe o bi n’ozara Paran, nne ya chotaara ya nwunye site n’Ijpt.

Nkwekorita e nwere na Biasheba

22 N’oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndi agha ya, biakwutere Ebrahim si ya, “Chineke nonyeere gi n’ihe niile i na-eme. 23 Ugbu a, nuora m iyi n’aha Chineke na i gaghi aghogbu m maobu ghogbuo umu m, maobu umu umu m. Gosi m n’obodo a i bi n’ime ya dika onye obia udi obio ma m gosiri gi.”

24 Ebrahim zara si ya, “O di mma, aga m anuru gi iyi.”

25 Mgbe ahụ, Ebrahim kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndi na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndi na-ejere Ebrahim ozi. 26 Abimelek zara si, “Amaghi m onye mere ihe di

† 21:17 21:17 Chineke anula Maobu, Chineke na-anu, bu ihe Ishmel putara.

otu a. I gwaghị m na ihe dị otu a mere, anughị m ya ma ọ bughị naanị taa.”

²⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abụọ gbara ndu nkwekorita. ²⁸ Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nọpu iche, ²⁹ Abimelek juru Ebrahim si ya, “Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?”

³⁰ Ebrahim zara si, “Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe na-egosi na ọ bu m gwuru olulu mmiri a.”

³¹ Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahụ Biasheba, n'ihia na n'ebe ahụ ka mmadu abụọ a nọ nuritaara onwe ha iyi.

³² Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Biasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n'ala ndi Filistia. ³³ Ebrahim kuru osisi tamarisk na Biasheba. Ebe ahụ ka ọ nọ kpokuo aha ONYENWE ANYI, Chineke ebighi ebi.

³⁴ Ebrahim bigidere n'ala ndi Filistia ogologo oge.

22

Onwunwa a nwara Ebrahim

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke nwara Ebrahim. O siri ya, “Ebrahim.”

Ebrahim zara si, “Lekwa m.”

² Chineke siri, “Duru nwa gi nwoke, naanị otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n'anya, gaa n'ala Moria. Jiri ya choro m aja nsure oku n'elu otu n'ime ugwu di n'ebe m ga-egosi gi.”

³ N'isi ututu echi ya, Ebrahim biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndi ikom abụọ na-ejere

ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nkụ ga-
ezuru ya ichu aja nsure oku, bilie gawa ebe ahụ
Chineke gwara ya maka ya. ⁴ N'ubochi nke ato,
Ebrahim lepuru anya hu ebe ahụ n'ebe di anya.
⁵ O gwara ndi na-ejere ya ozi si, "Nodunu n'ebe a,
unu na inyinya ibu anyi, ka mu na nwokorobia
a gaa n'ebe ahụ. Anyi feecha ofufe, anyi ga-
aloghachikwute unu ozo."

⁶ Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nkụ
ahụ e ji achu aja nsure oku n'isi, ma ya onwe
ya jidere oku na mma. ⁷ Aizik gwara nna ya
Ebrahim si, "Nna m."

Ebrahim zara, "Ehee, nwa m."

Aizik siru, "Oku na nkụ di n'ebe a, olee nwa
aturu e ji achu aja nsure oku?"

⁸ Ebrahim zara, "Nwa m, Chineke n'onwe ya
ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku." Ha
abuo gakwara n'ihu n'ije ha.

⁹ Mgbe ha ruru ebe ahụ Chineke gwara ya
maka ya, Ebrahim wuru ebe ichu aja n'ebe
ahụ, doo nkụ ndi ahụ niile n'usoro n'elu ya. O
kere nwa ya Aizik agbu, tukwasu ya n'elu ebe
ichu aja ahụ, na n'elu nkụ ndi ahụ. ¹⁰ Mgbe
ahụ Ebrahim setipuru aka ya, welite mma ka o
gbuo nwa ya nwoke. ¹¹ Ma mmuo ozi ONYENWE
ANYI si n'elugwe kpo o ya oku si ya, "Ebrahim!
Ebrahim!"

Ebrahim zara, "Lekwa m n'ebe a."

¹² O siru ya, "Emetukwala nwokorobia ahụ aka.
Emekwala ya ihe obula. N'ihhi na amatala m
ugbu a na i na-atu egwu Chineke, ebe o bu na
i kwenyere iji nwa gi nwoke, naani otu nwa
nwoke i nwere churo m aja."

13 Ebrahim leliri anya hụ otu ebule nke eriri ọhịa jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahụ, were ya chọọ aja nsure ọkụ n'ọnođụ nwa ya nwoke. 14 Ya mere, Ebrahim kpọrọ ebe ahụ, "ONYENWE ANYỊ ga-arọputa.*" Ya mere ruo taa a na-asị, "N'ugwu ONYENWE ANYỊ, a ga-arọputa."

15 Mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ sitere n'eluigwe kpọọ Ebrahim oku nke ugboro abụọ, 16 sị, "Mụ onwe m, bụ ONYENWE ANYỊ, jì onwe m na-anụ iyi na-ekwuputa sị, ebe ọ bụ na i mere ihe dị otu a, na i kwenyere iji nwa gị nwoke, naanị otu nwoke i nwere chọrọ m aja, 17 aga m agozi gị n'ezie, mekwa ka ụmụ ụmụ gị mụbaa n'ọnuogugụ dika kpakpando nke mbara eluigwe na dika aja dị n'ọnu mmiri osimiri. Ụmụ ụmụ gị ga-enwetara onwe ha ọnu ụzọ ama ndị iro ha. 18 Sitekwa na mkpuru gị ka a ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa, n'ihì na i rubeere m isi."

19 Emesịa, Ebrahim laghachikwuru ndị na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Bíasheba. Ebrahim birikwara na Bíasheba.

Umụ ụmụ Nahọ

20 Mgbe ihe ndị a gasiri, e ziri Ebrahim ozi si ya, "Lee, Milka ya onwe ya amụkwaarala nwanne gị nwoke bụ Nahọ, ụmụ ndị ikom.

21 Aha ha bụ Uz, onye bụ ọkpara, na Buz nwanne ya,

Kemuel bụ (nna Aram),

22 Kesed, Hazọ, Pildash, Jidlaf na Betuel."

23 Betuel mụrụ Ribeka.

* 22:14 22:14 Maọbụ, Onyenwe anyị Jaire

Milka mụtaara Nahọ, nwanne Ebrahim ụmụ ndị ikom asatọ ndị a.

²⁴ Iko ya nwanyị, onye aha ya bụ Reuma, mụkwaara ya ụmụ ndị ikom.
Ha bụ Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23

Ọnwụ Sera

¹ Sera dị ndụ ruo nari afọ na iri afọ abụọ na asaa. ² Ọ nwurụ na Kariat Arba (nke bụ Hebron), n'ala Kenan. Ebrahim ruru ụjụ n'ihì Sera, kwaa akwa nke ukwu n'ihì ọnwụ ya.

³ Ebrahim sitere n'ebe ozu nwunye ya dị puọ, jekwuru ụmụ Het gwa ha si, ⁴ “Abụ m ọbịa na onye obodo ọzọ n'etiti unu. Resinụ m ala m ji eme ebe olili n'ebe a, ka m nwee ike lie onye m nwurụ anwụ.”

⁵ Ụmụ Het zara Ebrahim si, ⁶ “Nna anyị ukwu, gee anyị ntị. Nwa eze dị ukwu ka ị bụ n'etiti anyị, lie onye gị nwurụ anwụ n'ili ahụ nke kachasi mma n'ime ili anyị nwere. O nweghi onye ọbụla n'ime anyị ga-ajụ inye gị ala olili ya maka ili onye gị nwurụ anwụ.”

⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim biliri kpọọ isiala n'ihu ndị nwe ala, bụ ndị Het, ⁸ si ha, “Ọ bụrụ ọchịchọ unu ka m lie onye m nwurụ anwụ, geenụ m ntị ma rịọrọ m Efron nwa Zoha, ⁹ ka o resi m ọgba Makipela, nke bụ nke ya, nke dị na ngwusị ọhịa ya. Gwa ya ka o resi m ya n'ọnu ahia o ruru ka ọ bụrụ ebe olili m nwere n'etiti unu.”

¹⁰ Efron onye Het n'onwe ya so nođụ n'ebe ahụ n'etiti ndị ya. Ọ zara Ebrahim n'ihu ndị Het niile

bjara n'onu ụzọ ama obodo ¹¹ si ya, “Mba! Nna m ukwu, gee m nti. Ana m enye gi ala ahụ na oḡba di n'ime ya n'ihu ndi a niile bu ndi m. Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya.”

¹² Ozo Ebrahim kporo isiala nye ndi nwe ala, ¹³ o siri Efron, n'ihu ha niile, “Biko gee m nti, aga m akwu gi onuahia iji zuo ala ahụ. Nara m ya ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu n'ime ya.”

¹⁴ Efron zara Ebrahim, ¹⁵ “Gee m nti, nna m ukwu, o bu ezie na ala ahụ ruru nari shekel olocha anọ, ma gini ka nke a bu n'etiti mu na gi? Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya.”

¹⁶ Ebrahim kwenyere n'ego ole Efron choro ka o kwuo. O ji ihe otutu tuputara Efron ego ruru onuahia o kporo aha n'ihu ndi Het niile, nari shekel olocha anọ, dika ihe otutu nke di n'oge ahụ n'etiti ndi na-azu ahia.

¹⁷ Site n'oge ahụ, ala ahụ Efron nwere na Makipela, nke di nso na Mamre, ala ahụ na oḡba di n'ime ya, na osisi niile di n'ime ala ahụ niile gburugburu, ¹⁸ ghorọ nke Ebrahim dika ihe nzuta ya n'ihu umu Het, n'ihu ndi niile ndi bjara n'onu ụzọ e si abata obodo ahụ. ¹⁹ Emesia, Ebrahim liri Sera nwunye ya n'ime oḡba ahụ di n'ala di na Makipela na nso Mamre (nke di na Hebron) n'ala ndi Kenan. ²⁰ Ya mere, ala ahụ na oḡba di n'ime ya ka ndi Het resiri Ebrahim ka o buru nke ya, ebe a na-eli ozu.

24

Aizik na Ribeka

¹ Ugbu a, Ebrahim aghoḡla agadi n'ahụ ya ma n'onuḡḡu afo ya. ONYENWE ANYI agoziela ya n'uzo niile ² O gwara onyeisi ndi ozi n'ulo ya, onye nke na-eleḡta ihe niile o nwere si ya, "Tinye aka gi n'okpuru apata m.* ³ Achoro m ka i jiri aha ONYENWE ANYI Chineke nke eluigwe na uwa, nuora m iyi, na i gaghi achotara nwa m nwoke nwunye site n'etiti ndi Kenan, ndi m bi n'etiti ha. ⁴ Kama na i ga-aga n'ala nke m na umunna m lutara nwa m, bu Aizik, nwunye n'etiti umunna m."

⁵ Ohu ahụ juru ya, "O burukwanu na nwaagboghọ ahụ achoghị isoro m loghachi n'ebe a, m ga-akporo nwa gi nwoke laghachi n'obodo i si bia?"

⁶ Ebrahim siri ya, "Lezie anya hu na i kpoghachighi nwa m nwoke n'ebe ahụ. ⁷ ONYENWE ANYI, Chineke nke eluigwe, bu onye kpoputara m site n'ulo nna m nakwa obodo nke aka m, onye ahụ gwara m okwu ma kwem nkwa site n'inu iyi nye si, 'Aga m enye umu umu gi ala a.' O ga-ezipu mmuo ozi ya ka o gaa n'ihu gi ka i nwee ike inwetara nwa m nwoke nwunye site n'ebe ahụ. ⁸ Ma o buru na nwanyi ahụ achoghị isoro gi loghachi, mgbe ahụ, i ga-abu onye nwere onwe ya puo n'iyi a i nuru. Naani na i gaghi eme ka nwa m nwoke laghachi n'ebe ahụ." ⁹ Ya mere, ohu ahụ tinyere aka ya n'okpuru apata nna ya ukwu Ebrahim, nuo iyi banyere okwu ndi a.

* **24:2** 24:2 N'usoro inu iyi a, o putara na ogbugba ndu a maobu nkwa ahụ, ga-adigide n'agburu Ebrahim niile. Jenesis 47:29.

¹⁰ Emesija, ohu a duuru inyinya kamel iri n'ime ndi nna ya ukwu nwere puo. O sitekwara n'aka nna ya ukwu were ihe oma di iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim, rute n'obodo Nahọ. ¹¹ O mere ka inyinya kamel ndi ahụ makpuru ala n'akuku olulu mmiri di n'azu obodo ahụ. O bu n'oge anyasi, oge umu nwanyi ji aputa iseta mmiri n'ebe ahụ.

¹² Mgbe ahụ, o kpere ekpere si, "ONYENWE ANYI, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, mee ka ihe gaara m nke oma taa. Gosi nna m ukwu Ebrahim obi ebere gi. ¹³ Lee, ana m eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, umu nwanyi ndi obodo a na-abia iseta mmiri. ¹⁴ Kwere ka o si otu a diri na nwaagboghọ nke m ga-asi, 'Biko, zie ite gi ka m nuru mmiri.' O buru na onye ahụ asi m, 'Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel gi ga-anu,' ka onye ahụ buru onye i hoputara ohu gi Aizik. N'uzo di otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere."

¹⁵ Tupu o kpechaa ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bu nwunye Nahọ, nwanne Ebrahim. O na-aputa bukwasị ite n'ubu ya. ¹⁶ O bu nwaagboghọ mara mma nke ukwu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke obula na-edinabeghi. O gara n'olulu mmiri kujuo ite ya si n'ebe ahụ na-arigoputa.

¹⁷ Ohu ahụ mere ngwangwa jekwuru ya si ya, "Biko nyetu m mmiri si n'ite mmiri gi."

¹⁸ O mere ngwangwa budata ite ahụ n'aka ya, hulata ya si ya, "Nuo, onyenwe m."

¹⁹ Mgbe o nyechara ya mmiri, o siri, "Aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi

a ruo mgbe ha n̄juru afo.” ²⁰ Ngwangwa, o wupuru mmiri di n’ite ya n’ime ihe anu ulo ji anu mmiri, gbara oso gaa kute mmiri oso nagbanye n’ime ihe ahụ. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe inyinya kamel ndi ahụ n̄juchara afo. ²¹ Mgbe ihe ndi a na-eme, ohu ahụ gbara nkiti natele ya anya ichoputa ma ONYENWE ANYI emeela ka ije ya buru ihe gara nke oma.

²² Mgbe inyinya kamel ndi ahụ nusiri mmiri, nwoke ahụ weputara mgbanimi olaedo nke otutu ya bu otu beka,† na mgbaaka olaedo abuo nke otutu ha bu shekel iri. ²³ O juru ya si, “Nwa onye ka i bu? Ohere o di n’ulo nna gi ebe mu na inyinya kamel ndi a ga-anọ n’abali a?”

²⁴ O zara si ya, “Abu m nwa Betuel, nwa Milka nwunye Nahọ.” ²⁵ O sikwara, “Anyi nwere nri anu ulo, nweekwa ebe i ga-edina n’abali a.”

²⁶ Nwoke ahụ hulatarala ala kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI. ²⁷ Kwuo si, “Ngosi diri ONYENWE ANYI, bu Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye natesitebeghi n’ebe nna m ukwu no wezuga ebere ya na ikwesi ntukwasi obi ya. Ma banyere mu onwe m, ONYENWE ANYI e duola m n’ije a, kporo m rute n’ulo ndi ikwu nna m ukwu.”

²⁸ Nwaagboghọ ahụ gbalara gaa koro ndi ezinaulo nne ya ihe ndi a. ²⁹ Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bu Leban. Leban gbara oso gbakwuje nwoke ahụ n’isi iyi mmiri ahụ. ³⁰ Mgbe o huru mgbanimi, na mgbaaka ndi ahụ nwanne ya nwanyi yi n’aka ya, ma nukwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya,

† 24:22 24:22 Maobu, okara shekel

o jekwuru nwoke ahụ, hụ ya ka ya na ịnyịnya kamel ya guzo n'akụkụ olulu mmiri. ³¹ O siri ya, "Bia, gi onye ONYENWE ANYI goziri. Gini mere i ji guzo n'ebe a. Edozielara m gi ulo ebe i ga-edina na ebe ịnyịnya kamel ndi a ga-anọ."

³² Ya mere, nwoke ahụ gara n'ulo, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke ịnyịnya kamel ndi ahụ bu. E wetara nri nye ịnyịnya kamel ndi ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndi ikom so ya ji saa ukwu ha. ³³ E doziri ya ihe oriri, ma o zara si, "Agaghi m eri ihe obula tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bia."

Leban siri, "Ngwa, kwuonu."

³⁴ Ya mere, o siri, "Abu m ohu Ebrahim. ³⁵ ONYENWE ANYI agoziela nna m ukwu, mee ya ka o buru ogaranya. O nyela ya igwe aturu, na igwe ehi, na olaocha na olaedo, na otutu ndi ohu nwoke na nwanyi, na ịnyịnya kamel, na ịnyịnya ibu. ³⁶ Sera nwunye nna m ukwu mutaara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi. Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka. ³⁷ Nna m ukwu mere ka m nuora ya iyi si, 'I gaghi esite n'etiti umu ndi inyom Kenan ndi anyi bi n'ala ha lutara nwa m nwoke nwunye. ³⁸ Kama i ga-aga n'ezinaulo nna m, na nke ndi ikwu m chotara nwa m nwoke nwunye.'

³⁹ "Mgbe ahụ, ajuru m nna m ukwu, 'O burukwanu na nwanyi ahụ ekweghi iso m loghachi?'

⁴⁰ "O siri, 'ONYENWE ANYI, onye m na-ejeghari n'ihu ya, ga-eziga mmuo ozi ya ka o soro gi gaa ime ka ije gi nwee isi, ka i nwee ike chotara nwa m nwoke nwanyi site n'etiti ndi ikwu m na

ezinauḷo nna m. ⁴¹ I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iyi i nuru ma o buru na mgbe i gakwuru ndi ikwu m, ha juru ikponye gi nwanyi ahụ. I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iyi i nuru m.'

⁴² "Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m si, 'ONYENWE ANYI Chineke nna m ukwu Ebrahim, o buru na o masi gi, biko mee ka ije a m biara buru nke ga-aga nke oma. ⁴³ Lee, ka m na-eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, ka nwaagboghọ ahụ biara ikuru mmiri nke m gasi, "Biko kwere ka m si n'ite gi nurutu ntakiri mmiri," ⁴⁴ ma o buru na o si m, "Nuọ, aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a," ka onye di otu a buru nwanyi ahụ ONYENWE ANYI chọtaara Aizik nwa nna m ukwu.'

⁴⁵ "Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bu ite mmiri ya n'ubu ya na-abia. O gbadara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asiri m ya, 'Biko nye m mmiri ka m nuọ.'

⁴⁶ "Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, si m, 'Nuọ, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel ndi a ga-anu.' Ya mere, anuru m, o nyekwara inyinya kamel m ndi ahụ mmiri ha nuru.

⁴⁷ "Mgbe ahụ, ajuru m ya, 'Nwa onye ka i bu?' "O siri m, 'Abu m nwa Betuel onye bu nwa Nahọ nke Milka mtaara ya.'

"Mgbe ahụ etinyere m ya mgbanimi ahụ n'imi ya, tinyekwa olaaka ahụ n'aka ya abuo. ⁴⁸ Ehulatara m ala kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI. Etoro m ONYENWE ANYI, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezi uzo inweta

nwa nwanne nna m ukwu dika nwunye nwa ya nwoke. ⁴⁹ Ugbu a, ọ bụrụ na unu ga-egosi nna m ukwu obioma na ikwesi ntụkwasi obi gwanu m. Ọ bụrụkwana na ọ gaghị esi otu a diri, gwanu m ka m mata ụzọ m ga-agbaso.”

⁵⁰ Leban na Betuel zara si ya, “The niile si n’aka ONYENWE ANYI. Anyi enweghi ike igwa gi okwu ojoo maobu nke oma. ⁵¹ Lee Ribeka, kporo ya laa, ka ọ bụrụ nwunye nwa nna gi ukwu, dika ONYENWE ANYI kwuru.”

⁵² Mgbe ohu Ebrahim nuru ihe ha kwuru, ọ dara n’ala kporo isiala nye ONYENWE ANYI.

⁵³ Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe icho mma olaedo, na olaocha di icha icha na uwe nye ha Ribeka. Ọ weputakwa onyinye ndi ozo di oke onuahia nye nwanne ya nwoke na nne ya.

⁵⁴ Emesia, mgbe ihe ndi a gasiri, ya na ndi ikom so ya riri, nuo, dinaakwa n’abalị ahụ.

Mgbe ha si n’ura teta, o kwuru si, “Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu.”

⁵⁵ Ma Leban na nne ya zara si ya, “Ka nwan-takiri nwanyi a nonyere anyi ihe dika ubochi iri tupu o soro gi laa.”

⁵⁶ Ma ọ zara ha si, “Unu egbochila anyi. Ebe ọ bu na ONYENWE ANYI emeela ka ije m buru ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu.”

⁵⁷ Ha zara si ya, “Ka anyi kporo nwan-takiri nwanyi ahụ juo ya ihe bu uche ya.” ⁵⁸ Ya mere ha kporo Ribeka juo ya si, “I ga-eso nwoke a gaa?”

Ọ zara si, “E, aga m aga.”

⁵⁹ Ya mere, ha zipuru nwanne ha nwanyi Ribeka, tinyere nwanyi lekotara ya anya mgbe ọ

dị na nwantakiri, na ohu Ebrahim na ndi ikom so ya. ⁶⁰ Ha goziri Ribeka si ya, “Nwanne anyi nwanyi muo omumu, muroo puku kwuru puku, ka mkpuru afo gi nwetara onwe ha, onu uzo ama ndi iro ha.”

⁶¹ Ribeka biliri, ya na ndi inyom na-ejere ya ozi, ha rigoro n’elu inyinya kamel ndi ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa.

⁶² N’oge a, Aizik biara n’ebe mbata obodo Bja-Lahai-Roi n’ihi na o bi na Negev. ⁶³ Aizik putara itughari uche n’ohia n’oge uhuruchi. O lepuru anya hu otutu inyinya kamel na-abianu.

⁶⁴ Ribeka n’onwe ya lepukwara anya hu Aizik. O sitere n’elu inyinya kamel ridata, ⁶⁵ juo ohu ahụ si, “Onye bu nwoke a si n’ohia na-abia izute anyi?”

Ohu ahụ zara si ya, “O bu nna m ukwu” N’ihi nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya.

⁶⁶ Ohu ahụ kooro Aizik akuko otu ije ya niile si gaa. ⁶⁷ Aizik kpobatarara Ribeka n’ulo ikwu Sera,‡ nne ya. O luru Ribeka, onye ghoru nwunye ya. Aizik huru ya n’anya, ma nweta nkasiobi n’ihi onwu nne ya.

25

Onwu Ebrahim

¹ Ebrahim luru nwunye ozo, onye aha ya bu Ketura. ² O muru ya Zimran, Jokshan, Medan,

‡ **24:67** 24:67 Cheta n’oge a, Sera a nwulari afo ato gara aga. Jen 17:17; 23:1; 25:20

Midian, Ishbak na Shua. ³ Jokshan bu nna Sheba na Dedan. Umụ ndi ikom Dedan bu Ashurim, Letushim, na Leumim. ⁴ Umụ ndi ikom Midian bu Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndi a niile bu umụ Ketura.

⁵ Ebrahim nyere Aizik ihe niile o nwere.

⁶ Ebrahim nyere umụ ndi ikom ndi iko ya nwanyi mutara onyinye di iche iche, zipu ha n'ala di n'ebe owuwa anyanwu, mgbe o ka no ndu, ka ha ghara ino nwa ya nwoke Aizik nso.

⁷ Ebrahim di ndu ruo nari afo na iri afo asaa na ise. ⁸ Ebrahim kubiri ume ndu nwuo mgbe o mere nnoo ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndu juru afo, e mere ka o lakwuru ndi ya. ⁹ Umụ ya, Aizik na Ishmel, liri ya n'ogba Makipela n'akuku Mamre, n'ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, ¹⁰ ala ahụ Ebrahim zuru site n'aka ndi Het. Ebe ahụ ka e liri Ebrahim ya na Sera nwunye ya. ¹¹ Mgbe Ebrahim nwuru, Chineke goziri nwa ya nwoke Aizik onye bi n'oge ahụ na nso nso Bja-Lahai-Roi.

Umụ umụ Ishmel

¹² Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Ishmel nwa Ebrahim onye Hega, nwanyi Ijpt ahụ na-ejere Sera ozi muru ya.

¹³ Ndi a bu aha umụ ndi ikom Ishmel n'usoro omumu ha.

Nebaiot bu nwa mbu ya.

Ndi ozo bu Keda, Adbel, Mibsam,

¹⁴ Mishma, Duma, Masa,

¹⁵ Hadad, Tema, Jetua,

Nafish na Kedema.

¹⁶ Ndi a bu umu Ishmel, ndi a bukwa aha ndiisi ikwu iri na abuo ha, dika ebe obibi ha si di, na dika omuma ulo ikwu ha si di.

¹⁷ Ishmel biri ndu ruo nari afo na iri afo na asaa. O nwuru, e mere ka o lakwuru ndi ya. ¹⁸ Umu umu ya bi n'ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndi Ijipt, n'uzo e si aga Asho. Ha na umunna ha ndi ozo ebighi n'udo.

Jekob na Iso

¹⁹ Nke a bu akuko banyere usoro agburu Aizik nwa Ebrahim.

Ebrahim bu nna Aizik. ²⁰ Aizik gbara iri afo ano mgbe o luru Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n'obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram.

²¹ Aizik kpere ekpere rifo ONYENWE ANYI ka o nye nwunye ya nwa n'ih na o bu nwanyi aga. ONYENWE ANYI zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka diri ime. ²² Umu o bu n'afu bido na alu ogo n'ime afu ya. N'ih nke a, o kwuru si, "Gini mere ihe di otu a ji eme m?" Ya mere, o gara juta ase n'aka ONYENWE ANYI.

²³ ONYENWE ANYI gwara ya si,
 "Mba abuo di gi n'afu,
 uzo mba abuo di n'ime gi ka a ga-ekewa.
 Otu uzo ga-adi ike kari nke ozo,
 nke okenye ga-ejere nke nta ozi."

24 Mgbe oge ime ya zuru, ụmụ abụọ dị n'akpanwa ya. 25 Ahụ nwa nke mbụ buru ụzọ pụta na-acha uhie uhie, ahụ ya niile dịka uwe aji. N'ihia ya, ha kpọrọ aha ya Işo. 26 Emesia, nwanne ya pụtara, ma aka ya jidere ikiri ukwu Işo. N'ihia ya, a kpọrọ aha ya Jekob. Aizik gbara iri afọ isii mgbe Ribeka mụrụ ha.

27 Ha abụọ toro, Işo ghorọ onye oka n'ichu nta, onye na-epioghari n'ohia, ebe Jekob bu nwoke di nwayo, onye na-anọ n'etiti ulọ ikwu. 28 Aizik huru Işo n'anya n'ihia na uto anu Işo na-egbute n'ohia na-adị ya mma, ma Ribeka huru Jekob n'anya.

Işo eree onodu okpara ya

29 Otu ubochi, Jekob no na-esi ofe mgbe Işo si n'ohia bata. Aguu na-agukwa ya nke ukwu. 30 Işo rioro Jekob si, "Nyetu m ufodu n'ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n'ihia na aguu na-agu m hie nne." (O bu ihe a mere e ji na-akpo ya Edom.)*

31 Ma Jekob zara ya, "Buru uzọ resi m onodu ibu okpara gi."

32 Işo siri, "Gini bu uru onodu ibu okpara bara mgbe m na-anwu n'aguu?"

33 Jekob siri ya, "Buru uzọ nuoro m iyi." Ya mere, o nuuru ya iyi, si otu a resi Jekob onodu okpara ya.

34 Mgbe ahụ, Jekob nyere Işo achicha na ofe lentil o siri. O riri, nuokwa, bilie oto puo.

Ya mere Işo ledara onodu ibu okpara nna ya anya.

* 25:30 25:30 Edom pụtara uhie.

26

Abimelek na Aizik

¹ N'oge a, unwu dara n'ala ahụ. Unwu a di iche n'unwu mbu nke dara n'oge Ebrahim di ndu. Aizik jekwuru Abimelek* eze ndi Filistia n'obodo Gera. ² ONYENWE ANYI gosiri Aizik onwe ya, si, "Agakwala Ijipt; biri n'ala ahụ m si gi biri n'ime ya. ³ Noro n'ala a nwa oge nta, aga m anonyere gi ma goziekwa gi, n'ih na gi na umu umu gi ka m ga-enye ala ndi a niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m nuru nye Ebrahim nna gi. ⁴ Aga m eme ka umu umu gi muba, mee ka ha hie nne n'onuogugu dika kpakpando di na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndi a niile. Aga m esite na mkpuru gi gozie mba niile nke uwa. ⁵ Ihe ndi a niile ka m ga-eme n'ih na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ukpuru m, na ido aka na nti m." ⁶ Ya mere, Aizik nogidere n'obodo Gera.

⁷ Mgbe ndi obodo ahụ juru ya banyere nwunye ya, o gwara ha si, "O bu nwanne m nwanyi." O turu ujo i si ha, "Nwunye m ka o bu," O chere n'obi ya si, "Ndi ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ih Ribeka. N'ih na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya."

⁸ Mgbe Aizik noro ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndi Filistia, sitere na oghereikuku ya lepu anya hu Aizik ka o no na-egwusa Ribeka

* **26:1** 26:1 Abimelek, bu aha ndisi na-achi obodo a na-aza. Abimelek nke anyi nuru ihe banyere ya n'akwukwo Jenesis isi 20, a nwolarị. O nwuru ihe dika iri afọ asato gara aga. Onye nke a bu eze ozọ.

nwunye ya egwu. ⁹ Ya mere, Abimelek kpọrọ Aizik si, “Nwunye gi ka o bu n’ezie. Gini mere i ji gwa anyi na o bu nwanne gi nwanyi?”

Aizik zara ya, “O bu n’ihi na m chere na-enwere ike igbu m n’ihi ya.”

¹⁰ Abimelek siri, “Gini bu ihe a i mere anyi? Otu nwoke n’etiti anyi gaara akporo nwunye gi dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyi ikpe omuma.”

¹¹ Ya mere, Abimelek nyere ndi niile ya iwu, si ha, “Onye obula meturu nwoke a maobu nwunye ya aka, aghaghi ime ka o nwuo.”

¹² Aizik kuru mkpuru ubi n’ala ahụ. N’otu afọ ahụ kwa, o si n’ala ahụ webata ihe ubi nari okpukpu karia nke o kuru, n’ihi na ONYENWE ANYI goziri ya. ¹³ Nwoke a bara uba, ghoọ ogaranya. Akunuba ya gara n’ihu na-amuba, tutu ruo mgbe o ghorọ nnoo onye ogaranya a ma ama. ¹⁴ O nwere otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, na ndi ikom na-ejere ya ozi. N’ihi ihe ndi a, ndi Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. ¹⁵ Ndi Filistia wujuru aja n’olulu mmiri ndi ahụ niile ndi na-ejere nna ya ozi gwuru n’oge nna ya Ebrahim di ndu.

¹⁶ Abimelek kpọrọ Aizik si ya, “Si n’ala a kwapu gaa n’ebe ozo, n’ihi na iba uba gi na idi ike gi adila ukwu karia nke anyi.”

¹⁷ Ya mere Aizik si n’ebe ahụ kwapu, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n’ebe ahụ. ¹⁸ O gwugharikwara olulu mmiri ndi ahụ e gwuru n’oge nna ya Ebrahim, nke ndi Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwuru, kpoọ olulu

mmiri ndị a otu aha ahụ nna ya kpọrọ ha na mbu.

¹⁹ Ozo, ndi na-ejere Aizik ozi gwuru olulu mmiri oheru na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke si n'ala na-asoputa. ²⁰ Ma ndi ozuzu anu ulo obodo Gera sesiri ndi ozuzu anu ulo Aizik okwu. Ha kwuru si, "Mmiri a bu nke anyi!" Nke a mere Aizik ji kpo olulu mmiri ahụ Esek, n'ih i se okwu nke ha sesiri ya. ²¹ Ha gwuru olulu mmiri ozo, ma ndi ahụ biakwara ozo bido izo ya. N'ih i ya Aizik kpo olulu mmiri ahụ Sitna. ²² O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ozo gwuo olulu mmiri ozo. Ma o nweghi ndi biara zo ya. N'ih i ya o kpo olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru si, "Ugbu a, ONYENWE ANYI enyela anyi ebe sara mbara, ebe ihe ga-anọ gaara anyi nke oma."

²³ O sitere n'ebe ahụ kwapu gaa Biasheba. ²⁴ N'abalị ahụ, ONYENWE ANYI mere ka o hu ya anya, si ya, "Abu m Chineke nna gi Ebrahim. Atula egwu, n'ih i na anonyere m gi, aga m agozi gi, mubaa onuogugu umu umu gi n'ih i ohu m Ebrahim."

²⁵ Ya mere, o wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ kpokuo aha ONYENWE ANYI. O makwara ulo ikwu ya n'ebe ahụ. Ndi na-ejere ya ozi gwukwara olulu mmiri.

Ogbugba ndu Aizik na Abimelek

²⁶ Abimelek na Ahuzat, onye ndumodu ya, na Fikol onyeisi ndi agha ya sitere Gera jekwuru Aizik. ²⁷ Aizik juru ha si, "Gini mere unu ji biakwute m, ebe o bu na unu kpo m asi, chupukwa m site n'etiti unu?"

28 Ha si, “Anyị hụrụ nke ọma na ONYENWE ANYỊ nọnyeere gi, ya mere anyị ji si, ‘O kwesiri ka inu iyi di n’etiti anyị na gi,’ ka anyị na gi gbaakwa ndu 29 na i gaghi eme anyị ihe ojoo dika anyị na-esighi mee gi ihe ojoo. I lezie anya nke ọma, i ga-ahu na anyị meere gi ihe ọma mgbe anyị hapuru gi ka i laa n’udo. Ugbu a, anyị maara na i bu onye ONYENWE ANYỊ goziri agozi.”

30 Aizik meere ha mmemme nri di ukwu; ha riri, nuokwa. 31 N’isi ututu echi ya, ndi ikom ahụ niile nuritaara onwe ha iyi igba ndu. Aizik zilagara ha, ha hapuru ya laa n’udo.

32 N’otu ubochi ahụ kwa, ndi ohu Aizik biakwutere ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, si ya, “Anyị achotala mmiri n’olulu ahụ anyị na-egwu.” 33 O kporo ya Shiba. O bukwa nke a mere e ji akpo obodo ahụ Biasheba† ruo taa.

Ndi inyom Iso luru

34 Mgbe Iso gbara iri afo ano, o luru Judit nwa Beiri, onye Het. O lukwara Basemat nwa Elon, onye Het. 35 Ha ghorọ Aizik na Ribeka ihe onodu obi ilu.

27

1 Mgbe Aizik ghorọ agadi, n’oge anya ya na-adighi ahuzi uzọ nke ọma, o kporo Iso okpara ya, si ya, “Nwa m nwoke.”

O zara si, “Lee m n’ebe a.”

2 Aizik gwara ya si, “Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghi m ubochi onwu m. 3 Ya mere, were

† 26:33 26:33 Nke a putara Olulu mmiri inu iyi

ihe ichu nta gi, uta gi na aku gi, gaa n'ohia, gbutere m anu. ⁴ Siere m nri utu otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mu onwe m gozie gi tupu m nwuo."

⁵ Ma Ribeka no na-ege nti mgbe Aizik na-agwa nwa ya Iso okwu. Nke mere na mgbe Iso gawara n'ohia ichu nta, ⁶ Ribeka gwara Jekob nwa ya okwu si ya, "Lee, anuru m ka nna gi na-agwa nwanne gi Iso okwu si ya, ⁷ 'Gaa n'ohia gbute anu, siere m nri utu, ka m nodu n'ihu ONYENWE ANYI nye gi ngozi ikpeazu tupu m nwuo.' ⁸ Ugbu a, nwa m nwoke, gee nti nke oma, mee ihe niile m gwara gi. ⁹ Gaa ugbu a n'igwe anu ulo wetara m umu nwa ewu abuo di mma ka m jiri ha siere nna gi nri di utu, udi ahụ na-amasi ya. ¹⁰ I gaeburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu o nwuo."

¹¹ Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu si ya, "Nwanne m nwoke Iso bu onye gbara aji. Ahu nke m na-akwo murumuru. ¹² Gini ga-eme ma nna m metu m aka n'ahu? N'ihia ya, aga m abu onye na-agho ya aghughu, aga m esi otu a wetara onwe m ibu onu kama ngozi."

¹³ Nne ya gwara ya si, "Nwa m nwoke ka obubu onu gi dakwasi m. Naani mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha."

¹⁴ Ya mere, o gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri di utu, udi nke na-amasi nna ya. ¹⁵ Emesia, Ribeka chiputara uwe Iso okpara ya, ndi di mma, ndi o debere n'ulo ya, nye ya nwa ya nta bu Jekob. ¹⁶ O jikwa akpukpo anu umu ewu nwere aji aji kee Jekob n'aka na n'akuku

olu ya na-akwọ mụrụmụrụ.* 17 O bunyere nwa ya nwoke Jekọb nri ahụ na-atọ uto, na achicha o mere.

18 O jekwuuru nna ya si ya, “Nna m.”

O zara si, “Ahaa, nwa m, onye ka i bu?”

19 Jekọb zara nna ya si ya, “Abụ m Iso, ọkpara gi. Emeela m ihe i si m mee. Biko bilie ka i rie anụ m gbute n’ohia, ka gi onwe gi gozie m.”

20 Ma Aizik juru nwa ya nwoke si, “Olee otu i si chota ya ngwangwa, nwa m?”

Jekọb zara ya si, “O bu ONYENWE ANYI Chineke gi mere ka ihe gaara m nke oma.”

21 Mgbe ahụ Aizik gwara Jekọb si, “Bia nso ka m metu gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bu Iso n’eziokwu.”

22 Jekọb jere nna ya Aizik nso, onye meturu ya aka kwuo si, “Olu bu olu Jekọb ma aka gi bu aka Iso.” 23 O choputaghi na o bu Jekọb, n’ihi na aka ya di aji aji dika nke Iso. Ya mere, o goziri ya.

24 Ma o jukwara ya ajuju ozo si ya, “I bu nwa m nwoke Iso n’eziokwu?”

Jekọb zara si ya, “E, abụ m ya.”

25 Mgbe ahụ, Aizik zara si ya, “Butere m ufodu n’ime anu ahụ i gbute ka m rie, nye gi ngozi m.”

Jekọb butere ya bunye ya. O riri ya. 26 Mgbe ahụ, nna ya Aizik siri ya, “Bia n’ebe a nwa m nwoke, sutu m onu.”

27 Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya onu. Mgbe Aizik nuru isisi uwe ya, o goziri ya, si, “N’ezie, isisi nwa m nwoke dika isisi ala ubi

* 27:16 27:16 Ya bu ebe aji n’adighi

nke ONYENWE ANYỊ gọziri.

28 Ka Chineke nye gị site n'igirigi nke eluigwe,
na mmanụ nke ala,
ụba nke mkpụrụ ubi na mmanya ọhụrụ

29 Ka ọtụtụ mba jeere gị ozi,
ka ndị mmadụ kpọọ isiala nye gị.

Burụ onye ọchịchị n'ebe ụmụnna gị nọ,
ka ụmụ nne gị mụrụ kpọọ isiala nye gị.

Ka ndị niile na-abụ gị ọnụ burụ ndị a burụ ọnụ,
ka ndị na-agozi gị burụ ndị a gọziri agozi."

Ịsọ ariọọ ka a gọzie ya

30 Mgbe Aizik gọzichara Jekọb, ka Jekọb si n'ihu ya na-apụ, lee Ịsọ ka o si ịchụ nta na-alọbata. 31 Ya onwe ya sikwara nri na-atọ uto butere nna ya. Mgbe ahụ, ọ gwara ya sị, "Ka nna m, bilie, rie anụ nwa ya si n'ọhia gbute, ka gị onwe gị nye m ngozi gi."

32 Aizik zara sị ya, "Ị bụ onye?"

Ọ zara sị, "Abụ m nwa gị nwoke Ịsọ, ọkpara gị Ịsọ."

33 Oke ahụ ọma jijiji mara Aizik, ọ sị, "Onye kwanụ bụ onye ahụ gara gbute anụ butere m ya? Eriri m ya tupu ị bata. Agoziri m ya. N'ezie, onye a gọziri agozi ka ọ ga-abụ."

34 Mgbe Ịsọ nūrụ okwu ndị a si n'ọnụ nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya sị ya, "Gọzie m, mụ onwe m, nna m."

35 Ma ọ zara sị ya, "Nwanne gị ejirila ụzọ aghughọ bịa nara ngozi gi."

36 Işo kwuru si, “E meziri kpoo ya Jekob,† onye aghugho. Lee, o ghogbuola m ugboro abuo. Nke mbu, o naara m onodu ibu okpara m, ugbu a o narakwala m ngozi m.” O juru ajuju si, “O bu na i nweghi ngozi o bua foduru nke i ga-agosi m?”

37 Aizik zara si ya, “Emeela m ya ka o buru onyeisi n’ebe i no, mee umunna ya niile ndi na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpuru ubi niile na mmanya ohuru. Gini ozo ka m nwere ike imere gi, nwa m nwoke?”

38 Işo juru nna ya si, “Nna m, o bu naani otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna m!” Işo kwara akwa n’oke olu.

39 Nna ya Aizik zara si ya,
 “Ebe obibi‡ gi ga-adipu adipu,
 site n’ebe akunuba nke ala di,
 site n’ebe igirigi nke eluigwe di.

40 Nriju afo gi ga-abu site na mma agha,
 i ga-ejekwara nwanne gi ozi.
 Ma mgbe i mesiri nwere onwe gi,
 i ga-atopu agbu ya,
 site n’olu gi.”

Jekob agbakwuru Leban

41 Işo buru iro n’obi megide Jekob n’ihi ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n’ime onwe ya si, “Oge a ga-eru uju n’ihi nna m na-abia nso, n’oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekob.”

† 27:36 27:36 Jekob putara onye aghugho maibu onye na-ewere onodu onye ozo n’ike. ‡ 27:39 27:39 Ala Edom ebe ndi agburu Işo biri, bu ala akoro, ala nkume nkume, nke na-adighi emeputa nri nke oma di ka ala Kenan. Jen 36:8; 2Ez 8:20

⁴² Mgbe a gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bu Iso kwuru, o ziri kporo nwa ya nwoke nke nta bu Jekob si ya, "Lee, Iso nwanne gi na-akasi onwe ya obi site n'echiche o na-eche igbu gi. ⁴³ N'ih i nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara gi, gbapu oso ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, ⁴⁴ Nodu n'ebe ahuruo mgbe iwe nwanne gi ga-adaju. ⁴⁵ Mgbe nwanne gi kwusiri iwe iwe megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lota. N'ih i gin i ka m ga-eji gbara aka unu abuo n'otu ubochi."

⁴⁶ Mgbe ahuru Ribeka gara gwa Aizik si, "Ike idi ndu agwula m n'ih i ndi inyom Het ndi a. O buru na Jekob esite n'etiti ndi inyom ala a, site n'etiti ndi inyom Het ndi a luo nwunye, mara na onwu ga-akara m idi ndu mma."

28

¹ Aizik kporo Jekob gozie ya, nye ya iwu si ya, "Alula nwunye site n'ala Kenan. ² Kama bilie gaa Padan Aram n'ulo nna nne gi, Betuel, luru nwunye site n'umu ndi inyom Leban. ³ Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mia mkpuru, mubaa, gho o otutu mba. ⁴ Ka Chineke nye gi na umu umu gi ngozi ahuruo kwere nkwa inye Ebrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n'ime ya ugbu a dika obia, bu ala ahuruo Chineke kwere Ebrahim na nkwa inye ya." ⁵ Mgbe ahuruo Aizik zipuru Jekob n'ije ya, o gara Padan Aram, n'ulo Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bu nne Jekob na Iso.

⁶ Ịsọ hụrụ ka Aizik siri gozie Jekọb, ziga ya Padan Aram ka ọ gaa lụọ nwunye n'ebe ahụ, nyekwa ya iwu mgbe ọ na-agọzi ya si, "Alula nwanyị na Kenan," ⁷ Jekọb rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. ⁸ O dokwara Ịsọ anya na ndị inyom Kenan dị n'ọ n'anya nna ya Aizik. ⁹ N'ihị ya, Ịsọ gakwuru Ishmel lụrụ Mahalat, ada Ishmel, nwa Ebrahim, onye bụ nwanyị Nebaiot, tinyekwara ndị nwunye ọ lụrụ na mbụ.

Nrọ Jekọb rọrọ na Betel

¹⁰ Jekọb hapuru Bíasheba gawa Haran. ¹¹ Mgbe chi na-eji, ọ kwusiri ebe ọ ga-anọ zuo ike abali. Mgbe ọ chorọ idina ala, o weere otu n'ime nkume ndị dị n'ebe ahụ hinye n'isi ya, dinara ala irahu ụra. ¹² N'abali ahụ, ọ rọrọ nrọ, hụ mbube e ji arị elu. E mere ka o guzo site n'ụwa ruo n'eluigwe. Ọ hụkwara ndị mmụọ ozi Chineke ka ha si na ya na-arigo na-aridakwa. ¹³ N'elu ya, ọ hụrụ ONYENWE ANYI ka o guzo, nụkwa ka ọ na-agwa ya okwu si, "Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYI, Chineke nna gị Ebrahim, na Chineke Aizik. Aga m enye gị na ụmụ ụmụ gị ala ahụ nke i dina n'elu ya. ¹⁴ Ụmụ gị ga-adị ukwuu, dị ka aja dị n'ala. Ha ga-ajuputa ala a, site n'ọwuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu, sitekwa n'ugwu ruo na ndida. A ga-esitekwa na gị na mkpuru gị, gozie mba niile nke ụwa a. ¹⁵ Anonyeere m gị. Aga m echebe gị ebe ọbula i na-aga. Aga m akpoghachite gị n'ala a. Agaghị m ahapụ gị tutu ruo mgbe m mezuoro gị ihe niile m kwere gị na nkwa."

16 Jekọb tetara n'ura si, "N'ezie ONYENWE ANYI nọ n'ebe a. Ma amaghị m ya." 17 Ọ tūrụ egwu si, "Lee ka ebe a si dị oke egwu, o nweghị ihe ebe a bụ karịa ụlọ Chineke, n'ezie ọ bụ ọnụ ụzọ ama eluigwe."

18 N'isi ụtutu echi ya, Jekọb weere nkume ahụ o hinyere n'isi ya guzo ya dika ogidi, wusa mmanụ n'elu ya. 19 Ọ kporo ebe ahụ Betel, ọ bụ ezie na Luz bụ aha obodo ahụ na mbụ.

20 Mgbe ahụ, Jekọb kwere nkwa si, "Ọ buru na Chineke ga-anonyere m, chebe m n'ije m na-eje, ọ buru na ọ ga-enye m ihe oriri m ga-eri na uwe m ga-eyi, 21 m loghachi n'ulo nna m n'udo, mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-abu Chineke m. 22 Nkume a m doziri elu dika ogidi ga-abu ulo Chineke. Aga m eke ihe niile i nyere m uzọ iri, nyeghachi gi otu uzọ."

29

Jekọb erute n'ulo Leban

1 Jekọb gara n'ihu n'ije ya rute n'ala di n'owuwa anyanwu. 2 N'Ebe Nso a, ọ huru otu olulu mmiri, hukwa uzọ igwe aturu ato ndi nọ n'akuku olulu mmiri n'ihu na ndi na-elekota ha na-enye ha mmiri site n'olulu mmiri ahụ. Nkume e ji mechie onu olulu mmiri ahụ buru ibu. 3 N'ihu na mgbe igwe aturu niile biazukotara n'olulu mmiri ahụ, ndi ozuzu aturu na-emeghepu nkume ahụ nye ha mmiri. Emesia, ha na-ejikwa nkume ahụ mechie onu olulu mmiri ahụ.

4 Jekọb jekwuru ndị na-elekọta atụrụ ahụ jụọ ha si, “Ụmụnna m, ebee ka unu si?”

Ha zara si ya, “Anyị si Haran.”

5 Ọ jụrụ ha si, “Unu maara Leban, nwa Nahọ?”

Ha zara si, “Anyị ma ya.”

6 Ọzọ Jekọb jụrụ ha si, “Ahụ ọ dịkwa ya mma?”

Ha zara si ya, “E, ahụ dị ya. Lee nwa ya nwanyị Rachel ka ọ chị atụrụ ya na-abịa.”

7 Jekọb kwuru si, “Lee, anyanwụ ka na-acha. O rubeghị oge e ji achibata igwe ụmụ anụ ụlọ. Nyenụ ha mmiri ka ha nụọ, ka ha laghachi gaa taa ahijia.”

8 Ha zara si ya, “Anyị agaghị enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe atụrụ niile bjakotara, mgbe e wepuru nkume e ji mechie ọnu olulu mmiri, mgbe ahụ ka anyị ga-enye ha mmiri.”

9 Mgbe Jekọb na ndị ọzuzu atụrụ ndị a kpụ okwu n’ọnu, Rachel chijiri atụrụ nna ya bjakwute ha, n’ihi na onye ọzuzu atụrụ nwanyị ka ọ bụ. 10 Mgbe Jekọb hụrụ Rachel nwa Leban nwanne nne ya, hụkwa igwe atụrụ Leban, ọ meghepuru nkume ahụ e ji mechie ọnu olulu mmiri ahụ nye igwe atụrụ Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha nụọ. 11 Emesịa, Jekọb suturu Rachel ọnu, kwaa akwa n’oke olu. 12 Jekọb kọwaara Rachel na ọ bụ onye ikwu nna ya, bụrụkwa nwa Ribeka. N’ihi ya Rachel ji ọsọ gbalaa n’ụlọ ha kọrọ nna ya.

13 Mgbe Leban nuru maka Jekọb nwa nwanne ya nwanyị, o mere ngwangwa puọ izute ya. Ọ makuru ya, sutu ya ọnu, kporo ya laa n’ụlọ. N’ebe ahụ, Jekọb kọrọ ya ihe ndị a niile.

14 Leban siri ya, “N’ezie, i bu okpukpu m na anu ahụ m.”

Ije ozi Jekob n’ihi Rechel na Lia

O nonyeere ya otu onwa. 15 Leban siri Jekob, “O bu n’ihi na i bu onye ikwu m ka i na-agbara m odibo n’efu? Gwa m ego ole m ga-akwu gi n’ihi oru i na-aruru m?”

16 Leban muru umu ndi inyom abuo. Aha nke okenye bu Lia. Aha nke nta bu Rechel. 17 Ima mma Lia di ya n’anya, ma Rechel mara mma n’ahu, maakwa mma ile anya. 18 O bu Rechel ka Jekob huru n’anya. N’ihi ya Jekob gwara Leban si, “Aga m aruru gi oru* afo asaa ma o buru na i ga-ekwe ka m luo Rechel.”

19 Leban zara Jekob si ya, “O di mma na i luru Rechel kari na onye ozo ga-alu ya. Soro m nodu n’ebe a.” 20 Ya mere Jekob gbara odibo afo asaa maka Rechel. Ma afo asaa ndi a dika abali ole na ole n’anya Jekob n’ihi ihunanya o nwere n’ebe Rechel no.

21 Jekob gwara Leban, okwu si ya, “Kponye m nwunye m n’ihi n’ubochi m ezuola. Achoro m ibakwuru ya.”

22 Leban kpokotara ndi niile bi n’ebe ahụ mere ha n’oke oriri. 23 †N’anyasi ubochi ahụ, Leban kporo nwa ya nwanyi bu Lia kporara Jekob, o

* **29:18** 29:18 Onye obula choro ilu nwanyi na-akwu nna nwaagbogho ahụ ego akụ, n’isi ya. Jen 34:12 Ma o buru na o nweghi ego ikwu ego akụ, o ga-aruru nna nwanyi ahụ oru ruzuo ego ole, maobu afo ole ruru ihe o kwesiri ikwu dika ego akụ, n’isi onye ahụ. † **29:23** 29:23 Umụ nwanyi a luru alu na-eji akwa mkpudo kpuchie ihu ha. Jen 24:65

bakwuuru ya. ²⁴ Leban nyekwara Lịa odibo ya, Zilpa, ka ọ bụrụ odibo nwanyị ya.

²⁵ Mgbe chi boro, Jekob huru na ọ bu Lịa ka Leban kponyere ya. Jekob siri Leban, “Gini bu ihe a i mere m? O bughị n’ihi Rachel ka m ji gbaara gi odibo? Gini mere i ji ghogbuo m?”

²⁶ Leban zara si ya, “O bughị omenaala anyi ibu uzọ kee nwantakiri nwanyị nke nta di tupu nke ada. ²⁷ Otu o di, chere ka mmemme izu uka nke onye nke a gafee. Mgbe ahụ, aga m akponyekwa gi onye nke ozọ a maka odibo i ga-agbara m afọ asaa ozọ.”

²⁸ Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu uka onye nke a, Leban kponyere ya nwa ya Rachel ka ọ bụrụ nwunye ya. ²⁹ Leban nyere nwa ya nwanyị, Rachel, odibo ya nwanyị bu Bilha, ka ọ bụrụ odibo ya. ³⁰ Jekob bakwukwara Rachel. O huru Rachel n’anya nke ukwu karịa Lịa. O gbakwaara Leban odibo afọ asaa ozọ.

Umu Jekob

³¹ Mgbe ONYENWE ANYI huru na Lịa bu nwanyị a kporo asi, o meghere akpanwa ya, ma Rachel bu nwanyị aga. ³² Lịa turu ime muo nwa nwoke, kpoọ ya Ruben. N’ihi na o kwuru si, “O bu n’ihi na ONYENWE ANYI ahula nsogbu m, ugbu a di m ga-ahụ m n’anya.”

³³ O turu ime ozọ muokwa nwa nwoke. O kwuru si, “ONYENWE ANYI anula na m bu nwanyị a kporo asi, ọ bu ya mere o ji nye m nwa nwoke ozọ.” Ya mere ọ kporo aha ya Simion.

³⁴ Lịa tųrų ime ọzọ, mgbe ọ murų nwa nwoke, o kwuru si, “N’ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n’ahụ, n’ihi na amụọrala m ya umụ ndị ikom atọ.” Ya mere ọ kpọrọ aha ya Livayi.

³⁵ Ọ tųrų ime ọzọ muọ nwa nwoke. O kwuru si, “Ugbu a aga m eto ONYENWE ANYI.” Ya mere, ọ kpọrọ aha ya Juda. Lịa musiri nwa a kwusi imụ umụ.

30

¹ Rachel huru na ya amughị nwa obula nye Jekob, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanyị. Ya mere, ọ siri Jekob, “Nye m umụ. Ọ buru na i meghi otu a, aga m anwu.”

² Jekob were iwe megide Rachel, si ya, “Abu m Chineke onye gbochiri gi mkpuru nke afọ?”

³ *Mgbe ahụ Rachel gwara Jekob si ya, “Lee odibo m nwanyị Bilha, bakwuru ya ka ọ muọ nwa n’ikpere m abuo, ka mu onwe m site na ya burukwa onye mutara umu.”

⁴ Rachel nyere Jekob Bilha, odibo nwanyị ya, Jekob bakwuuru ya. ⁵ Bilha tųrų ime muora Jekob nwa nwoke. ⁶ Nke a mere ka Rachel kwuo si, “Chineke ekpeputala m. Ọ nula aririọ m nye m nwa nwoke.” N’ihi nke a, Rachel gurų nwa ahụ Dan.

⁷ Bilha, odibo nwanyị Rachel, tųrų ime ọzọ mutara Jekob nwa nwoke nke abuo. ⁸ Rachel kwuru si, “Mgba di ukwu ka mu na nwanne m nwanyị gbara, m merie.” Ọ kpọọ ya Naftali.

* **30:3** 30:3 Anyi huru na omenaala a bu nke sitere n’ala ndi si n’akuku owuwa anyanwu, n’ulo Ebrahim. Jen 16:2 Ugbu a, Jekob na-eme otu ihe ahụ.

⁹ Lịa hụrụ na ya akwụsịla ịmụ nwa, ọ kpọrọ Zilpa, odibo ya nwanyị kpọnye Jekọb ka ọ bụrụ nwunye ya. ¹⁰ Zilpa, odibo nwanyị Lịa, mụtara Jekọb nwa nwoke. ¹¹ Mgbe nke a mere, Lịa kwuru si, “Nke a bụ ihuoma.” Ọ kpọrọ nwa ahụ Gad.

¹² Zilpa, odibo nwanyị Lịa mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụọ. ¹³ Mgbe ahụ Lịa kwuru si, “Ọnụ ejula m obi, n’ihi na ụmụ nwanyị ibe m ga-akpọ m onye ihe na-agara nke oma.” Lịa kpọrọ nwantakiri nwoke ahụ Asha.

¹⁴ Otu ụbọchị, n’oge a na-aghọ oka wiiti, Ruben nwa Lịa, gara n’ohia hụ ahịhia a na-akpọ mandreki.† Ọ kụtara nne ya ụfọdụ n’ime ahịhia a. Mgbe Rachel hụrụ ahịhia a, ọ rịrọ Lịa si ya, “Biko nyetụ m ụfọdụ n’ime mandreki ndị a nwa gi nwoke kụtara.”

¹⁵ Ma Lịa zara si ya, “O zubeere gi na ị napuru m di m? Ị chọkwara ịnapu m mandreki ndị a nwa m nwoke wetaara m?”

Rachel zara Lịa si, “Ọ di mma, ka gi na ya dinaa n’abalị a ka ọ bụrụ ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke.”

¹⁶ Ya mere, mgbe Jekọb si n’ohia na-alobata n’uhuruchi ụbọchị ahụ, Lịa puru izute ya, si ya, “Ị ga-abakwute m n’ihi na m ejirila m ahịhia mandreki nwa m nwoke m zuta gi.” Ha dinara n’abalị ahụ.

¹⁷ Chineke nuru olu Lịa, ọ tūrụ ime mụtara Jekọb nwa nwoke nke ise. ¹⁸ Lịa siri, “Chineke

† **30:14** 30:14 Mandreki, bụ ahịhia nke ụmụ mmadụ na-asị, na o nwere ọgwụ na-eweta mkpali ọchịchọ mmekọrịta n’ahụ mmadụ, na-emekwa ka nwanyị ọbụla tara ya tūrụ ime. Abk 7:13

akwuọla m ugwo maka odibo m nwanyi m nyere di m.” Ya mere o kporo aha ya Isaka.

¹⁹ Lia tukwara imeozo mutara Jekob nwa nwoke nke isii. ²⁰ Ugbu a Lia kwuru si, “Chineke enyela m ezi onyine di oke onu. Ugbu a, di m ga-eji nkwanye ugwu leta m n’ihi na amoralala m ya umu ndi ikom isii.” O kporo aha ya Zebulon.

²¹ Emesia, Lia muru nwa nwanyi, kporo ya Daina.

²² Chineke chetara Rechel. O nuru olu ya, meghee akpanwa ya. ²³ N’ihi ya, Rechel turu ime muta nwa nwoke. O si, “Chineke ewepula nkocha diji m.” ²⁴ Rechel kporo aha ya Josef, di ka o si, “Ka ONYENWE ANYI nyekwa m nwa nwokeozo.”

Nkwekorita Jekob na Leban

²⁵ Mgbe Rechel musiri Josef, Jekob jekwuru Leban si ya, “Zilaga m ka m laghachi n’ebe m na ala nke m. ²⁶ Kponye m ndi nwunye m, ndi m ji n’ihi ha gbara gi odibo, ha na umu m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kponye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bia.”

²⁷ Leban si Jekob, “O buru na m achotala amara n’ihu gi biko nodu, n’ihi na esi m n’igba afa choputa na ONYENWE ANYI agoziela m n’ihi gi.” ²⁸ Leban si, “Kwuo ego ole i choro ka m kwuo gi, aga m akwu ya.”

²⁹ Jekob zara si Leban, “Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anu ulo gi ndi m lekotara. ³⁰ N’ihi na ole na ole ka i nwere mgbe m biara, ma ugbu a, ha abaala uba nke

ukwuu. ONYENWE ANYị esitela n'ụkwụ m gozie gi. Ugbu a, kedụ mgbe m ga-arụkwanyụ ọrụ nke mụ onwe m maka ezinaụlọ m?"

³¹ Leban juru Jekob si, "Kedụ ihe m ga-enye gi?"

Jekob gwara ya si, "Enyela m ihe ọbụla, kama o nwere otu ihe m choro ka i mee. O buru na i mee ya, aga m alaghachi ilekota igwe anu ulo gi. ³² Kwere ka m jeharia n'etiti igwe anu ulo gi, ka m hoputa site n'etiti igwe aturu gi ndi niile turu agwa agwa, na umu aturu niile di oji, na ewu niile turu agwa agwa. Aturu na ewu ndi a niile m ga-ahoputa ga-abu ugwo oru m. ³³ Ezi omume m ga-azara n'odinihu, mgbe ọbụla i biara nyochaa ugwo oru i kwuru m. Ewu ọbụla na-atughị agwa agwa, maobu aturu ọbụla na-ejighi oji i choputara n'etiti igwe ewu na aturu nke m ka a ga-agu di ka ihe e zuru n'ohi."

³⁴ Leban zara si ya, "O di mma. Ya diri dika i kwuru." ³⁵ N'otu ubochi ahụ, o hoputachara mkpi niile turu agwa maobu ntupo na nne ewu niile ndi nwere turu agwa maobu ntupo na nke ọbụla nwere aji ocha n'ahu ya. O hoputakwara aturu ojii niile, nyefee ha n'aka umu ya ka ha lekotaa ha. ³⁶ Leban jere ije abali ato nke kewapuru ha site n'ebe Jekob no. Ma Jekob nogidere na-elekota igwe anu ulo Leban ndi ozo.

³⁷ Mgbe ahụ Jekob gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenu, kpechapu ahụ agbugbo osisi ndi a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndi a di ocha puta ihè.

³⁸ O togboro osisi ndi a o kpechaputara n'ebe ewu na aturu ndi a na-anu mmiri, ka ha cherita

ihu ebe igwe anu ulo ndi a no mgbe obula ha na-anu mmiri. Nke a mere mgbe igwe anu ulo ndi a na-enwe ekpomoku nke igba ibe ha, n'oge ha biara inu mmiri, ³⁹ o bu n'ihu ngalaba osisi ndi a ka ha na-anu na-agba onwe ha. Mgbe anu ulo ndi a muru umu, ahụ umu ha na-atu agwa agwa maobu nwe ntupo. ⁴⁰ Jekob na-edo umu igwe ewu na aturu ndi a n'otu akuku, ma o na-eme ka anu ulo ndi ozo chee ihu ha n'anu ulo Leban ndi turu agwa agwa, maobu na-eji oji. N'uzo di otu a, o kewaputaara onwe ya anu ulo nke ya. O tinyekotaghi ha n'anu ulo Leban. ⁴¹ Mgbe obula nne anu ulo ndi ahụ siri ike no n'onodu ituru ime, Jekob na-edobe ngalaba osisi ndi ahụ n'akuku ebe ha na-anu mmiri n'ihu ha, ka ha noro n'ebe ahụ gbaa onwe ha. ⁴² Ma o buru na anu ulo ndi ahụ adighi ike, Jekob anaghi edebe osisi ndi a n'ihu ha. Ya mere, igwe ewu na aturu ndi na-esighi ike gaara Leban. Ma ndi siri ike gaara Jekob. ⁴³ Site n'uzo di otu a, Jekob ghoru onye nwere aku hie nne. O nwekwara otutu igwe anu ulo na otutu ndi na-ejere ya ozi nwoke na nwanyi, na otutu inyinya kamel, na otutu inyinya ibu ndi ozo.

31

Jekob ahapu Padan Aram

¹ Jekob nuru na umu ndi ikom Leban na-asi, "Jekob ewerechaala ihe niile nna anyi nwere. O sitere n'ihe nna anyi nwere kpata akunuba ya niile." ² Jekob hukwara na omume Leban n'ebe o no adighikwa otu o di na mbu.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYÌ sịrị Jekọb, “Laghachi n’ala nna gị ha, lakwuru ụmụnna gị, aga m anọnyere gị.”

⁴ Ya mere, Jekọb ziri Rechel na Lịa ozi ka ha bjakwute ya n’ohia ebe ọ nọ na-elekota igwe anụ ụlọ ya. ⁵ Ọ sịrị ha, “Ahula m na omume nna unu n’ebe m nọ adighikwa otu ọ di na mbu. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. ⁶ Unu maara na eji m ike m niile ruora nna unu oru. ⁷ Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo oru m ugboro iri. Otu ọ di, Chineke ekweghi ka nna unu meruo m ahụ. ⁸ Ọ buru na ọ si, ‘Ndi turu agwa agwa ga-abu ugwo oru gi,’ mgbe ahụ, igwe anụ ụlọ niile na-amu umu na-abu ndi turu agwa. Ma ọ buru na ọ si, ‘Ndi niile nwere ntupo ga-abu ugwo oru gi,’ mgbe ahụ, igwe anụ ụlọ niile na-amu umu na-enwe ntupo ocha n’ahụ ha. ⁹ Chineke napuru nna unu anụ ụlọ ya ma nye m ha.

¹⁰ “N’oge umu anụ ụlọ ji atụ ime, eweliri m anya hu na nro na umu mkpi niile na-agba igwe nne ewu bu umu mkpi ndi turu agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupo ocha n’ahụ ha. ¹¹ Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke siri m na nro, ‘Jekob.’ Azara m si, ‘Lee m n’ebe a.’ ¹² Ọ siri m, ‘Lelie anya gi elu, lee ka i hu na mkpi niile na-agba igwe nne ewu ndi a bu mkpi ndi ahụ turu agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupo ocha. N’ihi na ahula m ihe niile Leban na-eme gi. ¹³ Mu onwe m bu Chineke nke Betel, ebe i wukwasiri mmanu n’ogidi nkume ahụ, ebe i kwekwara m nkwa. Ugwu a, kulie, hapu obodo a, laghachi n’ala a nọ muo gi.’”

14 Rechel na Lija zara si ya, “Anyi ka nwere oke n’ihe nketa n’ulo nna anyi? 15 O bughi dika ndi obia ka o gunyeziri anyi? N’ihi na o reela anyi, ripiakwa ugwo isi anyi. 16 N’ezie, aku ndi ahụ Chineke napuru nna anyi bu nke anyi na nke umu anyi. Ya mere, mee ihe obula Chineke si gi mee.”

17 Jekob biliri, kukwasi umu ya na ndi nwunye ya n’elu inyinya kamel, 18 duru igwe anu ulo ya niile, na ihe o kpatara na Padan Aram, lakwuru nna ya Aizik n’ala Kenan.

19 Ka Leban gara ikpachapu aji umu aturu ya, Rechel zuuru arusi ezinaulo nna ya. 20 Jekob ghokwara Leban onye Aram aghugho n’ihi na o gwaghi ya na o na-agbapu oso. 21 Ya mere, o buru ihe niile o nwere gbapu oso, gbafee iyi ukwu Yufretis, chee ihu n’ala ugwu gilead.

Leban achuso Jekob oso

22 Abali ato agafeelari tupu a gwa Leban na Jekob agbalaala. 23 O duuru ndi ikwu ya chuo Jekob oso abali asaa tupu o chukwute ya n’ala ugwu ugwu Gilead. 24 Ma Chineke biakwutere Leban onye Aram na nro n’abali si ya, “Kpachapu anya gi, hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njọ.”

25 Jekob amaala ulo ikwu ya n’ala ugwu Gilead mgbe Leban chukwutere ya. Leban na ndi ikwu ya makwara ulo ikwu nke ha n’ebe ahụ. 26 Leban siru Jekob, “Gini bu ihe a i mere? I ghogbuola m. I burula umu m ndi inyom dika ndi a dotara n’agha? 27 Gini mere i ji ghogbuo m, zoro ezo

gbapu? Gini mere i gwaghi m ka m jiri onu na ibu abu nke ya na ikpo ubo akwara na iti igba so, zilaga gi? ²⁸ Gini mere i nyeghi m ohere ka m sutu umu umu m na umu m ndi inyom onu si ha laa nke oma? Omume a i mere bu omume nzuzu. ²⁹ Enwere m ike meruo gi ahụ ugbu a, ma Chineke nke nna gi mere ka m hu ya anya na nro n'abali gara aga. O doro m aka na nti si m, 'Kpachapu anya gi hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo.' ³⁰ Ugbu a, i na-ala n'ihu na o guru gi agu ilaghachi n'ulo nna gi, ma gini mere i ji zuru chi m?"

³¹ Jekob zara si Leban, "N'ihu na m turu egwu, n'ihu na m chere si na i ga-eji ike napu m umu gi ndi inyom a. ³² Ma o buru na i chota onye obula ji chi gi ndi a, onye ahụ ga-anwu. N'ihu ndi ikwu gi ndi a, chogharịa n'onwe gi, lee ma i ga-achota ihe obula bu nke gi di m n'aka. O buru na i chota ya, were ya." Ma Jekob amaghi na Rachel zuuru chi ndi ahụ.

³³ Ya mere, Leban bara n'ulo ikwu Jekob, na n'ime ulo ikwu Lia, na n'ime ulo ikwu ndi odibo nwanji abuo ya, ma o nweghi ihe o chotara. O sitere n'ulo ikwu Lia puta baa n'ulo ikwu Rachel. ³⁴ N'oge a, Rachel ewerela arusi ezinaulo ndi ahụ tinye ha n'ime akwa e ji anokwasi n'elu inyinya kamel nodu odu n'elu ya. Leban choghariri ebe niile n'ime ulo ikwu ahụ ma o chotaghi arusi ezinaulo ndi ahụ.

³⁵ Mgbe ahụ, Rachel gwara nna ya Leban si, "Biko, ewela iwe nna m ukwu, n'ihu na enweghi m ike ibili oto n'ihu gi. Anọ m n'onodu ndi

inyom na-anọ kwa ọnwā.” Leban chọgharịrị ebe niile, ma ọ hughị arụsị ezinaulo ndị ahu.

³⁶ Iwe were Jekọb megide Leban. O ji iwe juọ Leban si, “Gini bu njehie m? Gini bu mmehie m mere i ji si otu a na-achusi m ike? ³⁷ Ugbu a, i chọgharịala n’ibu m niile, gini ka i chotara bu nke gi? Weputa ya n’ihu ndi ikwu gi na n’ihu ndi nke m, ka ha kpeere mu na gi ikpe.

³⁸ “Iri afo abuo ka mu na gi noro. O nweghi mgbe ime puru umu ewu na aturu gi; o nwekwaghi mgbe m riri ebule si n’igwe anu ulo gi.

³⁹ *O nweghi mgbe m welataara gi anu ulo nke anu ohia dogburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwughachi gi anu ulo obula e zuru n’ohi, maobu n’ehihie, maobu n’abali.

⁴⁰ N’ime oke anwu nke ehie ka m ruuru gi oru. Ruokwara gi oru n’oge oyi na-atu, n’abali ura sikwa n’anya m puo. ⁴¹ Otu a ka o diri m iri afo abuo m jeere gi ozi. Aruru m gi oru afo iri na anọ maka umu gi ndi inyom abuo ndi a, afo isii ka m lekotara igwe ewu na aturu gi. I nokwa n’ime ihe ndi a gbanwee ugwo oru m ugboro iri. ⁴² A si na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ahu a na-atu egwu nke Aizik, anonyereghi m, i gaara ezilaga m n’aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ahula irusi oru ike m, na nhuju anya m niile, o bu ya mere o ji baara gi mba n’abali gara aga.”

* **31:39** 31:39 O buru na anu ohia adogbuo aturu e nyere onye ozuzu aturu ka o lekota, onye ozuzu aturu ahu ga-eweta ufodu n’ime anu ahu a dogburu adogbu, iji gosi ihe mere. Mgbe ahu, o nweghi onye obula ga-asị ya kwuo ugwo obula, n’ihi anu ulo ahu nwuru anwu. Opu 22:13

⁴³ Mgbe ahụ Leban zagbachiri si Jekob, “Ndi inyom ndi a bu umu m. Umuaka ndi a bu umu m. Igwe anu ulo ndi a bu nke m. Ihe ndi a niile i na-ahu anya bu nke m. Olee otu m ga-esi meruo umu m, na umu umu m ahụ? ⁴⁴ Ugbu a, bia ka anyi gbaa ndu mu na gi, ka o buru ihe ama n’etiti anyi.”

⁴⁵ Ya mere, Jekob weere otu nkume guzo ya oto dika ogidi. ⁴⁶ Jekob gwakwara ndi so ya si ha, “Tutukota nkume.” Ha tutukotara nkume wusa ha n’otu ebe mee ka o laa elu. Emesia, ha noduru n’akuku nkume ndi ahụ rie nri.† ⁴⁷ Leban kporo nkume ndi ahụ Jega-Sahaduta, n’asusu nke ya. Jekob kporo ya Galeed, n’asusu nke ya.

⁴⁸ Emesia, Leban siri, “Ka nkume ndi a buru ihe ama n’etiti mu na gi ta.” Nke a mere e ji kporo ya Galeed. ⁴⁹ A kpokwara ya Mizpa, n’ihi na Leban siri, “Ka ONYENWE ANYI buru onye gache mu na gi nche ihu na onye obula n’ime anyi debere ogbugba ndu a, mgbe anyi na-anoghi ibe anyi nso. ⁵⁰ O buru na i mee umu m ndi inyom ihe ojoo, maobu luo ndi inyom ndi ozo tinyere ha, o nweghi onye n’ime anyi ga-amata, ma cheta na Chineke ga-abu onyeama n’etiti mu na gi.”

⁵¹ Leban gwakwara Jekob si, “Lee nkume ndi a a wusara n’ebe a na ogidi m mere ka o guzo n’etiti mu na gi. ⁵² Nkume ndi a a wusara bu akaebe, ogidi a bukwa ihe ama. Agaghi m agabiga nkume ndi a a wusara gafeeta n’akuku nke gi ime gi ihe ojoo. Gi onwe gi agaghi agabiga

† **31:46** 31:46 Oge obula mmadu na ibe ya gbara ndu, ha na-eri nri a na-akpo, nri ogbugba ndu iji mesie ogbugba ndu ahụ ike.

nkume ndị a a wusara na ogidi a gafeeta n'akuku nke m ime m ihe ojoo. ⁵³ Ka Chineke Ebrahim na Chineke Nahọ,‡ Chineke nna ha, buru onye ikpe n'etiti mu na gi.”

Ya mere Jekob ji onye ahụ a na-atu egwu nke nna ya Aizik nuo iyi. ⁵⁴ O churu aja n'ala ugwu ugwu ahụ, kpo ndi ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahuru ura n'ebe ahụ.

⁵⁵ N'isi ututu echi ya, Leban biliri sutu umu ya ndi inyom na umu umu ya onu. O goziri ha, hapu ha laghachi ulo ha.

32

Jekob akwadobe maka izute Iso

¹ Jekob n'onwe ya hapuru gawa n'ihu n'ije ya. Ndi mmuo ozi Chineke zutere ya n'uzo. ² Mgbe Jekob huru ha, o kwuru si, “Ebe a bu ulo ikwu Chineke!” O kporo ebe ahụ, Mahanaim.

³ Mgbe ahụ, Jekob zipuru ndi ozi ka ha jee hu Iso nwanne ya nwoke n'ala Sia,* n'obodo Edom.

⁴ O ziri ha ozi si, “Ihe a bu ihe unu ga-agwa nna m ukwu Iso, ‘Odibo gi Jekob kwuru si, O bu na nke Leban ka m jere kemgbe, o bukwa ebe ahụ ka m no ruo ugbu a. ⁵ Enwere m otutu ehi, na inyinya ibu, na igwe aturu na ewu, na ndi odibo ndi nwoke na ndi nwanyi. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuma n'ebe o no.’ ”

‡ **31:53** 31:53 Nahọ bu nwanne Ebrahim, Jen 11:26; 22:20 burukwa nna nna Leban. Jen 24:24,29 Leban bu nwoke na-efe otutu chi. Jen 31:19 * **32:3** 32:3 Ala Sia nke di nso iyi Jabok, ga-emesia buru ala di mkpa n'oge ochichi eze Devid na Solomon. Jen 14:6; 33:14,16

⁶ Mgbe ndị ozi ahụ loghachikwutere Jekọb, ha gwara ya sị ya, “Anyị jekwuru nwanne gị nwoke Ịsọ dị ka i ziri anyị. Ugbu a, ọ na-abịa. Ọ chị nari ndị ikom anọ na-abịa izute gị.”

⁷ Ujọ turu Jekọb nke ukwuu, obi ya juputakwara na nsogbu. N’ihi nke a, o kewara ndị niile so ya ụzọ abụọ, tinyere anụ ụlọ ya, na igwe ehi ya na ịnyinya kamel ya. ⁸ O chere n’obi ya sị, “Ọ bụrụ na Ịsọ aluso otu n’ime ụzọ abụọ a oḡu, otu ụzọ fọdurụ ga-enwe ike gbalaga.”

⁹ Mgbe ahụ, Jekọb kpere ekpere sị, “Chineke nke nna m Ebrahim, Chineke nke nna m Aizik, ONYENWE ANYỊ, gị onye gwara m sị, ‘Laghachi n’ala gị na n’ebe ụmụna gị nọ, aga m eme ka ihe gaara gị nke oma.’ ¹⁰ Ekwesighi m obi ebere na ikwesi ntukwasị obi nke i gosiri ohu gị. Mgbe m gabigara Jodan a, enweghi m ihe oḡula karia mkpanaka m, ma ugbu a, abụ m omuma ụlọ ikwu abụọ. ¹¹ Zoputa m, ariọ m gị, site n’aka nwanne m Ịsọ, n’ihi na egwu na-atu m na ọ ga-abịa luso m agha, luso kwa ndị nne a na ụmuntakiri ha agha. ¹² Ọ bụ gị kwuru sị, ‘Aga m eme ka ihe gaara gị nke oma, meekwa ka ụmụ ụmụ gị diri ka aja nke di n’onu osimiri, nke mmadu na-apughị iguta onu.’”

¹³ Jekọb rahuru n’ebe ahụ n’abalị ahụ. Site n’ihe niile o nwere, ọ hoputara onyinye ọ ga-enye nwanne ya Ịsọ. ¹⁴ Ọ kwadoro inye ya: nari nne ewu abụọ (200), iri mkpi abụọ (20), nari nne aturu abụọ (200), iri ebule abụọ (20) ¹⁵ Iri nne ịnyinya kamel atọ (30) na ụmụ ha, na iri nne ehi anọ (40), oke ehi iri (10), iri nne ịnyinya ibu abụọ (20), oke ịnyinya ibu iri (10). ¹⁶ O weere onyinye

ndị a niile nyefee n'aka ndị ozi ya n'usoro dika ụdị ha si dị. Ọ gwara ndị na-ejere ya ozi sị ha, "Burunu ụzọ na-aga, meenụ ka ohere dị n'etiti igwe anụ na igwe ibe ya."

¹⁷ O nyere onye mbụ iwu sị ha, "Mgbe Ịsọ nwanne m zutere unu jụọ unu ajụjụ sị, 'Onye bụ nna unu ukwu? Ebee ka unu na-aga? Onye nwe anụ ụlọ ndị a niile unu chị na-aga?' ¹⁸ Unu ga-aza sị ya, 'Anụ ụlọ ndị a bụ nke ohu gị Jekọb. Ha bụ onyinye e zitere onyenwe m Ịsọ, lee ka ọ na-abịa n'azụ anyị.' "

¹⁹ Otu ozi ahụ ka Jekọb ziri onye nke abụọ na onye nke atọ, na ndị ọzọ niile chị igwe anụ ụlọ, sị ha, "Unu ga-agwa Ịsọ otu ihe ahụ mgbe unu zutere ya. ²⁰ Hụkwanyụ na unu gwara ya sị, 'Ohu gị Jekọb nọ n'azụ anyị.' " Echiche ya bụ, "Aga m eji onyinye ndị a niile m na-ezipurụ ya mee ka obi ya dajụọ, nke ọ ga-abụ mgbe mụ na ya zutere, ma eleghị anya, ọ ga-anabata m." ²¹ Mgbe o zipuchasiri onyinye ndị ahụ niile, Jekọb rahurụ ụra n'ụlọ ikwu ya n'abalị ahụ.

Mgba Jekọb na Chineke gbara

²² N'abalị ahụ, Jekọb biliri duru ndị nwunye ya abụọ na ndị odibo nwanyị ya abụọ, na ụmụ ya iri na otu, site n'ebe na-adighi omimi nke iyi Jabok kpofee ha. ²³ Mgbe ọ kpofechara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. ²⁴ Emesịa, Jekọb loghachiri nọdu naanị ya. Mgbe ahụ, otu nwoke bịara gbaso ya mgba. Ha abụọ gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. ²⁵ Mgbe nwoke ahụ huru na ọ pughị imeri Jekọb na mgba ahụ, o tiri Jekọb aka n'okpu, mee ka okpu ya hikwapu site n'onodu

ya. ²⁶ Mgbe nke a mesiri, nwoke ahụ gwara Jekọb si ya: “Hapụ m aka ka m laa, n’ihi na chi ebidola ibo.”

Ma Jekọb zara si ya, “Ọ bụ naanị mgbe ị gọziri m ka m ga-ahapụ gị ka ị laa.”

²⁷ Mgbe ahụ nwoke ahụ juru Jekọb ajuju si ya, “Gini bụ aha gị?”

Ọ zara si, “Aha m bụ Jekọb.”

²⁸ Nwoke ahụ zara si ya, “Aha gị agaghị abukwa Jekọb, kama ọ ga-abụ Izrel, n’ihi na gị na Chineke na ndi mmadu gbara mgba, ị mmeri.”

²⁹ Jekọb siri, “Biko gwa m aha gị.”

Ma ọ zagbachiri, “Gini mere ị ji aju aha m?” Mgbe ahụ, ọ gọziri ya n’ebe ahụ.

³⁰ Jekọb kpọrọ aha ebe ahụ Peniel, n’ihi na ọ siri, “Ahula m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndu m.”

³¹ Anyanwu awaala mgbe Jekọb si Peniel gafee. Ma n’ihi ihe mere ya n’okpu, ọ naghị agazikwa ije. ³² Ọ bụ ihe a mere umu Izrel adighi eri akwara anu jikotara ukwu anu na okpu ya ruo taa. N’ihi na ihe ahụ mere Jekọb metutara akwara ukwu ya.

33

Jekọb ezute Iso

¹ Jekọb lepuru anya n’ihu, hu Iso ka ọ na-abia, ya na nari ndi ikom anọ ndi so ya. N’ihi ya, o kesara umuntakiri ndi ahụ, n’etiti Lia, na Rachel na ndi odibo nwanyi ya abuo. ² O mere ka ndi odibo nwanyi ya abuo ahụ na umu ha buru uzo, Lia na umu ya esoro n’azu, ebe Rachel na Josef

nọ n'azụ azụ. ³ Ma ya onwe ya buru ụzọ na-aga n'ihu ha niile, na-akpọ isiala nye Ịsọ ugboro asaa, tutu ruo mgbe ọ bjarutere nwanne ya nwoke nso.

⁴ Ma Ịsọ gbaara ọsọ biakwute ya, makụọ ya, jikụọ ya aka n'olu, sutu ya ọnụ. Ha abụọ kwara akwa. ⁵ Mgbe Ịsọ leliterere anya hụ ndị inyom ndị a na ụmuntakiri ndị ahụ. Ọ siri, "Ndị ole bụ ndị a gị na ha so?"

Jekọb siri, "Ha bụ ụmụ Chineke sitere n'amara ya nye ohu gị."

⁶ Mgbe ahụ, ndị odibo nwanyị abụọ na ụmụ ha rutere nso, kpọọ isiala. ⁷ Lịa na ụmụ ya bjarutekwara kpọọ isiala, n'ikpeazụ Rechel na Josef biara kpọkwa isiala.

⁸ Ịsọ siri, "Igwe ewu na aturu ndị a niile m zutere n'uzọ, gini ka ọ putara?"

Jekọb zara, "Ha bụ maka inata ihuoma n'aka gị, onyenwe m."

⁹ Ma Ịsọ siri, "Nwanne m nwoke, debere onwe gị ihe i nwere, n'ihi na enwere m akụ hie nne."

¹⁰ Jekọb siri, "E, biko, ọ buru na m achotala ihuoma n'anya gị, nara m onyinye ndị a. N'ihi na ihu gị anya dika ilekwasi Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a i ji ihu ọcha nabata m. ¹¹ Biko nara onyinye ndị ahụ e wetaara gị, n'ihi na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe gazuru m." Jekọb kwagidere ya, ọ naara onyinye ndị ahụ.

¹² Mgbe ahụ, Ịsọ siri, "Bilienu ka anyị malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu."

¹³ Ma Jekọb siri ya, "Onyenwe m, i maara na ụmuntakiri ndị a adighi ike, aga m ejikwa

nwayọọ chia ụmụ aturu ndi a na ehi ndi na-enye ụmụ ha ara. O buru na a chia ha n'ike n'ime otu ubochi, ụmụ anumanu ndi a niile ga-anwu. ¹⁴ Ya mere, ka onyenwe m buru ohu ya uzọ na-aga, ma ka m jiri nwayọọ nwayọọ na-abia, dika ike igwe anu ndi a na ụmụaka ndi a si di. Tutu ruo mgbe m ga-ezute onyenwe m na Sia.”

¹⁵ Iso siri, “O buru otu a, ka m hapuru gi ufodu ndi a mu na ha so.”

Ma Jekob siri, “N’ihi gini kwanu? Ka m huta naani ihuoma n’anya onyenwe m.”

¹⁶ Iso laghachikwara azu na Sia n’otu ubochi ahụ. ¹⁷ Ma Jekob na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuru onwe ya ulo obibi, wuokwara anu ulo ya ulo obibi ha. O bu nke a mere e ji kpo ebe ahụ Sukot.

¹⁸ Mgbe Jekob si Padan Aram loghachi, o rutere obodo Shekem nke di n’ala Kenan n’udo. O mara ulo ikwu ya n’ihu obodo ahụ. ¹⁹ O zuru ala ebe o mara ulo ikwu ya n’aka umu Hamo, nna Shekem, o kwuru nari mkpuru olaocha maka ala ahụ. ²⁰ N’ebe ahụ, o wuru ebe ichu aja, kpo aha ya El Elohe Izrel.*

34

Daina na nwa eze Shekem

¹ Ugbu a, Daina nwa nwanyi Lia muru Jekob puru ileta ndi inyom ala ahụ. ² Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achi mpaghara ahụ, huru ya, o kporo ya jiri ike ya na ya dinaa. ³ Mkpuruobi ya gara n’ebe Daina nwa Jekob, o

* **33:20** 33:20 Nke a putara Chineke Izrel di ike nke ukwu.

huru nwantakiri nwanyi ahụ n'anya, gwakwa ya okwu di nro. ⁴ Shekem siri nna ya bu Hamo "Lutara m nwaagboghọ a, ka o buru nwunye m."

⁵ Mgbe Jekob nuru na e meruru Daina nwa ya nwanyi, n'ihia na umu ya ndi ikom no n'ohia ebe ha na-azu anu ulo, o gbara nkiti na-emeghi ihe obula ruo mgbe ha lotara.

⁶ Hamo bu nna Shekem, pukwuuru Jekob ka ha kparita uka. ⁷ Umụ ndi ikom Jekob si n'ohia na-alota mgbe ha nuru ihe merenu, iwe na onuma juputara ha obi nke ukwu n'ihia na Shekem mere ihe na-eweta ihere n'Izrel site n'idinakwuru ada Jekob, ihe a na-ekwesighi ime eme.

⁸ Ma Hamo siri ha, "Nwa m nwoke Shekem huru nwa unu nwanyi n'anya. Biko, kwerenu ka o luo ya. ⁹ Kwerenu ka anyi na unu na-alurita. Ka anyi na-alu umu ndi inyom unu, ka unu na-alukwa umu ndi inyom anyi. ¹⁰ Unu nwere ike biri n'etiti anyi. Ala a ghere oghe nye unu. Birinu n'ime ya, na-azukwanu ahia n'ime ya, nwekwanu aku n'ime ya nye onwe unu."

¹¹ Shekem gwara nna na umunne Daina ndi ikom si, "Kwerenu ka m chota ihuoma n'ebe unu no, aga m enyekwa unu ihe obula unu chorọ ka m nye unu. ¹² Ihe obula unu si m kwuo dika ego aku olulu nwunye, ya na onyinye obula unu si m nye aga m enye unu. Naani kwerenu ka nwaagboghọ a buru nwunye m."

¹³ Ma umu Jekob jiri aghughọ zaa Shekem na Hamo nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n'ihia na e meruru Daina nwanne ha nwanyi. ¹⁴ Ha siri ha, "Anyi enweghi ike ime ihe a, i kporo nwanne

anyị nwanyị kpọnye nwoke a na-ebighị ugwu. Nke a ga-abụrụ anyị ihe ihere. ¹⁵ Anyị nwere ike ikwenye ka ọ lụọ ya ma ọ bụrụ na unu ga-adị ka anyị, ka e bie ndị nwoke unu niile ugwu. ¹⁶ Mgbe ahụ anyị ga-edunye unu ụmụ ndị inyom anyị, ma kpọrọkwa ụmụ ndị inyom unu dika ndị nwunye anyị. Anyị ga-ebi n'etiti unu, soro unu bụrụ otu ndị. ¹⁷ Ọ bụrụ na unu agaghị ekwe ka e bie unu ugwu, anyị ga-akpọrọ nwanne anyị nwanyị laa.”

¹⁸ Obi tọrọ Hamọ na Shekem nwa ya nwoke uto n'ihị ihe ụmụ ndị ikom Jekọb kwuru. ¹⁹ Nwokorobia ahụ bụ onye a na-asọpuru karịa onye ọbụla n'ụlọ nna ya egbughị oge ime ihe ha kwuru, n'ihị na ihe banyere nwa nwanyị Jekọb dị ya mma nke ukwu. ²⁰ Emesịa, Hamọ na Shekem nwa ya nwoke gara n'ọnu* ụzọ ama nke obodo ha gwa ndị ikom obodo ha okwu, si. ²¹ “Ndị ikom ndị a nwere mmasị n'ebe anyị nọ. Kwerenụ ka ha biri n'ala anyị, ka ha na-agaghari kwa n'ime ya. Anyị nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyị na ha. Ha ga-alụ ụmụ nwanyị anyị, anyị ga-alukwa ndị nke ha. ²² Ma ọ dị otu ihe ha chọrọ ka anyị mee tupu ha ekwere ibi n'etiti anyị ka anyị na ha bụrụ otu ndị. Ọ bụ ibi ndị ikom anyị niile ugwu dika e si bie ha ugwu. ²³ Ọ bụrụ na unu chọrọ ka anụ ụlọ ha niile na akụ ha niile bụrụ nke anyị, ọ dị mma ka anyị kwenyere ha, ka ha binyere anyị.”

²⁴ Ndị ikom niile bịara n'ọnu ụzọ ama obodo ahụ kwenyere n'okwu Hamọ na nwa ya nwoke

* **34:20** 34:20 Ọ bụ n'ọnu ụzọ ama nke obodo ka ndị okenye na-ezuko, akparịta ụka. Jen 19:2; 23:10; Rut 4:1,11; 2Sa 15:2

Shekem. E bikwara nwoke ọbụla nọ n'obodo ahụ ugwu.

²⁵ O ruo n'ụbọchị nke atọ, mgbe ọnya ugwu ha na-egbu ha mgbu, ụmụ ndị ikom Jekọb abụọ, Simiọn na Livayi, ụmụnne Daina, jiri mma agha ha pụkwuru ndị bi n'obodo ahụ na-atughị anya na ihe dị otu a ga-eme, gbuo ndị ikom niile nọ n'obodo ahụ. ²⁶ Ha gbukwara Hamọ na Shekem nwa ya nwoke, kpọputa Daina site n'ụlọ Shekem, laghachi n'ụlọ ha. ²⁷ Mgbe ahụ ụmụ ndị ikom Jekọb niile biakwasiri ndị a e gburu egbu, kwakọọ ihe niile dị n'obodo ahụ niile, n'ihị mmerụ e merurụ nwanne ha nwanyi. ²⁸ Ha kwakọrọ ngwongwo niile dị n'obodo ahụ, kpurukwa anụ ụlọ niile, igwe ewu na aturu, igwe ehi na igwe inyinya ibu niile, na ihe niile dị n'ime obodo ahụ, na ihe niile dị n'ubi ndị ahụ obodo nwere. ²⁹ Akụ ha niile, na ndi inyom ha niile na ụmuntakiri ha, na ihe niile dị n'ime ụlọ ha, ka ha weere dika ihe a dotara n'agha.

³⁰ Mgbe Jekọb huru ihe ụmụ ya mere, ọ kpọrọ Simiọn na Livayi si ha, "Unu ebuterela m nsogbu mee ka m buru ihe na-esi isi ọjọọ n'etiti ndi Kenan na ndi Periz nwe ala a. Ebe anyi di ole na ole, ọ buru na ha ejikota onwe ha onu luso m agha, ha ga-ekpochapu mu na ezinaulo m."

³¹ Ma ha zara si ya, "O kwesiri ka o meso nwanne anyi nwanyi mmeso dika ọ bu akwuna?"

35

Jekọb aloghachi Betel

¹ Chineke siri Jekob, “Bilie, gaa Betel, birikwa n’ebe ahụ. Wuo ebe ichu aja nye Chineke, onye mere ka i hu ya mgbe i na-agbanari Iso nwanne gi nwoke.”

² Ya mere, Jekob gwara ndi ezinaulo ya na ndi niile so ya si, “Wezuganu chi ndi ala ozo di n’etiti unu. Doonu onwe unu ocha, gbanweekwanu uwe unu. ³ Bilienu, ka anyi gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe ichu aja nye Chineke, onye zara m oku n’ubochi nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara.” ⁴ Ya mere, ha nyere Jekob chi ndi ala ozo niile ha ji n’aka, na ola* niile di ha na nti. Jekob chiri ha niile lie ha n’okpuru osisi ook di na Shekem. ⁵ Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu. O dighi ndi chusoro ha.

⁶ Jekob na ndi niile so ya rutere Luz, nke a nakpokwa Betel nke di na Kenan. ⁷ Jekob wuru ebe ichu aja n’ebe a, kpo aha ebe ahụ El Betel, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbanari Iso nwanne ya nwoke.

⁸ Mgbe nke a gasiri, Debara, nwanyi lekotara Ribeka mgbe o bu nwantakiri, nwuru. E liri ya n’okpuru osisi ook di na Betel. A kpokwara ebe ahụ, “Osisi ook ebe ikwa akwa.”

⁹ Chineke gosiri Jekob onwe ya ozo, mgbe o sitere na Padan Aram puta, goziekwa ya. ¹⁰ Chineke siri ya, “Aha gi bu Jekob ma a gaghị akpokwa gi Jekob ozo, kama aha gi ga-abu Izrel.” Ya mere o kporo ya Izrel.

* **35:4** 35:4 N’oge ahụ, ndi mmadu kwenyere na olanti ha na-eyi bu ihe na-echekwa ha.

¹¹ Chineke siri ya, “Abụ m Chineke onye pụrụ ime ihe niile. Mụọ ọmụmụ, baakwa ụba n’ọnuogugu. Otu mba na igwe mba ga-esi na gi pụta. Ndi eze ga-esitekwa gi n’ahụ pụta. ¹² Ala ahụ m nyere Ebrahim na Aizik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya umu umu gi ndi ga-esote gi.” ¹³ Emesija, Chineke si n’ebe ahụ ha nọ kpariataa ụka puo.

¹⁴ Jekob wuru ogidi nkume n’ebe ahụ Chineke nọ gwa ya okwu. O wusara onyinye ihe onunu wukwasikwa mmanu n’elu ogidi nkume ahụ. ¹⁵ Jekob kporo ebe ahụ ya na Chineke nọ kpariataa ụka Betel.

Onwu Rechel na Aizik

¹⁶ Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka nọ ebe di anya site n’obodo Efrat, Rechel muru nwa, ma o nwere ihe mgbu ka o na-amu nwa. ¹⁷ Mgbe o sitere n’oke ihe mgbu na-amuputa nwa ahụ, nwanyi na-aghọ nwa gwara ya, “Atula egwu, n’ihi na o bu nwa nwoke ozo ka i mutara.” ¹⁸ Ma tupu Rechel ekuo ume ikpeazu, n’ihi na o na-anwu, o kporo aha nwa ohuru ahụ Ben-Oni, ma nna ya kporo ya Benjamin.

¹⁹ Rechel nwuru, e lie ya n’akuku uzọ gara Efrat, nke a na-akpokwa Betlehem. ²⁰ Jekob wuru ogidi n’elu ili ya, nke na-eguzokwa ruo taa, igosi ebe e liri Rechel.

²¹ Izrel malitere ije ya, tutu ruo ebe o wuru ebe izuike ya n’ala di n’ofe ozo nke Migdal Eda. ²² Mgbe Izrel bi n’ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyi nna ya. E mekwara ka Izrel nu ihe a Ruben mere.

Ụmụ ndị ikom Jekọb dị iri na abụọ.

- 23 Ụmụ Lia bụ,
 Ruben, ọkpara Jekọb.
 Simiọn, Livayi, Juda, Isaka na Zebulun.
- 24 Ụmụ Rachel bụ,
 Josef na Benjamin.
- 25 Ụmụ Bilha, odibo nwanyị Rachel bụ,
 Dan na Naftali.
- 26 Ụmụ Zilpa, odibo nwanyị Lia bụ,
 Gad na Asha.

Ụmụ ndị ikom ndị a ka a mụrụ Jekọb
 na Padan Aram.

27 N'ikpeazụ, Jekọb biakwutere nna ya Aizik na Mamre nke dị nso na Kiriath Arba (ebe a na-akpọ Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Aizik biri na mbụ. 28 N'oge ahụ Aizik gbara nari afọ na iri afọ asatọ. 29 O dīkwaghị anya site n'oge a, Aizik nwurụ, mgbe o mere nnoo agadi. Ụmụ ya ndị ikom abụọ, Išo na Jekọb, liri ya.

36

Ụmụ ụmụ Išo

1 Nke a bụ akuko banyere usoro agburu Išo, onye a na-akpọ Edom.

2 Išo luru ndi inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbu bu Ada nwa Elon, onye Het. Nke abuo bu Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibion, onye Hiv. 3 Onye nke ato bu Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyị bu Nebaiot.

⁴ Ada mụrụ Ịsọ Elifaz, ebe Basemat mụrụ Reuel. ⁵ Oholibama mụtaara Jeush na Jalam na Kora. Ndi a bu umu Ịsọ ndi a mutara ya n'ala Kenan.

⁶ Emesia, Ịsọ duuru ndi nwunye ya na umu ya ndi ikom na ndi inyom, na ndi niile no n'ezinaulo ya. O chikooro anu ulo ya niile, na aku niile o kpatara n'ala Kenan kwapu gaa biri n'ala di anya site n'ebe nwanne ya Jekob no. ⁷ Ebe o bu na akunuba ha nwere dikariri ukwu ha ibikota onu, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighi ike ibuli ha n'ihi anu ulo niile ha nwere. ⁸ Ya mere, Ịsọ gara biri n'ala uguwu Ịsọ, Ịsọ bukwa Edom.

⁹ Nke a bu akuko banyere usoro agburu Ịsọ, nna obodo Edom, n'ala uguwu uguwu Ịsọ.

- ¹⁰ Ndi a bu aha umu ndi ikom Ịsọ mutara. Elifaz bu okpara Ada, nwunye Ịsọ. Nwanne ya bu Reuel, nwa Basemat, nwunye Ịsọ.
- ¹¹ Umu Elifaz ndi ikom bu, Teman, Omaa, Zefo, Gatam na Kenaz.
- ¹² Elifaz nwa Ịsọ nwere iko nwanyi aha ya bu Timna, onye mụtaara ya Amalek. Ndi a niile bu umu ndi ikom Ada, nwunye Ịsọ.
- ¹³ Umu ndi ikom Reuel bu, Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndi a niile bu umu umu Basemat, nwunye Ịsọ.
- ¹⁴ Ndi a bu umu Oholibama, nwunye Ịsọ. Oholibama bu nwa Ana na nwa nwa Zibion. O mụtaara Ịsọ

Jeush, Jalam na Kora.

¹⁵ Ndi a bu ọ̀nụ́mara si n'etiti ụ́mụ ụ́mụ
Iṣọ.

Site n'etiti ụ́mụ Elifaz, ọ̀kpára Iṣọ,
e nwere Ọ̀nụ́mara Teman, ọ̀nụ́mara
Ọ́maa, ọ̀nụ́mara Zefo, ọ̀nụ́mara Kénaz.

¹⁶ Ọ̀nụ́mara Kora, ọ̀nụ́mara Gatam na
ọ̀nụ́mara Amalek. Ndi eze ndi a bu ụ́mụ
Elifaz n'ala Edom. Ha bu ụ́mụ ụ́mụ Ada.

¹⁷ Ndi bu ụ́mụ Reuel, nwa Iṣọ,
e nwere ọ̀nụ́mara Nahat, ọ̀nụ́mara
Zera, ọ̀nụ́mara Shama, ọ̀nụ́mara Miza.
Ọ̀nụ́mara ndi a bu ụ́mụ Reuel n'ala Edom.
Ha bu ụ́mụ Basemat, nwunye Iṣọ.

¹⁸ Ndi a bu ụ́mụ Oholibama, nwunye Iṣọ,
ọ̀nụ́mara Jeush, ọ̀nụ́mara Jalam, na
ọ̀nụ́mara Kora. Ndi a bu ọ̀nụ́mara ụ́mụ
Oholibama nwa Ana, nwunye Iṣọ.

¹⁹ Ndi a niile bu ụ́mụ ndi ikom Iṣọ (ya
bu, Edom). Ndi a bukwá ọ̀nụ́mara ha.

²⁰ Ndi a bu ụ́mụ ndi ikom Sia onye Hor, ndi bi
n'akukú ala ahụ:

Lotan, Shobal, Zibiọ́n, Ana, ²¹ Dishon, Eza na
Dishan. Ụ́mụ ndi ikom Sia n'ala Edom, ha
bu ndi ọ̀nụ́mara Hor.

²² Ụ́mụ ndi ikom Lotan bu,
Hori na Homam. Timna bukwá nwanne
nwanyị Lotan.

²³ Ụ́mụ ndi ikom Shobal bu,
Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam.

²⁴ Ụ́mụ ndi ikom Zibiọ́n mụrụ bu

Aja na Ana. Ana bu nwoke ahụ choputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri dị oku si n'ime ya na-asoputa n'ozara, mgbe o na-elekota inyinya ibu nna ya Zibion.

- 25 Umụ Ana bu,
Dishon na Oholibama nwa nwanyi Ana.
- 26 Umụ ndi ikom Dishon bu,
Hemdan na Eshban na Itran na Keran.
- 27 Umụ ndi ikom Eza bu,
Bilhan na Zaavan na Akan.
- 28 Umụ ndi ikom Dishan bu,
Uz na Aran.
- 29 Ndi a bu ndi onumara Hor,
onumara Lotan, onumara Shobal, onumara
Zibion, onumara Ana,³⁰ onumara Dishon,
onumara Eza na onumara Dishan.
Ndi a niile bu ndi onumara Hor dika
nkewa ha si di n'ala Sia.

Ndi eze Edom

- ³¹ Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu
ndi Izrel enwee eze mbu ha.
- 32 Bela, nwa Beoa chiru dika eze n'Edom. Isi
obodo ya bu Dinhaba.
- 33 Mgbe Bela nwuru, Jobab nwa Zera onye
Bozra nochiri ya dika eze.
- 34 Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala
Teman nochiri ya dika eze.
- 35 Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad,
onye meriri ndi Midia n'agha n'ala Moab
nochiri dika eze. Isi obodo ya bu Avit.
- 36 Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika
nochiri ya dika eze.

- 37 Mgbe Samla nwurụ, Shaul onye sitere na Rehobot dị n'akụkụ osimiri nọchiri ya dika eze.
- 38 Mgbe Shaul nwurụ, Baal-Hanan nwa Akboa nọchiri ya dika eze.
- 39 Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwurụ, Heda nọchiri ya dika eze. Aha obodo ya bụ Pau. Aha nwunye ya bụ Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab.

40 Ndi a bụ ndiisi onumara Iso, dika aha ha si di, dika ikwu ha na akukụ ebe ha bi si di:

Timna, Alva, Jetet,

41 Oholibama, Elaa, Pinon,

42 Kenaz, Teman, Mibza,

43 Magdiel na Iram.

Ndi a bụ ndiisi onumara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di.

Nke a bụ ezinaulo Iso bukwa nna ndi Edom.

37

Nro Josef

1 Jekob bigidere n'ala Kenan, ala ahụ nna ya buru ụzọ biri n'ime ya.

2 Nke a bụ usoro akukọ banyere ezinaulo Jekob.

Josef, onye gbarala afọ iri na asaa, na-esonyere umunne ya ndi ikom na-azụ igwe anụ ụlọ, ya

onwe ya bu naani nwantakiri na-enyere umu Bilha na umu Zilpa ndi nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akuko maka ihe ojoo ha na-eme.

³ Ma Izrel huru Josef n'anya karja umu ya ndi ikom ndi ozo niile n'ih i na Josef bu nwa a muru ya n'oge agadi ya. O kwaara ya uwe mwuda nwere otutu agwa. ⁴ Mgbe umunne ya choputara na nna ha huru ya n'anya karja onye obula n'ime ha, ha kporo ya asi, ha adighi agwakwa ya okwu oma.

⁵ Otu oge, Josef roro nro, mgbe o koro umunne ya nro a o roro, ha koro ya asi karja. ⁶ O gwara ha, "Geenu nti na nro a m roro. ⁷ Anyi niile no n'ubi na-achikota oka, ngwangwa ukwu oka nke m biliri guzoro oto, ebe ukwu oka nke unu niile gbara ukwu oka nke m gburugburu, na-akpo isiala nye ya."

⁸ Umunne ya juru ya, "I na-akowa na o bu gi ga-abu eze anyi? Na o bu gi n'ezie ga-achi anyi?" Ha koro ya asi karja n'ih i nro ya na okwu ya niile.

⁹ Josef rokwara nro ozo, kokwara umunne ya. O siri, "Geenu nti, aroro m nro ozo. Ma na nro nke ugbu a, anyanwu na onwa na kpakpando iri na otu na-akpo isiala nye m."

¹⁰ Ma mgbe o koro nna ya na umunne ya nro a. Nna ya baara ya mba, si, "Nro nke a i roro bu nro gini? O bu ezie na anyi niile, mu onwe m na nne gi na umunne gi, ga-abia na-akporo gi isiala?" ¹¹ Umunne ya kwosiri ya ekworo n'ih i ya, ma nna ya debere ihe ndi a niile n'obi ya.

Orire e rere Josef

¹² Ka ọ di, ụmụnne ya gara ilekọta igwe anụ ụlọ nna ha na Shekem. ¹³ Izrel sịrị Josef, “Dịka ị maara, ụmụnne gị nọ na-eche anụ ụlọ na Shekem. Bịa, aga m eziga gị n’ebe ahụ.”

Josef zara sị, “Ọ di mma.”

¹⁴ Ya mere, ọ gwara ya, “Gaa ka ị chọputa ma ihe ọ na-agazikwara ụmụnne gị na igwe anụ ụlọ ndị ahụ nke ọma, ma weghachiri m ozi.” O sitere na Ndagwurugwu Hebron zipu ya.

Ọ bjaruru Shekem, ¹⁵ ma otu nwoke huru ya ka ọ na-awaghari gburugburu n’ohia di n’ebe ahụ, ọ juru ya, “Gini ka ị na-achọ?”

¹⁶ Ọ sịrị, “Ana m achọ ụmụnne m. Biko, ị nwere ike igwa m ebe ha nọ na-azụ igwe anụ ụlọ ha?”

¹⁷ Nwoke ahụ zara sị, “Ha esitela n’ebe a puo. Anuru m ka ha na-asi, ‘Ka anyi gaa Dotan.’”

Ya mere, Josef gwara Dotan icho ụmụnne ya. Ọ hukwara ha n’ebe di nso na Dotan. ¹⁸ Ma ha lepuru anya hu ya ka ọ na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya.

¹⁹ Ha siritara onwe ha, “Lee eze nro ahụ ka ọ na-abia! ²⁰ Ugbu a, bianu, ka anyi gbuo ya, tuba ya n’ime otu olulu ndi a.* Anyi ga-asikwa na anu ohia erielu ya. Mgbe ahụ, anyi ga-ahukwa ihe nro ya niile ga-abu.”

²¹ Ruben nuru ihe a, ma naputakwa ya site n’aka ha. Ọ sịrị, “Ka anyi hapu igbu ya.”

²² Ruben siri ha, “Ka unu hapu ikwafu obara. Kama tunyenu ya n’ime olulu a di n’ozara. Ma

* **37:20** 37:20 Ebe ala ala olulu mmiri ndi a na-agbasa agbasa kariu onu ha. Jer 38:6,13

unu akpatukwala ya aka.” Ma nzube ya bu inaputa ya site n’aka ha, dulaara ya nna ya.

²³ Ya mere, mgbe Josef biakwutere umunne ya, ha yipuru ya uwe mwuda ya, uwe mwuda nwere otutu agwa o yi n’ahu. ²⁴ Ha duru ya tunye ya n’ime olulu. O bu olulu togboro n’efu, nke mmiri na-adighi n’ime ya.

²⁵ Mgbe ha noduru ala bido iri nri, ha leliri anya ha hu igwe ndi ahia Ishmel si Gilead. Inyinya kamel ha bu uda na mgbaa na maá. O bukwa Ijipt ka ha bu ihe ndi a na-aga.

²⁶ Mgbe ahụ, Juda juru umunne ya, “Uru gini ka o ga-abara anyi igbu nwanne anyi, ma kpuchie obara ya? ²⁷ Bianu, ka anyi resi ya ndi Ishmel ndi a, ka aka anyi ghara n’imetu ya, n’ihi na nwanne anyi na otu anu ahụ anyi ka o bu.” Umunne ya gere ya nti.

²⁸ Mgbe ndi ahia Midia ahụ rutere, ha sitere n’olulu doputa Josef resi ya ndi Ishmel ahụ, ndi kwuru umunne Josef iri mkpuru shekel olaocha abuo. Ha duuru Josef gaa Ijipt.

²⁹ Ruben mechara loghachi gaa n’olulu ahụ, ma ka o na-ahughi Josef n’ime olulu a, o dowara uwe ya. ³⁰ O jekwuru umunne ya si ha, “Nwata ahụ anokwaghi ebe ahụ! Mu onwe m, olee ebe m ga-ala?”

³¹ Umunne ya gburu otu ewu were uwe Josef biane n’ime obara ya. ³² Ha chiri uwe mwuda ahụ nwere otutu agwa jekwuru nna ha si ya, “Anyi huru uwe a n’ime ohia. Leruo ya anya ka i mara maobu uwe mwuda nwa gi.”

³³ Ọ matara na ọ bụ ya, si, “E, nke a bụ uwe nwa m nwoke. Ajo anụ erielā ya. Anụ ọhia adọkasịala Josef n’ezie.”

³⁴ Mgbe ahụ, Jekọb dọwara uwe ya, yiri akwa mkpe, ruo ụjụ ọtutu ụbọchị n’ihi nwa ya. ³⁵ Ụmụ ya ndị ikom na ụmụ ya ndị inyom niile bīara ikasị ya obi, ma ọ jūrū inabata nkasiobi ọbūla. Ọ siri, “Aga m alakwuru nwa m n’ala mmụọ site n’iru ụjū.” Nna ya kwagidere akwa n’ihi ya.

³⁶ Ugbu a, ndị Midia ahụ rere† Josef n’Ijīpt, resi ya Pọtifa, otu n’ime ndịisi na-ejere Fero ozi, onye bụ onyeisi ndị nche Fero, bụ eze Ijīpt.

38

Juda na Tama

¹ N’oge ahụ, Juda hapuru ụmụnne ya gaa binyere otu nwoke onye Adulam a na-akpọ Hira.

² N’ebe ahụ, Juda huru otu nwaagboghọ, nwa otu nwoke onye Kenan, aha ya bụ Shua. Ọ luru ya ma bakwuru ya. ³ Ọ turu ime mụọ nwa nwoke, onye Juda guru aha Ia ⁴ Nwunye ya dikwara ime ọzọ mụta nwa nwoke nke ya bụ nwunye ya guru Onan. ⁵ Ọ mukwara nwa nwoke ọzọ, onye ọ kporo Shela. Ọ bụ na Kezib ka ọ muru ya.

⁶ Juda lūtaara Ia, ọkpara ya, nwunye onye aha ya bụ Tama. ⁷ Ma n’ihi na Ia, ọkpara Juda, di njo n’anya ONYENWE ANYI. ONYENWE ANYI gburu ya.

⁸ Mgbe ahụ, Juda siri Onan, “Bakwuru nwunye nwanne gi ka ikuchie ya, ka i si otu a wulite

† **37:36** 37:36 Ire maobu izuta mmadu dika ohu bu otu n’ime ahia ndi bi n’ozara na-azu. Jen 17:12; 37:26

mkpuru maka nwanne gi.” ⁹ Onan ma na mkpuru a agaghi abu nke ya. N’ihi ya, mgbe obula o bakwuru nwunye nwanne ya, o na-nyusa mkpuru nwa ya n’ala, ime ka o ghara inye nwanne ya nwoke nwa. ¹⁰ Ma ihe a o mere joro njo n’anya ONYENWE ANYI. N’ihi ya ONYENWE ANYI gbukwara ya.

¹¹ Juda siri nwunye nwa ya, bu Tama, “Laa n’ulo nna gi noro dika nwanyi di ya nwuru tutu Shela nwa m nwoke etoo.” Ma echiche ya bu, “ka o ghara inwu dika umunne ya.” Tama lara gaa biri n’ulo nna ya.

¹² Mgbe otutu oge gasiri, nwunye Juda nwa Shua nwuru. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ilekota ndi na-akpuchapu igwe ewu na aturu ya aji.

¹³ A gwara Tama si ya, “Nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya aji.” ¹⁴ O yipuru uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi kpuchie onwe ya gaa nodu ala n’onu uzọ ama Enayim, nke di n’uzo e si aga Timna. O mere otu a n’ihi na o matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka o buru nwunye ya.

¹⁵ Mgbe Juda huru ya, o chere na o bu otu nwanyi akwuna, ebe o bu na o kpuchiri ihu ya. ¹⁶ Ma ebe o mataghi na o bu nwunye nwa ya, o jekwuru ya ebe o noduru ala n’akuku uzọ si ya, “Bia, kwere ka mu na gi dinaa.”

Tama juru, “Gini ka i ga-enye m ma o buru na m kwere ka mu na gi dinaa?”

¹⁷ O zara, “Aga m ezitere gi otu nwa ewu site n’igwe ewu na aturu m.”

Ọ jụrụ, “Ị ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe ị ga-ezite ya?”

18 Ọ sịrị, “Kedụ ihe akaebe m ga-enye gi?”

Ọ zara, “Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka di gi n’aka.” O nyere ya ihe ndi a. Ọ bakwuru ya nke mere na ọ tūrū ime. 19 Mgbe o si n’ebe ahụ puo, o yipuru akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe mkpe ya.

20 Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam ka ọ gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe ahụ, ọ hughị ya. 21 Ọ jụrụ ndi ikom bi n’ebe ahụ si, “Olee nwanyi akwuna ulo arusi ahụ na-anodu n’onu uzọ ama Enayim?”

Ha sịrị, “O nweghi nwanyi akwuna ulo arusi norola n’ebe a.”

22 Ya mere, ọ laghachiri gaa gwa Juda, “Ahughị m ya. Ozokwa, ndi ikom ndi bi n’ebe ahụ siri, ‘O nweghi nwanyi akwuna* ulo arusi norola n’ebe a.’”

23 Juda zara, “Ka o jide ihe niile o ji, ma ọ bughị otu a anyi ga-agho ihe ochi. Lee, ezigarala m ya nwa ewu a, ma gi onwe gi achotaghi ya.”

24 Mgbe onwa ato gasiri, ozi ruru Juda nti si, “Tama nwunye nwa gi gbara akwuna, bia site n’igba akwuna diri ime.”

Juda siri, “Kpoptanu ya ka akpoo ya oku.”

25 Ma mgbe ha kpoo ya na-aputa, o zigara nna di ya ozi, si, “Ọ bu nwoke nwee ihe ndi a tuwara m ime. Ọ sikwara, Leruo anya ma ị ga-amata

* **38:22** 38:22 N’oge ochie, umu nwanyi akwuna bu ndi na-efe chi ndi ha na-ewe ka chi omumu. Jen 38:21

onye nwe ihe ndị a: mgbaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a.”

²⁶ Juda ghọtara ha, si, “Ọ bụ onye ezi omume kariya m, ebe ọ bụ na m juru ikporo ya kponye nwa m nwoke Shela ka ọ buru nwunye ya.” O dinakwaghi ya ozo.

²⁷ Mgbe oge omumu nwa ya ruru, ejima ka ahuru n’akpanwa ya. ²⁸ Mgbe ọ na-amu ha, otu n’ime ha seputara aka ya. Nwanyị na-aghọ nwa weere eriri na-acha uhie uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, “Ọ bụ nke a bụ ụzọ pụta.” ²⁹ Ma nwa ahụ mesiri sekpuo aka ya, nwanne ya nke ozo eburu ya ụzọ pụta. Nwanyị ahụ siri, “Ọ bụ otu a ka i si tikaputa?” A kporo ya Perez.† ³⁰ Emesia, nwanne ya, nke bu eriri uhie uhie ahụ na nkwoji aka putakwara. A kporo ya Zera.

39

Josef na nwunye Potifa

¹ A kporo Josef gaa n’ala Ijipt. Potifa, bụ nwoke Ijipt, otu n’ime ndiisi na-ejere Fero ozi, na onyeisi ndi agha na-eche nche zuru ya site n’aka ndi Ishmel, bụ ndi duuru ya gaa n’ebe ahụ.

² ONYENWE ANYI nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke oma n’ulo nna ya ukwu onye Ijipt. ³ Nna ya ukwu huru na ONYENWE ANYI nonyeere Josef, hukwa na ONYENWE ANYI na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke oma. ⁴ Josef hutara amara n’ihu ya, ghoo onyeozi nke aka ya. Potifa mere ya onye na-elekota ezinaulo

† **38:29** 38:29 Perez bụ nna ochie Devid. Rut 4:18-22; Mat 1:3-6; Luk 3:32-33

ya. Nyefee ya ihe niile o nwere ka ọ bụrụ onye na-elekọta ha. ⁵ Site n’oge a, o mere ka ọ bụrụ onye na-elekọta ezinaụlọ ya na ihe niile o nwere, ONYENWE ANYỊ gọziri ezinaụlọ onye Ijpt ahụ n’ihi Josef. Ngozi ONYENWE ANYỊ dikwasiri n’ihe niile Pọtifa nwere, ma ihe o nwere n’ụlọ ma ndi o nwere n’ubi ya. ⁶ Ya mere, ọ hapuru ihe niile o nwere n’aka Josef. Nke a mere na ọ mazighi ihe ozọ na-eme, ma ọ bughị nri nke ọ na-eri.*

Josef n’onwe ya mara mma ahụ dikwa mma ile anya. ⁷ Mgbe oge nta gasiri, nwunye Pọtifa lere Josef anya si ya, “Bia ka anyi abuo dinaa.”

⁸ Ma Josef juru. O gwara nwunye nna ya ukwu si, “Lee, nna m ukwu anaghi echegbu onwe ya banyere ihe obula n’ulo a. O werela ihe niile o nwere nyefee m n’aka ka m lekota ha anya. ⁹ O nweghi onye onodu ya di elu karia nke m n’ulo a. O gbochighi m ihe obula ma ọ bughị gi, n’ihi na i bu nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ojoo di otu a, mee mmehie megide Chineke.”

¹⁰ O bu ezie na nwanyi a nogidere na-enye Josef nsogbu site n’ubochi ruo ubochi ma Josef juru iso ya dinaa, jukwa inonyere ya.

¹¹ Otu ubochi, Josef batara n’ime ulo iru oru ya. O nweghi ndi ozọ na-eje ozi no n’ime ulo n’ubochi ahụ. ¹² Nwunye Pọtifa jidere Josef n’uwe mwuda ya, ripo ya si ya, “Bia ka anyi dinaa.” Ma Josef si n’ime ulo ahụ gbaụ, hapu uwe mwuda ya n’aka nwunye Pọtifa.

* **39:6** 39:6 Usoro iri nri ndi Ijpt di iche site na nke ndi Juu, n’ihi uzọ esi akwado ha tupu e rie ha. Jen 43:32

13 Mgbe nwanyi a huru na Josef agbapula, hapu uwe ya, 14 o kporo ndi na-eje ozi n'ezinaulo ya si ha, "Lee, onye Hibru a di m kpatara n'ulo a choro iji anyi gwurie egwu. O biakwutere m n'ime ulo choo ka mu na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. 15 Mgbe o nuru ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ulo a gbapu, ma hapuru m uwe ya."

16 Nwanyi a debere uwe ahụ n'akuku ya ruo mgbe nna ya ukwu lotara n'ulo. 17 Mgbe ahụ, o gwara di ya okwu ndi a si, "Onye ohu Hibru a i kpatara anyi bakwutere m iji m gwurie egwu. 18 Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ulo gbapu hapuru m uwe ya."

19 Mgbe nna ya ukwu nuru ihe nwunye ya gwara ya si, "Otu a ka ohu gi si meso m mmeso," o were iwe di oku. 20 Nna ukwu Josef weere ya tunye n'ulo mkporo, n'ebe a na-etinye ndi mkporo eze Ijipt.

Ma ebe ahụ Josef nọ n'ulo mkporo, 21 ONYENWE ANYI nonyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ nọ. 22 Onyeisi ndi na-eche ulo mkporo mere Josef onyeisi ndi mkporo niile nọ n'ime ulo mkporo ahụ. Josef ghorọ onye a na-aju otu ihe si aga n'ime ulo mkporo ahụ. 23 Onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ enyeghikwa onwe ya nsogbu maka ihe obula. N'ih i na ONYENWE ANYI nonyeere Josef, mee ka ihe obula o na-eme gaa nke oma.

40

Josef akọwaa nrọ

¹ Mgbe ụfọdụ oge gasiri, onye na-ebu iko ihe ọ̀nụ̀nụ̀ eze Ijipt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha ukwu, eze Ijipt. ² N'ihia ya, Fero were iwe megide ndi ozi ya abuo ndi a, onyeisi ndi na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. ³ O tinyere ha na nga, n'ulo mkporo di n'ulo onyeisi ndi nche, ebe ahụ a tbara Josef. ⁴ Onyeisi ndi nche mere Josef onye na-elekota ha.

Ha noro n'ulo mkporo otutu ubochi. ⁵ Ha abuo, onye ahụ na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijipt, roro nro n'otu abali. Nro nke onye o bula nwere nkowa nke ya.

⁶ Mgbe chi boru, Josef biakwutere ha hu na ihu ha gbaruru agbaru. ⁷ N'ihia ya, o juru ndi ozi Fero ndi a ha na ya no n'ulo mkporo di n'ulo nna ya ukwu si ha, "Gini mere ihu unu ji gbaruo taa?"

⁸ Ha zara si ya, "Anyi roro nro ojuo, ma onye nkowa ya adighi."

Josef siri ha, "O bughị Chineke nwee ike ikowa nro? Koroonu* m ha."

⁹ Onyeisi ndi na-ebu iko koro Josef nro ya. O siri ya, "Aroro m nro hu osisi vaini n'ihu m.

¹⁰ Osisi vaini a nwere alaka ato. Mgbe m no na-ele anya, osisi vaini ahụ mara ifuru, miputa mkpuru n'uyoko n'uyoko, ha chakwaa. ¹¹ Ebe o bu n'iko Fero di m n'aka, a goro m mkpuru vaini ndi a, piputa mmiri ha pine n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka o nuo."

* **40:8** 40:8 Maobu, Unu zere m nro unu

¹² Josef siri ya, “Nke a bu ihe nro gi putara. Alaka ato ahụ bu abali ato. ¹³ N’ime abali ato Fero ga-akpọtuta gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi oru gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n’aka dika i si eme na mbu mgbe i bu onye na-ebu iko ya. ¹⁴ Mgbe ihe gaara gi nke oma, chetakwa m, ma gosi m obioma, gwara m Fero ka o si n’ulo mkporo a weputa m. ¹⁵ O bu ntoro ka atoro m site n’ala ndi Hibru. N’otu aka ahụ, n’ebe a o dikwaghi ihe ojo o bu m mere nke kwesiri ka atunye m n’ulo mkporo a.”

¹⁶ Mgbe onyeisi ndi na-esiri Fero nri huru na nkowa nro ahụ di mma, o siri Josef, “Mu onwe m, na nro m nke m, ebu m nkata achicha ato n’isi. ¹⁷ Nkata nke di n’elu juputara na achicha di iche iche e gheere eze, bu Fero. Ma umu nnunu biara na-eri achicha ndi ahụ di na nkata m bu n’isi.”

¹⁸ Josef zara si ya, “Lee ihe nro gi putara. Nkata ato ahụ bu abali ato. ¹⁹ N’ime abali ato ka Fero ga-esi n’ulo mkporo kputa gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n’elu osisi. Umu nnunu ga-erichapu anu ahụ gi.”

²⁰ N’abali nke ato, site n’ubochi ndi a roro nro ha, Fero mere mmemme ncheta omumu ya. O kporo ndi niile na-ejere ya ozi oriri. O ziri ozi ka a gaa n’ulo mkporo kputa onyeisi ndi na-ebunye ya iko ihe onunu na onyeisi ndi na-esiri ya nri. ²¹ O nyeghachiri onyeisi ndi na-ebu iko ya oru ya, weghachi ya n’onodu ya. Nwoke a bunyekwara Fero iko ya dika o si eme na mbu. ²² Ma o kwugburu onyeisi ndi na-esiri ya nri, dika Josef si kwaa nro ha.

23 Ma onyeisi ndị ahụ na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41

Nrọ Fero na nkowa ya

¹ O ruo mgbe afọ abuo gasiri, Fero roro nrọ hụ onwe ya ka o guzo n'akuku mmiri Nail. ² N'ebe ahụ, ọ huru ehi asaa ndị si n'osimiri Nail na-aputa. Ehi ndị a buru ibu, maa mma. Ahụ ha na-akwo murumuru. Ha putara, bido ita nri n'etiti ahija riidi. ³ N'atufughi oge, ehi asaa ozo soro ha n'azu sikwa n'osimiri Nail na-aputa. Ma ehi ndị a tara ahụ nke ukwu. Ha bu nnoo okpukpu okpukpu, jojo njo ile anya. Ha biara guzo n'akuku ehi ndị ahụ buru ibu. ⁴ Mgbe ahụ, ehi ndị a bu naani okpukpu okpukpu biara richapu ehi ndị ahụ buru ibu. Mgbe nke a mere Fero kwolitere.

⁵ Emesia, Fero rahukwara ura ozo, roo nrọ nke ugboro abuo, hụ ogbe oka asaa ndị miri n'otu ukwu oka. Ogbe oka ndị a buru ibu maa ezi mma. ⁶ Emesia, ọ hukwara ogbe oka asaa ozo ka ha mikwara n'otu ukwu oka ahụ. Ma ndị a ọ huru kponwusiri akponwu, fikpoka afikpo. O bu ikuku si n'owuwa anyanwu mere ka ha kponwuo. ⁷ Ogbe oka ndị a fikporo afikpo loro ogbe oka asaa ndị ahụ buru ibu. Fero kwolitere hụ na ihe ndị a bu nrọ.

⁸ Mgbe chi boro, o nweghi udo na mmuo ya. O ziri ozi kpokota ndi majiki niile, na ndi okachamara niile nke Ijpt. Fero kororo ha ihe o roro na nrọ. Ma o dighi onye nwere ike ikowara ya ihe nrọ ya putara.

9 Ma n'oge ahụ, onyeisi ndị na-ebu iko jekwu-uru Fero gwa ya sị, "Taa ka m chetara mmehie m. 10 Oge ahụ Fero were iwe megide ndị na-ejere ya ozi, o tinyere mụ na onyeisi ndị na-esi nri n'ụlọ mkpọrọ nke dị n'ebe onyeisi ndị nche eze bi. 11 Onye ọbụla n'ime anyị abụọ rọrọ nrọ n'otu abali, nrọ ọbụla nwekwara nkọwa nke ya. 12 O nwere nwokorobia onye Hibru anyị na ya nọ n'ụlọ mkpọrọ n'oge ahụ. Ọ bụ ohu onyeisi ndị nche eze. Anyị kọrọ ya nrọ anyị rọrọ. Ọ kọwakwaara anyị ihe nrọ anyị putara nye onye ọbụla nkọwa nke nrọ ya. 13 Ihe niile mere dika o si kọwara anyị. E nyeghachiri m ọndụ m, ma kwuba onye nke ọzọ n'osisi."

14 Ya mere Fero ziri ozi ka a kpọọ Josef. E mere ngwangwa weputa ya site n'ụlọ mkpọrọ ahụ. Mgbe ọ kpuchara afuonụ* ya, gbanwee uwe ya, ọ biakwara n'ihu Fero.

15 Fero gwara Josef sị, "Arọrọ m nrọ ma o nweghi onye ọbụla nwere ike ikọwara m ihe nrọ m rọrọ putara. Ma anụla m na a kọrọ gi nrọ a rọrọ, i nwere ike ikọwa ihe nrọ ahụ putara."

16 Josef zara sị ya, "Enweghi m ike ikọwa nrọ n'ike aka m. Ma Chineke ga-enye Fero ọsịsa udo dika ọ chọrọ."

17 Mgbe ahụ, Fero malitere ikọwara Josef nrọ ya. O kwuru sị, "Eguzoro m n'akuku osimiri Nail na nrọ m. 18 Mgbe ahụ, ahuru m ehi asaa si na mmiri ahụ puta. Ehi ndị a mara abuba, ma gbaa

* **41:14** 41:14 Otu ihe e ji maara ndị Ijpt bụ ikpucha agiri isi na afuonụ ha, ma nke a bughị omenaala ndi Juu.

agba. Ha bidokwara ìta nri n'etiti ahìhĩa riidi.†
 19 Emesia, a hụrụ m ehi asaa ọzọ ka ha sikwa n'osimiri ahụ ụtá. Ehi ndị a ejighị ahụ. Ha bụ ọkpụkpụ ọkpụkpụ, jọọ njọ ile anya. N'ezie, ahụ tubeghị m ụdị ehi dị otu a n'ala Ijìpt niile.
 20 Ehi asaa ndị a jọrọ njọ riri ehi ndị ahụ buru ibu, bụ ndị bu ha ụzọ si n'osimiri ahụ ụtá. 21 Ma mgbe ha risiri ehi ndị a, nri ahụ emeghị ka ụdịdị ha gbanwee. Ha dīkwa otu ha dī. Mgbe m hụsirị ihe a, etetara m n'ura.

22 “Mgbe m rọrọ nrọ ọzọ, a hụrụ m ogbe ọka asaa nke mīrī n'otu ukwu ọka. Ọka asaa ndị a buru ibu, dī mma ile anya. 23 Ogbe ọka asaa ọzọ mīkwara n'elu ukwu ọka ahụ, ma ndị a kponwuru akponwu, fīkpọkwa afīkpọ n'ìhi n'ìkuku si n'ọwuwa anyanwu chakporọ ha. 24 Ma ọka ndị a fīkpọrọ afīkpọ lodara ọka asaa ndị ahụ mara mma. Akọlára m ndị majiki ihe ndị a, ma ọ dīghị onye n'ime ha nwere ike ìkọwara m ihe nrọ ndị a ụtára.”

25 Mgbe ahụ, Josef sirī Fero, “Nrọ abụọ Fero rọrọ ụtára otu ihe. Chineke esitela na nrọ ndị a gwa Fero ihe ọ na-aga ime. 26 Ehi asaa ndị ahụ buru ibu bụ afọ asaa. Ogbe ọka asaa ndị ahụ buru ibu bükwa afọ asaa. Ọ bụ otu nrọ ahụ, ọ bụ ezie na ì rọrọ ya ugboro abụọ. 27 Ehi asaa ndị ọzọ ahụ dī ọkpụkpụ ọkpụkpụ ndị ụtára mgbe ndị nke mbụ ụtáchara bụ afọ asaa. Otu a kwa ogbe ọka ndị ọzọ fīkpọrọ afīkpọ nke ikuku si n'ọwuwa anyanwu mere ka ha fīkpọọ bụ afọ asaa. Ha na-egosi afọ asaa mgbe oke ụnwu ga-adị.

† 41:18 41:18 Ahìhĩa riidi bụ ahìhĩa na-epu n'akụkụ osimiri Nail

28 “Dịka m gwara Fero na mbụ, Chineke egosila gị ihe ọ chọrọ ime. 29 Afọ asaa na-abịa ga-abụ afọ asaa mgbe nri ga-adị ukwu n’ala Ijpt niile. 30 Emesịa afọ asaa oke unwu ga-eso ha. Mgbe ahụ, a ga-echefu ụba niile nke ala Ijpt. Unwu a ga-ala obodo n’iyi. 31 Agaghị echetakwa na e nwere oge ịba ụba ihe oriri n’ala a, n’ihi oke unwu ahụ nke ga-eso ya ga-adị oke ukwu. 32 Ihe mere Fero ji rọọ nrọ a ugboro abụọ bụ n’ihi na Chineke ekpebiela na ihe ndị a ga-emezuriri. Chineke ga-emekwa ya n’oge na-adighi anya.

33 “Ma ugbo a, ka Fero chọọ onye nwere ezi nghọta na amamihe. Ya mee ya onyeisi ọchịchị n’ala Ijpt niile. 34 Ka Fero mee nhọpụta ndị nlekọta ala Ijpt. Ka e debe otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke nri niile a ga-enweta n’oge ahụ nri ga-adị ukwu n’ala Ijpt. 35 Ka ha kpokọta nri niile ga-adị n’oge ịba ụba nke ihe oriri, nke ga-adị n’afọ ndị a na-abịa. Ka ha kpokọta ha n’ụlọ ichebe nri nke ga-adị n’okpuru ọchịchị Fero. Ka ọ buru nri e debere n’obodo dị iche iche. 36 A ga-echebe nri ndị a nke ọma maka ndị bi n’ala a, ka ọ buru nri a ga-eri n’ime afọ asaa ndị ahụ nke unwu ga-adị n’ala Ijpt, ka unwu ghara ibibi ala a.”

37 Ntupụta ahụ dị mma n’anya Fero na ndịisi ọchịchị ya. 38 Fero juru ndịisi ọchịchị ya, “Anyị ga-achọtali onye ọzọ dịka nwoke a, onye mmụọ nke Chineke dị n’ime ya?”

39 Ya mere Fero tugharịrị sị Josef, “Ebe Chineke kpugheere gị ihe ndị a, o nweghị onye ọzọ nwere ezi nghọta na amamihe dịka gị. 40 Gị onwe gị ga-abụ onye na-elekọta ụlọeze m. Ndị m niile

ga-erube isi n'iwu oḅula i nyere. O bu naani n'oocheeze ka m ga-eji di ukwuu kariã gi."

Josef aghoḅ onye na-achi Ijipt

⁴¹ Fero gwara Josef, "Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijipt niile." ⁴² Mgbe ahụ, Fero gbaputara mgbaaka‡ eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ocha duo, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji olaedo kpuḅ. ⁴³ O mere ka o nyaa inyinya ugbo ya nke abuḅ. Ndi oti mkpu na-etikwa n'ihu ya, "Gbuonu ikpere n'ala." Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achi ala Ijipt niile.

⁴⁴ Fero gwakwara Josef si, "O bu mu onwe m bu Fero! O nweghi onye oḅula ga-ewelita aka maobu ukwu ya n'ala Ijipt niile ma o bughi site n'ike i nyere ya." ⁴⁵ Fero guru Josef aha Zafenat-Pania. § O kponyekwara ya, Asenat, nwa Potifera, onye nchujaja obodo a na-akpo On,* ka o buru nwunye ya. Josef biara gazuo ala Ijipt.

⁴⁶ Josef gbara iri afo ato mgbe o bidoro iguzo n'ihu Fero eze Ijipt. O si n'ihu Fero puḅ, malite ijeghari ebe niile n'ala Ijipt. ⁴⁷ N'afu asaa ahụ nke a na-eriju afo, ala meputara nri n'ebe o di ukwuu. ⁴⁸ N'ime afo asaa ndi a nke nri juru ebe niile n'Ijipt, Josef chikotara nri niile nke si n'ubi, ma chekwaa ha n'ulo e wuru maka iche nri n'obodo niile ahụ. N'obodo oḅula, ka o na-etinye ihe oriri nke si n'ubi gbara ya gburugburu.

‡ **41:42** 41:42 Mgbaaka a na-agbanye na mkpisiaka bu ihe e ji emesi okwu ike. Est 3:10 § **41:45** 41:45 Aha a putara, Onye nwere ike di ka chi nke nwere ike ndu na onwu. * **41:45** 41:45 Potifera bu onye nchujaja nke obodo On.

49 Josef chekwara ọka dị ukwuu n'ọnuogugu, dika aja dị n'akuku osimiri. A kwusiri igu ha onu n'ih na ha hiri nne nke ukwuu nke na ha enweghi onuogugu.

50 Tupu oge unwu ahụ ebido, Asenat nwa nwanyi Potifera, onye nchaja nke On, mutara Josef umu ndi ikom abuo. 51 Josef guru okpara ya Manase,† n'ih na o siri, "Chineke emeela ka m chefuo ahuhu m niile, mekwa ka m chefuo ndi ezinaulo nna m." 52 Josef guru nwa ya nke abuo Ifrem.‡ O siri, "N'ih na Chineke emeela ka m mja mkpuru n'ala nke ahuhu m."

53 Afọ asaa nke uba nri nke diri n'ala Ijpt mechara gabiga. 54 Afọ asaa nke unwu bidoro biawa dika Josef kwuru. Unwu no n'obodo niile, ma n'ala Ijpt niile nri di. 55 Ka agu jidere ala Ijpt niile, ndi mmadu tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara ndi Ijpt niile, "Jekwurunu Josef. Ihe obula o gwara unu meenu ya."

56 Mgbe unwu ahụ gbasara ruo n'akuku niile nke ala ahụ, Josef meghepuru ulo ichebe nri niile bido iresi ndi Ijpt nri, n'ih na unwu ahụ di njo n'ala Ijpt niile. 57 Mba niile biara Ijpt izu nri site n'aka Josef n'ih na unwu ahụ di njo n'awa niile.

42

Umunne Josef abiaruo Ijpt

1 Ugbu a, Jekob nuru na oka di n'Ijpt. O siri umu ya, "Kedu ihe anyi jiri noro na-elerita onwe

† 41:51 41:51 Aha a bu Manase putara Nchefu. ‡ 41:52 41:52 Ifrem putara Uba.

anyị anya” ² Ọ siri, “Lee anụrụ m na ọka dị n’Ijpt. Gbadatanụ n’ebe ahụ zụtara anyị ọka ka anyị dị ndụ ghara inwu.”

³ Ụmụnne Josef iri ndị ahụ gbadara Ijpt izuta ọka. ⁴ Ma Jekob ekweghi ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n’ihi na ọ tụtụ egwu na ihe ndaba ojoo nwere ike ibiakwasị ya. ⁵ Otu a, umu Izrel so n’otutu ndi ozo ndi jekwara izuru nri n’Ijpt, n’ihi na unwu ahụ di njo n’ala Kenan.

⁶ N’oge a, Josef na-achi ala Ijpt, burukwa onye iresi ndi obodo ọka di n’aka. Ya mere, mgbe umunne Josef rutere, ha biara hulata kpoọ isiala nye Josef. ⁷ Mgbe Josef huru umunne ya, o matara ndi ha bu. Ma o kpara agwa dika onye na-amaghi ha, gwa ha okwu n’olu ike, si ha, “Ebee ka unu si bia?”

Ha zara, “Anyi si ala Kenan bia. Anyi biara izuru nri.”

⁸ Josef matara umunne ya, ma ha onwe ha amataghi onye o bu. ⁹ Josef chetakwara nro ndi ahụ o roro banyere ha. O gwara ha okwu si ha, “Unu bu ndi nnyocha. Ichoputa adighi ike ala anyi mere unu ji bia.”

¹⁰ Ha zara si, “Nna anyi ukwu, anyi bu ndi ohu gi biara izuru nri. ¹¹ Anyi niile bu umu otu nna. Ndi ohu gi bu ndi kwesiri ntukwasị obi. Anyi abughi ndi nnyoputa.”

¹² Ma Josef gwara ha si, “Mba! Unu biara ichoputa akuku obodo anyi nke a na-echezighi nke oma.”

¹³ Ha zara si ya, “Ndi ohu gi di umunne iri na abuo. O bukwara otu nna muru anyi niile. Nna anyi na nwanne anyi nta, onye ikpezu o muru

nọ na Kenan ugbu a. Ma otu onye n'ime anyị anwuọla.”

¹⁴ Josef siri, “Ihe unu na-akọ na-egosi na unu bu ndi nnyoputa, dika m gwara unu. ¹⁵ Nke a ka a ga-eji anwale unu. N’aha Fero di ndu, unu agaghị esi n’ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahụ abia n’ebe a. ¹⁶ Zipunụ otu onye n’ime unu ka o gaa kpọta nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndi foduru n’ulo mkporo, tutu m choputa ma ihe unu kwuru o bu eziokwu maobu ugha. O buru ugha n’ezie, dika Fero na-adi ndu, unu bu ndi nnyoputa.” ¹⁷ O tinyere ha niile n’ulo mkporo, hapu ha n’ebe ahụ abali ato.

¹⁸ Josef gwara ha, n’ubochi nke ato, “Nke a bu ihe unu ga-eme ma di ndu, n’ihi na abụ m onye na-atu egwu Chineke. ¹⁹ O buru na unu bu ndi ezi mmadu, ka otu onye n’ime unu nodu n’ebe a, n’ulo mkporo, ka ndi foduru buru oka bulaara ndi ezinaulo unu no n’agu. ²⁰ Ma kpotaranyu m nwanne unu nke nta n’ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bu eziokwu, na unu agaghikwa anwu.” Ha mere otu a.

²¹ Ha gwaritara onwe ha okwu si, “N’ezie, o bu n’ihi nwanne anyi nwoke ka ahuhu ndi a ji abiakwasị anyi. Anyi huru obi mgbawa ya, mgbe o na-ario ka anyi chebe ndu ya, ma anyi egeghi ya nti. O bu nke a mere mmekpa ahụ ndi a ji biakwasị anyi ugbu a.”

²² Ruben zara si ha, “O bu na mu agwaghị unu si unu hapu imejo nwantakiri ahụ, ma unu egeghi nti? Ugbu a, anyi na-asa ajuju banyere obara ya.” ²³ Ha amataghị na Josef na-anu ihe ha

na-ekwu, n'ihì na onye nsugharì okwu nọ n'etiti ha.

²⁴ O sitere n'ebe ha nọ tugharìa gaa kwaa akwa. O lughachikwutere ha ọzọ gwakwa ha okwu. O si n'etiti ha kpoputa Simiọn kee ya agbụ ka ha na-ele ya anya.

²⁵ Josef nyere iwu ka e kpojuo ọka n'akpa ha, tinyekwara onye ọbụla ego ọ kwurụ n'akpa ya. O nyere iwu ka e nye ha ihe ha ga-eri n'uzọ. Mgbe e mesiri ihe ndi a, ²⁶ ha bokwasiri inyinya ibu akpa ọka ha n'otu n'otu. Ha hapuru Ijipt lawa.

²⁷ Mgbe ha ruru ebe ha noro onodu abali, otu n'ime ha meghere akpa ya ka o nye inyinya ibu ya ọka, ọ huru ego ya n'onu akpa ya. ²⁸ O gwara umunne ya si, "Lee, e tighachiri ego m kwuru. Lee ya n'akpa ọka m."

Ike gwuru onye ọbụla n'ime ha. Site n'ahu ima jijiji ha leritara onwe ha anya si, "Gini bu ihe a Chineke mere anyi?"

²⁹ Mgbe ha lakwutere nna ha Jekob n'ala Kenan, ha kororo ya ihe niile dakwasiri ha. Ha gwara ya si, ³⁰ "Nwoke na-achi ala ahụ gwara anyi okwu n'olu ike. O mesoro anyi mmeso dika anyi bu ndi biara inyochaputa obodo ha. ³¹ Ma anyi gwara ya si, 'Anyi bu ndi kwesiri ntukwasị obi, ndi na-abughị ndi nnyoputa obodo. ³² Anyi di umunne iri na abuo ndi nwere otu nna. Otu n'ime anyi anokwaghị, ma nke ntakiri na nna anyi no na n'ala Kenan taa.'

³³ "Mgbe ahụ, nwoke a, onye na-achi ala ahụ, siri anyi, 'Nke a ka m ga-eji mata ma unu bu ndi ezi mmadu. Hapuru unu m otu nwanne unu.

Burunu oka, bulaara ndi ezinaulo unu aguu na-agugbu. ³⁴ Ma kpotara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahụ ka m ga-ama ihe unu bu. Ma unu bu ndi nnyoputa maobu ndi ezi mmadu. Mgbe ahụ, aga m ahapuru unu nwanne unu. Unu ga na-azukwa ahia n'ala a.' "

³⁵ Mgbe ha bidoro iwuputasi oka di n'akpa ha, lee, n'ime akpa oka onye obula, a chotara ego o kwuru n'akpa ya. Mgbe ha na nna ha huru ego ndi a, ha turu egwu. ³⁶ Ya mere, nna ha Jekob gwara ha si, "Unu agbawala m aka umu. Josef anoghi, Simion anokwaghi. Ma unu na-achọ iwezuga Benjamin. Naani m ka ihe niile ndi a na-emegide!"

³⁷ Mgbe ahụ, Ruben gwara nna ya si, "I nwere ike gbuo umu m ndi ikom abuo ma o buru na m akpoghachighi Benjamin. Tifee ya n'aka m, aga m akpoghachikwara gi ya."

³⁸ Ma Jekob siri, "Nwa m agaghi eso unu gaa. N'ih na nwanne ya anwuola, o bukwa naani ya ka o foduru. O buru na nsogbu ezute ya n'uzo n'ije a, unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu mwute."

43

Njeru Ijipt nke ughoro abuo

¹ Ma unwu a siri oke ike n'ala ahụ n'oge a. ² O ruo, mgbe ha richara nri ha zutara n'Ijipt, nna ha gwara ha si, "Jeghachinu, zutara anyi ntakiri nri."

³ Juda gwara nna ya bu Jekob si, "Nwoke ahụ dosiri anyi aka na nti ike si, 'Unu agaghi ahụ ihu

m ma ọ buru na nwanne unu esoghi unu bia.’
 4 Ọ buru na i ga-edunyere anyi nwanne anyi,
 anyi ga-agbada gaa zutara gi nri. 5 Ma ọ buru
 na i gaghi edunyere anyi ya, anyi agaghi agbada,
 n’ihi na nwoke a siri anyi, ‘Unu agaghi ahụ ihu
 m ma ọ buru na nwanna unu esoghi unu.’”

6 Mgbe ahụ Izrel siri, “Gini mere unu ji wetara
 m nsogbu di otu a, site n’igwa nwoke ahụ na unu
 nwere nwanne ozo.”

7 Ha zara si, “Nwoke a juru anyi ajuju di iche
 iche banyere onwe anyi, na ndi ezinaulo anyi.
 O si, ‘Nna unu, o di ndu ugbu a? Unu nwere
 nwanne ozo?’ Ya mere, anyi zara ajuju niile. O
 nweghi otu anyi siri mara na o ga-asị anyi kpota
 nwanne anyi.”

8 Mgbe ahụ, Juda siri nna ya Izrel, “Dunye
 m nwantakiri a ka anyi bilie gawa, ka anyi di
 ndu ghara inwu, ma anyi onwe anyi, ma gi, ma
 umuntakiri anyi. 9 Aga m eji onwe m gbaa ebe
 n’ihi ya. I nwere ike itife ya n’aka m. O buru
 na m akpotaghachighi ya, kpobata ya n’ihu gi,
 mgbe ahụ, ita uta buru nke m n’ihu gi, n’ubochi
 ndu m niile. 10 A si nnoo na anyi egbughi oge
 niile a, anyi gaara aga ma lotakwari ugboro
 abuo.”

11 Mgbe ahụ nna ha Izrel gwara ha si, “O
 buru na o ga-adiri otu a, gini ozo ka anyi ga-
 eme. Kama mgbe unu na-aga, werenu n’akpa
 unu onyinye inata ihuoma nke bu ihe niile
 kachasi mma nke si n’ala a welaara nwoke a.
 Werenu nwantinti mmanu otite, na nwantinti
 mmanu anu, ha na uda di iche iche, na eso osisi
 maá, na aku, na alumon. 12 Werekwanu ego

okpukpu abụọ n'aka unu. Weghachirinụ ya ego ahụ e tinyere n'ọnu akpa unu, eleghi anya o bu n'ohihie anya ka ha ji tinye ya. ¹³ Ngwa, kporonu nwanne unu nwoke bilienụ laghachikwurunụ nwoke ahụ. ¹⁴ Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, mee ka nwoke ahụ nwee obi ebere n'ebe unu no. Ya meekwa ka o nwee ike ihapuru unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lota. O burukwanu uche Chineke na m ga-gabara aka umu, ya mee dika o si choo."

¹⁵ Ya mere, ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a, na okpukpu ego abụọ n'aka, ma kporokwa Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijpt, ma guzo n'ihu Josef. ¹⁶ Mgbe Josef lepuru anya hu Benjamin n'etiti ha, o gwara onye na-elekota ulo ya si, "Duru ndi ikom ndi a gaa n'ulo. Gbuo anu, kwadoo nri, n'ihi na ndi a ga-eso m rie nri ehizie."

¹⁷ Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndi ikom ndi ahụ gaa n'ulo Josef. ¹⁸ N'oge a, mgbe a kpobatara ha n'ulo, ndi ikom ndi ahụ turu ujo, n'ihi na a kpobatara ha n'ime ulo Josef. Ha siri, "O bu n'ihi ego ahụ e tighachiri n'akpa anyi n'oge mbu ka e ji kpobata anyi, ka o nwee ike ichota uzọ o ga-esi megide anyi, mesie anyi ike, si otu a were anyi na inyinya ibu anyi dika ndi ohu ya."

¹⁹ Ha biaruru odibo Josef ahụ nso gwa ya okwu n'onu uzọ ulo ahụ. ²⁰ Ha siri ya, "Nna anyi ukwu, anyi biara ebe a n'oge mbu izu ihe oriri. ²¹ Ma, mgbe anyi rutere ebe anyi noro onodu abali, anyi meghere akpa anyi, choputa ego anyi kwuru n'ihi nri ahụ anyi zuru ka o di n'onu akpa

anyị n'otu na otu. E sepụkwaghị ya ihe ọ bụla. Ya mere, anyị weghachiri ya n'oge a. ²² Anyị jikwa ego ọzọ anyị ga-iji zụọ ihe oriri. Ma anyị amaghị onye tinyere ego ahụ n'ime akpa anyị.”

²³ Odibo ahụ zara sị ha, “Udo dịrị unu, unu atụla egwu, n'ihị na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu akụ zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwurụ ruru m aka.” Mgbe ahụ, ọ hapurụ ha gaa kpọpụta Simion.

²⁴ N'oge ahụ, odibo ahụ duuru ndị ikom ndị ahụ bata n'ụlọ Josef, nye ha mmiri ha ji saa ụkwụ ha. O nyekwara inyinya ibu ha nri. ²⁵ Mgbe ahụ, umụ Jekob kwadoro onyinye inata ihuoma ha ji bịa, nke ha ga-enye Josef ma ọ bata n'etiti ehiehie, n'ihị na ha anụla na ha ga-eri nri n'ebe ahụ.

²⁶ Mgbe Josef lotara ụlọ, ha wetaara ya onyinye di n'aka ha, daa n'ala, kpọọ isiala nye ya. ²⁷ Josef juru ha ajuju banyere odimma ha, juokwa ha sị, “Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahụ ọ dịkwa ya? Ọ ka dịkwa ndu.”

²⁸ Ha zaghachiri sị ya, “Ahụ di ohu gi bụ nna anyị. Ọ ka nọ ndu.” Ha hulatarara isi ha, kpọọ isiala nye ya.

²⁹ Mgbe Josef welitere anya ya elu hụ nwanne ya Benjamin, onye bụ nwanne afọ ya, ọ juru ha ajuju sị, “Onye a ọ bụ nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?” Tupu ha asaa ya ihe ọbụla, o lere Benjamin anya sị ya, “Ka amara Chineke dịrị gi, nwa m nwoke.” ³⁰ Mgbe ahụ kwa Josef mere ọsịisọ puo n'ezi icho ebe ọ ga-akwa akwa n'ihị na ọhụhụ ọ hụrụ nwanne ya anya ọzọ

meturu ya nnoo n'obi. O puru banye n'ime ulo ya kwaa akwa.

³¹ Emesia, o sara ihu ya, puta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahụ.

³² Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziekwara umunne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha dozikwaara ndi Ijipt ya na ha na-eriko nri, nri nke ha iche. N'ihina o bu ihe aru n'anya ndi Ijipt na ha na ndi Hibru ga-erikota nri onu. ³³ Ma mgbe e nyere ha onodu n'ihu Josef, e mere ka ha nodu dika ha si to o ibe ha. Nke okpara buru uzonodu, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri nodu ruo n'onye ikpezu n'ime ha. Ha leritara onwe ha anya n'ihina o juru ha anya.

³⁴ O sitekwara na nri e doziri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin di ukwuu okpukpu ise karia nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, nuokwa n'uju.

44

Iko olaocha a chotara n'akpa

¹ Mgbe ahụ Josef nyere odibo no n'ulo ya iwu si, "Gbajuo akpa ndi ikom ndi a nri. Tinyere ha nri nke onye obula n'ime ha nwere ike ibu, tinyekwa ego nke onye obula n'ime ha kwuru n'onu akpa ya. ² Ma tinye iko olaocha m n'ime onu akpa onye nke nta n'ime ha. Tinyekwa ego o kwuru n'ihina nri o zuru n'ime akpa ya." Odibo a mere dika Josef gwara ya.

³ Mgbe chi boru, ha zipuru ndi ikom ndi a, ha na inyinya ibu ha. ⁴ Mgbe ha ji naani ihe nta gafee obodo ahụ, Josef gwara odibo ya si, "Bilie,

chuso ndị ikom ndị ahụ ọsọ. I zute ha, si ha, 'Gini mere unu ji were ihe ojoo kwughachi ihe oma? ⁵ Gini mere unu ji zuru iko olocha nna m ukwu, iko o ji anu ihe onunu na nke o jiaju ase? Unu emeela ihe ojoo n'ihu ihe a unu mere.' "

⁶ Mgbe odibo ahụ zutere ha, o gwara ha ihe ndi a. ⁷ Ma ha zara si ya, "Nna anyi ukwu, gini mere i ji ekwu udi okwu ndi a? Ihe aru ka o bu anyi ime ihe di otu a. ⁸ Lee, ego anyi chotara nonu akpa anyi ka anyi sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyi ga-esi zuru olaedo maabu olocha site n'ulo nna gi ukwu? ⁹ Onye obula n'ime anyi a chotara iko a n'aka ya ga-anwu. Anyi onwe anyi ga-aghoro nna anyi ukwu ndi ohu."

¹⁰ Odibo ahụ zara si ha, "Ka o diri dika unu kwuru. Onye obula a chotara ya n'aka ga-abu ohu m. Ma ndi a na-achotaghi ya n'aka ha enweghi ita uta obula."

¹¹ Ha mere ngwangwa, onye obula todatara akpa ya. Onye obula kwa meghere akpa ya. ¹² Odibo ahụ malitere nonye ukwu n'etiti ha choo rute nonye nta. O bu n'akpa Benjamin ka a chotara iko ahụ. ¹³ Mgbe ahụ, ha dowara uwe ha n'ihu mwute. Onye obula n'ime ha tighachiri ibu ya n'elu inyinya ibu ya. Ha niile bidokwara ilaghachi azu n'obodo ha si putu.

¹⁴ Mgbe Juda na umunne ya loghachiri n'ulo Josef, ha huru Josef ka o no n'ebe ahụ. Ha dara n'ala n'ihu ya. ¹⁵ Ma Josef juru ha si, "Gini bu ihe a unu mere? O bu na unu amataghi na onye dika m nwere ike imata onye zuru iko m?"

¹⁶ Ya mere Juda si ya, "Gini ka anyi ga-ekwu? Olee otu anyi ga-esi gosi n'aka anyi di ocha?"

Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gi. Lee, anyi bukwa ndi ohu onyenwe m. Anyi onwe anyi, tinyekwara onye a chotara iko ahụ n'aka ya.”

¹⁷ Ma Josef siri, “O ga-aburu m ajo omume ime ihe di otu ahụ. Naani nwoke ahụ a chọtara iko ahụ n'akpa ya bu onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n'udo jekwuru nna unu n'udo.”

Arịrịọ n'ihì Benjamin

¹⁸ Juda jekwuuru ya, si, “Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gi gwa gi okwu. Ewesola mu bu ohu gi iwe n'ihì na i no onodu di ka Fero. ¹⁹ Onyenwe m, o bu gi juru ndi ohu gi ajuju si, ‘Unu nwere nna maobu nwanne?’ ²⁰ Anyi zara si, ‘Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke o mutara n'agadi ya. Nwanne nwantakiri nwoke a anwuola, ya mere naani otu a foduru n'ime umu nke nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n'anya.’

²¹ “Mgbe ahụ, i si ndi ohu gi, ‘Kpota nwan-takiri a ka m hu ya anya.’ ²² Ma anyi gwara onyenwe m si na ‘Nwata a apughi ihapu nna ya, n'ihì na nna ya ga-anwu ma o buru na o hapu ya.’ ²³ Ma i gwara ndi ohu gi si, ‘Unu agaghi ahụ ihu m anya ozo, ma o buru na nwanne unu a esoghi unu gbadata.’ ²⁴ Mgbe anyi lakwuuru ohu gi bu nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru.

²⁵ “Mgbe nna anyi gwara anyi si, ‘Laghachi gaa zuta nri,’ ²⁶ anyi gwara ya na, ‘Anyi agaghi agbada ma o buru na nwanne anyi nta agaghi

eso anyị. N'ihị na anyị enweghị ike ihu nwoke ahụ anya, ma ọ buru na nwanne anyị nta esoghị anyị.'

²⁷ "Oge ahụ, ohu gi bu nna anyị siri anyị, 'Unu maara na nwunye m muuru m umu nwoke abuo. ²⁸ Otu n'ime ha funariri m, mgbe anu ohia dokasiri ya iperipe na iperipe. Ruo ugbu a, ahubeghi m ya anya. ²⁹ O buru na unu anapukwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojoo zute ya, o putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu obi ojoo?'

³⁰ "Ya mere, o buru na m alaghachikwute ohu gi, bu nna anyi, ma nwantakiri a esoghi anyi, ebe o bu na e kekotara ndu nna anyi na ndu nwantakiri a, ³¹ mgbe o ga-ahu na nwantakiri a esoghi anyi, o ga-anwu. Mgbe ahụ, anyi bu ndi ohu gi, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n'ili n'onodu obi ojoo. ³² Biko, onyenwe m, eji m ndu m zoro nna m ebe na m ga-elezi nwantakiri a anya. Asi m ya, 'O buru na m akpoghachighi nwantakiri a nye gi, ka ita uta buru nke m n'ihu gi bu nna m n'ubochi niile nke ndu m.'

³³ "Ya mere ugbu a, biko, ka ohu gi nodu dika ohu onyenwe m n'onodu nwantakiri a, ka nwantakiri a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi. ³⁴ Aga m esi ana laghachikwuru nna m ma o buru na mu na nwantakiri a esoghi? Enweghi m ike ilekwasi ihe ojoo ga-adakwasi nna m anya."

45

Umunne Josef amara onye o bu

¹ N’oge a, Josef enwekwaghị ike ijite onwe ya aka n’ihu ndị na-ejere ya ozi. O welitara olu si, “Zipunụ onye ọbụla site n’ebe m nọ.” Ya mere, o nweghị onye ya na Josef nọ mgbe ọ kọrọ ụmụnne ya onye ọ bụ. ² O tiri mkpu akwa nke ndị Ijịpt nuru, na nke ndị ụlọ Fero nụkwara.

³ Josef gwara ụmụnne ya si, “Mụ onwe m bụ Josef. Nna m ọ ka nọ ndụ ugbu a?” Ma ụmụnne ya enweghị ọnu ha ji asa ya, n’ihi na oke egwu jidere ha n’ihu ya.

⁴ Mgbe ahụ, Josef siri ụmụnne ya, “Biko, biana m nso.” Mgbe ha bịa ya nso, ọ siri ha, “Abụ m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijịpt. ⁵ Ma otu ọ di, ka ọ ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu uta n’ihi orure unu rere m. N’ihi na ọ bụ n’ihi ichebe ndụ unu ka Chineke ji buru ụzọ zite m n’ebe a. ⁶ Oge unwu agwuchabeghi. Ọ bụ ezie na afọ abụọ nke oke unwu agafeela, ma ọ fọdurụ afọ ise ọzọ n’ihu, oge a na-agaghị akọ ihe ọbụla n’ala, maọbụ iwere ihe ọbụla n’ubi. ⁷ Chineke zitere m ka m buru ụzọ bịa n’ebe a n’ihi ime ka ndụ fọdurụ unu n’uwa, na izoputa ndụ unu site n’ụzọ nnaputa di oke egwu.

⁸ “Ya mere, ọ bughị unu zitere m n’ebe a, kama ọ bụ Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghọrọ Fero nna, na onyeisi ezinaulo ya niile, na onye na-achi ala Ijịpt niile. ⁹ Ugbu a, meenu ngwa lakwuru nna m, si ya, ‘Ihe ndi a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achi Ijịpt niile. Egbula oge ibiakwute m. ¹⁰ I ga-ebi

n'ala Goshen,* ka i nwee ike ino m nso, gi na umu gi, na umu umu gi, na igwe ewu na aturu gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. ¹¹ N'ebe ahụ ka m ga-enyekwa gi ihe i choro, n'ihi na unwu afo ise ka di n'ihu na-abia. O buru na i meghi otu a, gi na ezinaulo gi na ihe niile bu nke gi ga-ada ukpa.'

¹² "N'ezie, anya unu na n'anya nwanne m Benjamin, ahula na mu onwe m ji onu m na-agwa unu okwu ndi a. ¹³ Unu ga-akoro nna m maka nsopuru niile a na-enye m n'ala Ijpt na ihe niile unu huru. Kpotakwanu nna m osiso ebe a."

¹⁴ Ugbu a, o dakwasiri n'olu Benjamin, nwanne ya, kwaa akwa. Benjamin jidekwara ya n'olu kwaa akwa. ¹⁵ Emesia, o suturu umunne ya niile onu, bekwasikwa ha akwa. N'ikpeazu, umunne ya kpanyeere ya uka.

¹⁶ Mgbe akuko a ruru ulo Fero na umunne Josef biara, o toro Fero na ndiisi ozi niile ya utu.

¹⁷ Fero gwara Josef si ya, "Gwa umunne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasi inyinya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. ¹⁸ Ha ruo, ha kpoa nna gi, na ezinaulo ha, ka ha loghachikwute m n'ala Ijpt. N'ihi na aga m enye ha ala kachasi mma n'Ijpt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahụ.

¹⁹ "Gwakwa umunne gi okwu si ha, 'Sitenu n'ala Ijpt were ugboala, nke unu ga-eji budata ndi nwunye unu na umuntakiri unu. Dutekwanu nna unu. ²⁰ Unu esogbula onwe unu

* **45:10** 45:10 Ala Goshen bu ala na-emeputa nri n'ebe o di ukwu. O di na mpaghara akuku onu mmiri osimiri Najil.

banyere ngwa ụlọ unu, n'ihì na ihe niile dị mma n'ala Ijìpt bụ nke unu.' ”

²¹ Ya mere ụmụ Izrel mere ihe ndị a. Josef nyere ha ụgbọala dịka Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzọ. ²² O nyere onye ọ bụla n'ime ha uwe mgbanwe ọhụrụ, ma o nyere Benjamin narị shekel ọlaọcha atọ, na uwe mgbanwe ise. ²³ O zipụrụ nna ya ihe ndị a: ịnyinya ibu iri ndị e bokwasiri ihe mara mma niile si n'ala Ijìpt, na nne ịnyinya ibu iri ndị e bokwasiri ọka na achicha, na ihe ndị ọzọ dị iche iche, n'ihì ije ya. ²⁴ O zipurụ ụmụnne ya. Ma oge ha na-achọ ịhapụ ya, ọ gwara ha si, “Unu esekwala okwu n'uzọ.”

²⁵ Mgbe ahụ, ha hapurụ ala Ijìpt mechaa rute ala Kenan, bjakwute Jekob nna ha. ²⁶ Ha gwara ya si, “Josef ka nọ ndụ. N'ezie, ọ bụ ya na-achị ala Ijìpt niile.” Ma o siiri Jekob ike ịnabata akụkọ a. O kwenyeghi na ọ bụ eziokwu. ²⁷ Ma mgbe ha gwasiri ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe ọ hụkwara ụgbọala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmụọ nna ha Jekob ọghachiri. ²⁸ Mgbe ahụ Izrel kwuru si, “Ekwetala m! Josef nwa m ka dị ndụ. Aga m aga hụ ya anya tupu m nwụọ.”

46

Jekob abiaruo Ijìpt

¹ Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Bìasheba. Ebe a, ọ churụ aja nye Chineke nke nna ya Aizik.

² Chineke gwara Izrel okwu n'ọhụ nke abali. O siri, “Jekob! Jekob!”

Ọ zara si, “Lee m n’ebe a.”

³ Chineke gwara ya si, “Abụ m Chineke, Chineke nke nna gi. Atụla egwu ịgbada Ijpt n’ihi na aga m eme gi ka ị ghọọ mba di ukwu n’ebe ahụ. ⁴ Mụ onwe m ga-eso gi agbada n’ala Ijpt. Mụ onwe m ga-akpọatakwa gi ọzọ. Josef n’onwe ya ga-eji aka ya ekpuchikwa gi anya.”

⁵ Jekọb mechara si na Bíasheba pụta. Ụmụ Izrel kuuru Jekọb nna ha, na ụmụaka ha na ndi nwunye ha, kubanye n’ugboala ahụ Fero zitere ka ha ji bute ya. ⁶ Ha buuru anụ ụlọ ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n’ala Kenan, gaa Ijpt. Jekọb na agburu ya niile so. ⁷ Ụmụ ya ndi ikom niile, na ụmụ ụmụ ya ndi ikom niile, na ụmụ ya ndi inyom niile, na ụmụ ụmụ ya ndi inyom niile, na ndi niile bu mkpuru afọ ya, ka ọ kpọrọ gaa Ijpt.

⁸ Ndi a bu aha ụmụ ndi ikom Izrel, ya bu Jekọb na ụmụ ụmụ ya, ndi sooro ya gaa Ijpt.

Ruben, ọpara Jekọb

⁹ Ụmụ ndi ikom Ruben bu,
Hanok, na Palu, na Hezron na Kami.

¹⁰ Ụmụ ndi ikom Simion bu,
Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bu nwanyi Kenan.

¹¹ Ụmụ ndi ikom Livayi bu,
Geshon, na Kohat, na Merari.

¹² Ụmụ ndi ikom Juda bu,

Ịa, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma
 Ịa na Onan nwurụ n'ala Kenan.

Ụmụ ndị ikom Perez bụ,
 Hezron na Hamul.

¹³ Ma ụmụ ndị ikom Isaka bụ,
 Tola, na Puva, na Jashub, na Shimron.

¹⁴ Ụmụ ndị ikom Zebulon bụ,
 Sered, na Elon, na Jaliil.

¹⁵ Ndi a bụ ụmụ ndị ikom Lia
 mụrụ Jekob n'ala Padan Aram. O
 mụtakwa otu nwanyị aha ya bụ
 Daina. Ụmụ ndị ikom na ndị inyom
 ndị a di iri atọ na atọ.

¹⁶ Ụmụ ndị ikom Gad bụ,
 Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri,
 na Arodi na Areli.

¹⁷ Ụmụ ndị ikom Asha bụ,
 Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha
 nwanyị bụ Sera.
 Ụmụ Beriya bụ,
 Heba na Malkiel.

¹⁸ Ndi a bụ ụmụ a mụrụ Jekob site
 na Zilpa, odibo nwanyị ahụ Leban
 kponyere Lia nwa ya nwanyị. Ha di
 iri na isii n'onuogugu.

¹⁹ Ụmụ ndị ikom Jekob site na Rachel nwunye
 ya bụ,
 Josef na Benjamin.

²⁰ N'ala Ijipt, a mụrụ Josef Manase na
 Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa
 nwanyị Potifera, onye nchaja nke On.

21 Ụmụ ndị ikom Benjamin bụ,
Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh,
Mupim, Hupim na Aad.

22 Ndi a bu ndi ikom nke Rachel mụrụ
Jekob. Ha di iri na anọ.

23 Nwa nwoke nke Dan mụrụ bụ,
Hushim.

24 Ụmụ ndị ikom Naftali bụ,
Jaziil, na Guni, na Jeza, na Shilem.

25 Ndi a bu umu ndi ikom a muru Jekob
site na Bilha, odibo nwanyi ahụ Leban
kponyere nwa ya nwanyi Rachel. Ha
niile di asaa.

26 Ya mere, ndi niile so Jekob gaa Ijipt,
ndi bu umu umu ya, na-agughị ndi
nwunye umu Jekob niile, di iri mmadu
isii na isii. 27 Tinyere umu ndi ikom
abuọ amutara nye Josef n'Ijipt, ndi si
n'ezinaulo Jekob gara Ijipt di iri asaa.

28 Jekob zipuru Juda ka jekwuru Josef ijuta
ya uzọ Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen,
29 Josef kwadoro inyinya ugbo ya gawa Goshen
izute nna ya Izrel. Mgbe Josef biara n'ihu nna
ya, o makuru ya, bee akwa ogologo oge.

30 Izrel gwara Josef si, "Ugbu a ejikerela m
inwu, ebe m huru ihu gi anya ozọ, mata na i
ka di ndu."

31 Mgbe ahụ, Josef gwara umunne ya na ndi
ezinaulo nna ya niile si, "Ka m gaa kororo Fero.
Ka m gaa si ya, 'Umunne m na ezinaulo nna m,

ndị bi n'ala Kenan abiakwutela m. ³² Ha bụ ndị ọzuzu aturu, ndị na-elekota anụ ụlọ. Ha chị igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri.' ³³ Ya mere, ọ buru na Fero akpo unu juo unu ajuju si, 'Gini bu oru aka unu?' ³⁴ Unu gasi ya, 'Ndi ohu gi bu ndi ozuzu anu ulo site na mgbe anyi bu umunta, dika nna nna anyi ha bu.' Mgbe ahụ, ọ ga-ekwe ka unu biri n'ala Goshen. N'ihi na ndi niile na-azu ewu na aturu bu ndi akporo asi n'ala Ijpt."

47

¹ Josef gara gwa Fero si, "Nna m na umunne m ejirila igwe ewu na aturu ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n'ala Kenan bia n'ebe a. Ha no n'ala Goshen." ² Mgbe ọ gara igwa Fero okwu, o duuru mmadu ise n'etiti umunne ya ndi ikom gosi ha Fero.

³ Fero juru umunne ya ajuju si ha, "Gini bu oru aka unu?"

Ha zara si ya, "Ndi ohu gi bu ndi ozuzu aturu dika nna nna anyi ha." ⁴ Ha kwukwara si, "Anyi biara ino dika obia n'ala a n'ihi na unwu a siri oke ike n'ala Kenan. O nweghi nri igwe ewu na aturu anyi nwere iri n'ala ahụ. Ya mere, anyi na-ario ka i nye ndi ohu gi ike ka ha biri n'ala Goshen."

⁵ Fero gwara Josef si, "Nna gi na umunne gi abiakwutela gi. Ha biri n'ala Goshen. ⁶ Ala Ijpt dikwa gi n'ihu. Horo ebe obula masiri gi nke dikwa ezi mma nye nna gi na umunne gi ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. O burukwa na i

maara ndị ikom n'etiti ha ndị nwere ike, mee ha ndị na-elekọta igwe anụ ụlọ m.”

⁷ Josef kpọtara nna ya Jekọb, mee ka o guzo n'ihu Fero. Jekọb nọ n'ebe ahụ gọzie Fero. ⁸ Fero juru Jekọb si, “Ị gbaala afọ ole ugbu a?”

⁹ Jekọb zara Fero si ya: “Ebiela m dika onye ọbia nari afọ na iri afọ atọ. Ọnụogugu afọ ndị a ehighi nne, ma ha juputara n'ahuhu na nsogbu. Ma a nọrubeghi m ọnụogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'ụwa dika ọbia.” ¹⁰ Jekọb gọziri Fero, site n'ihu ya puo.

¹¹ Ya mere, Josef mere ka nna ya na ụmụne ya biri n'ala Ijipt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahụ na mpaghara Ramesis, dika Fero nyere n'iwu. ¹² Josef nyere nna ya na ụmụne ya na ezinaulo nna ya nri dika ọnụogugu nke ụmụ ha si di.

Unwu na uko nri

¹³ Ma nri adighi n'ala ahụ niile n'ihu na unwu ahụ di nnoo njo. Ihe siri ike n'ala Ijipt ma n'ala Kenan n'ihu unwu a. ¹⁴ Josef chikotara ego niile di n'ala Ijipt, na n'ala Kenan, nke ndi mmadu ji kwuo ugwo nri ha zuru webata ha n'uloeze Fero. ¹⁵ Mgbe ego niile di ndi mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijipt ma n'ala Kenan, ndi Ijipt niile biakwutere Josef si ya, “Nye anyi nri, gini mere anyi ga-eji nwuo n'ihu gi? Ego anyi agwula.”

¹⁶ Mgbe ahụ Josef zara si ha: “Jirinụ anụ ụlọ unu kwuo ugwo nri m ga-enye unu, ebe o bu na ego unu agwula.” ¹⁷ Ya mere, ha kputaara Josef anụ ụlọ ha. Josef nyere ha nri n'onodu inyinya

ha, na aturu ha, na ewu ha, na ehi, na inyinya ibu ha. O were nri zuo ha n'afọ ahụ n'ọnođụ anụ ụlọ ha niile.

¹⁸ Mgbe afọ ahụ gafesiri, ha biakwutekwara ya n'afọ nke ozo si ya, "Anyi agaghi ezoro onyenwe anyi na ego anyi agwula, na igwe anụ ụlọ anyi bukwa nke gi. O nweghi ihe ozo foduru anyi kara ahụ anyi na ala anyi. ¹⁹ Gini mere anyi ga-eji noo n'aguu n'ihu gi? Zuru anyi na ala anyi n'ọnođụ ugwo anyi ga-akwu maka nri i ga-enye anyi. Ka anyi na ala anyi buru ndi ohu Fero. Nye anyi mkpuru ubi ka anyi diri ndu ghara inwu, ka ala a ghara ibu ihe togboro n'efu."

²⁰ Ya mere, Josef zutaara Fero ala Ijpt niile. Ndi Ijpt niile n'otu n'otu rere ala ha n'ihu oke unwu ahụ dakwasiri ha. Mgbe ahụ, ala ha niile ghorọ nke Fero. ²¹ Ya mere, Josef si otu a mee ka ndi Ijpt niile ghoọ ndi ohu Fero, site n'otu obodo n'ala ahụ ruo na nke ozo ya. ²² Ala nke Josef nazutaghi n'oge a bu naani ala ndi nchujaja. N'ihu na ndi nchujaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahụ Fero na-enye ha. Ya mere ha ereghi ala ha.

²³ Mgbe ahụ, Josef gwara ndi mmadu ahụ niile okwu si, "Lee, azuola unu taa, zukwaa a ala unu nye Fero. ²⁴ N'oge owuwe ihe ubi, otu uzo n'ime uzo ise nke ihe unu nwetara n'ubi unu bu nke Fero. Deberenụ onwe unu uzo anọ foduru ka o buru ihe unu ga-aku n'ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndi ezinaulo unu, na nke umuntakiri unu ga-eri."

²⁵ Ha zara si ya, “I zoputala ndu anyi. Ka anyi huta amara n’ihu nna anyi ukwu. Anyi ga-abu ndi ohu Fero.”

²⁶ Josef mere ka nke a buru iwu n’ala Ijipt niile ruo taa, na Fero ga-ewe otu uzo n’ime uzo ise nke ihe obula si n’ala. Naani ihe si n’ala ndi nchujaja bu nke na-esoghi n’iwu a.

²⁷ Izrel biri na Goshen nke di n’ala Ijipt. Ha kpatara aku hie nne, mubaa n’omumu, ma n’onuogugu.

²⁸ Jekob biri n’ala Ijipt afo iri na asaa. Ya mere, afo niile Jekob gbara bu nari afo na iri afo ano na asaa. ²⁹ Mgbe ubochi onwu Izrel na-abiaru nso, o kporo Josef nwa ya si ya, “O buru na m ahutala amara n’ihu gi, tinye aka gi n’okpuru apata m, kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntukwasi obi. Elila m n’ala n’Ijipt. ³⁰ Kama, mgbe m nwuru, site n’ala Ijipt bupu m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha.”

O zara, “Aga m eme dika i kwuru.”

³¹ O siru ya, “Nuruo m iyi na i ga-eme ya.” Josef nuruo ya iyi. Izrel n’onwe ya, kporo isiala dika o dabere n’elu mkpanaka ya.

48

Jekob agozie umu Josef

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, a gwara Josef si, “Lee nna gi na-aria oria.” Josef biliri duru umu ya ndi ikom abuo bu Manase na Ifrem gawa ileta ya. ² Mgbe a gwara Jekob okwu si ya, “Nwa gi nwoke Josef abiala ileta gi.” Izrel chikotara ume ya, jisie ike, nodu ala n’elu akwa ya.

³ Mgbe ahụ, Jekob siri Josef, “Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n’ala Kenan, ma goziekwa m. ⁴ O siri m, ‘Lee, aga m eme ka i mịa mkpuru, baakwa ụba n’ọnuogugu. Aga m eme ka i ghoọ ogbako otutu mba. Aga m enye gi ala a ka o buru ihe nketa ebighi ebi maka agburu gi ndi ga-esote gi.’

⁵ “Ugbu a, ana m eme umu gi ndi ikom abuo ndi a, ndi a mutaara gi n’ala Ijpt, umu nke m. Ha abuo, Ifrem na Manase, ga-abu umu m, dika Ruben na Simion si buru umu m. ⁶ Ma umu ozo a ga-amutara gi ga-abu nke gi. O bu aha umunne ha ndi a ka a ga-eji mara ha n’ala nketa nke ha. ⁷ Ana m eme nke a n’ihi na mgbe m si Padan Aram puta, nne unu Rechel, nwuru n’ala Kenan mgbe anyi ka no n’uzo ije anyi n’ebe ditu anya site na Efrat. N’akuku uzo e si aga Efrat, ya bu Betlehem, ka m likwara ya.”

⁸ Mgbe Izrel huru umu ndi ikom abuo Josef kpọ bịa, o juru Josef ajuju si, “Ndi a, bu ndi ole?”

⁹ Josef zara nna ya si, “Ha bu umu ndi ikom ndi Chineke nyere m n’ebe a.”

Ya mere, Jekob gwara ya si, “Kpotara m ha, ka m gozie ha.”

¹⁰ N’oge a, Izrel adighi ahuzikwa uzo nke oma n’ihi ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru umu ya ndi ikom ndi ahụ bịa nso ebe nna ya no. Mgbe ahụ, Jekob suturu ha onu, makuo ha.

¹¹ Izrel siri Josef, “O nweghi mgbe m lere anya na m ga-ahu ihu gi ozo. Ma Chineke emeela ka m hukwa umu gi.”

¹² Josef sitere n'ikpere* Jekob kupu umu ya, bia hulata isi ala. O kpuru ihu ya n'ala mgbe o mere nke a. ¹³ Josef kpooro ha abuo, Ifrem n'aka nri ya nke bu aka ekpe Izrel, na Manase n'aka ekpe ya nke bu aka nri Izrel, kpoa ha bia nna ya nso. ¹⁴ Ma Izrel setiri aka nri bikwasị ya n'isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n'isi Manase bu okpara.

¹⁵ Mgbe ahụ, o goziri Josef si ya.

“Ka Chineke, onye nna m ha
Ebrahim na Aizik jere ije n'ihu ya
Chineke onye burii Onye zuru m dika aturu
ogologo ndu m niile ruo taa,

¹⁶ Mmuo ozi ahụ naputara m site n'ihe egwu
niile,
ya gozie umu ndi ikom ndi a.

Ka ha buru ndi a kpokwasiri aha m
na aha nna m ha Ebrahim na Aizik,
ka ha mubaa
hie nne n'elu uwa.”

¹⁷ O wutere Josef mgbe o huru na nna ya bikwasiri aka nri ya n'isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepu ya n'isi Ifrem, ka o tukwasị ya n'isi Manase. ¹⁸ Mgbe ahụ, Josef siri nna ya, “I bikwasijoro aka gi. Onye a bu okpara, bikwasị aka nri gi n'isi ya.”

¹⁹ Ma nna ya juru, si ya, “Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-aghọ oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akari ya idi ukwuu, n'ih

* **48:12** 48:12 I kuu mmadu n'ikpere, bu memme iji gosiputa na onye ahụ eku n'ikpere, a burula nwa onye ahụ kuu ya.

na ụmụ ụmụ ya ga-aghọ ọtụtụ mba dị iche iche.”

²⁰ Ọ gọziri ha n'ụbọchị ahụ sị,

“N’aha gị ka Izrel ga-ekwupụta ngozị a,

‘Ka Chineke mee gị dika Ifrem na Manase.’”

Ya mere o buru ụzọ kpọọ Ifrem tupu Manase.

²¹ Mgbe ahụ, Izrel gwara Josef okwu sị ya, “Lee, mụ onwe m na-aga ịnwụ. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpọghachikwa unu azụ n’ala nna unu ha. ²² Mụ onwe m na-enye gị otu akụkụ ugwu karịa nke ụmụnne gị, bụ ala ugwu ahụ m sitere na mma agha m na ụta m napụta ndị Amọrait ka ọ buru nke gị.”

49

Jekọb agozie ụmụ ya

¹ Mgbe ahụ, Jekọb kpọkọtara ụmụ ya ndị ikom niile n’otu sị ha, “Zukoñu ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu n’ụbọchị dị n’ihu.

² “Zukoñu nuru, ụmụ ndị ikom Jekọb nuru okwu nna unu Izrel.

³ “Ruben, ọkpara m ka i bụ, ume m, ihe ngosi mbụ nke ike m, onye nsọpuru kwesiri, onye mbụ n’idi ike.

⁴ Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri di n’iyi, i gaghị abukwa onye mbụ, n’ihi na i banyere n’ihe ndina nna gi, i dinara n’ihe ndina m, meruọ ya.

⁵ “Simion na Livayi bu ụmụnne.

Mma agha ha bu ngwa ihe ike.

⁶ Ka obi m ghara isonye n’izuzu ha,

ka m ghara isonye n'ogbakọ ha,
n'ihì na ha gburu mmadụ n'oge iwe ha,
bipụkwa nkwonkwo ụkwụ ụmụ ehi na-
echeghị echiche.

⁷ Ihe a buru ọnụ ka iwe ha bụ, n'ihì na ọ dị njo.
Ọnụma ha, ọ jobigara njo oke.
Aga m ekesa ha n'etiti ụmụ Jekọb
Kpasaa ha n'etiti ndị Izrel.

⁸ “Gị, Juda, ụmụnne gị ga-eto gị.
Aka gị ga-adi n'olu ndị iro gị.
Ụmụ ndị ikom nna gị ga-akpọ isiala nye gị.

⁹ I bụ nwa ọdum, gị, Juda,
i si n'ichụ nta lọta, nwa m.
Dịka ọdum, ọ na-amakpu, na-edina ala,
dịka nne ọdum, onye ga-anwa anwa kpotee
ya?

¹⁰ Mkpanaka eze agaghị esite n'ebe Juda nọ
wezuga onwe ya,
maọbụ mkpanaka onyendu esi n'agbata
ụkwụ ya pụọ,
tutuu ruo mgbe eze ahụ nwe ya ga-abia,
irube isi nke mba niile ga-abụ nke ya.

¹¹ Ọ ga-ekenye ịnyinya ibu ya n'osisi vainị,
n'alaka kachasi mma ka ọ ga-ekenye nwa
ịnyinya ibu ya.*

Ọ ga-asakwa uwe ya na mmanya.
Uwe mwuda ya ka ọ ga-asukwa n'ọbara
mkpuru vainị.

¹² Anya ya ga-acha uhie uhie kariya mmanya
vainị.

* **49:11** 49:11 Nke a na-egosiputa ịba ụba n'ebe ọ dị ukwu,
maọbụ mmadụ ịbụ ọgaranya.

Eze ya ga-enwupukwa ocha karĩa mmiri ara ehi.

- 13 “Zebulon ga-ebi n’akukụ osimiri.
 O ga-abụ ebe izuike nye ugbo mmiri.
 Oke ala ya ga-agbatipụ ruo Saịdon.
- 14 “Isaka dị ike dika inyinya ibu
 na-amakpu n’etiti oḡba aturu.
- 15 Mgbe o huru otu ebe izuike ya si di mma,
 hu otu ala ya si maa mma,
 o ga-ehudata isi ya ibu ibu aru;
 were onwe ya nye iru oru ike.
- 16 “Dan ga-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka
 dika otu n’ime ebo Izrel.
- 17 Dan ga-adi ka agwo di n’akukụ okporozo,
 dika ajuala di n’uzo oha,
 nke na-ata inyinya n’ikiri ukwu,
 si otu a mee ka onye na-agba inyinya dala
 azu.
- 18 “O ONYENWE ANYI, ana m ele anya nnaputa gi.
- 19 “Gad bu onye usuu ndi o-ji-egbe-aga ga-
 abiakwasị,
 ma o ga-aluso ha ogu, चुokwa ha oso.
- 20 “Asha ga-esi n’ubi ya weputa nri gbara abuba,
 nke na-adi ndi eze mma.
- 21 “Naftali dika nne ele a hapuru ahapu,
 nke na-amuputa umu ele mara mma.

- 22 “Dịka osisi vainị a kuru n’akuku iyi,
 nke alaka ya na-awasa rigoro n’elu mgbidi,
 na nke na-amị ezi mkpuru, otu a ka Josef dị.
- 23 Ndi na-agbata uta sitere n’obi ilu luso ya agha,
 ha gbara ya akụ site n’ikpo asi.
- 24 Ma aka o ji jide uta nke ya adaghị mba,
 ike agwughị ogwe aka ya,
 n’ihi aka Onye dị ike nke Jekob,
 n’ihi Onye ozuzu aturu, Oke Nkume Izrel,
- 25 n’ihi Chineke nna gi, onye na-enyere gi aka,
 n’ihi Onye puru ime ihe niile, ka o gozie gi,
 site na ngozi nke eluigwe site n’elu,
 ngozi nke osimiri di n’okpuru ala,
 ngozi nke ara na akpanwa.
- 26 Ngozi niile nke nna gi, di ukwu kariya,
 ngozi niile nke ugwu ukwu mgbe ochie,
 kariakwa ngozi nke ugwu nta mgbe ochie,
 Ka ngozi ndi a di iche dikwasị n’isi Josef,
 dikwasị n’egedege ihu Josef, onye bu
 onyendu n’etiti umunne ya.

27 “Benjamin dịka nkita ohia nke na-adogbu
 anu.

N’ututu, o na-eri anu o dogburu.

N’anyasi o na-ekesakwa ihe o gbutere.”

28 Ndi a bu ebo iri na abuo di n’Izrel. Ihe ndi
 a bukwa ihe nna ha gwara ha mgbe o goziri ha,
 nye onye obula n’ime ha ngozi nke ruuru ya.

Onwu Jekob

29 Emesia, o nyere ha ndumodu si ha, “N’oge
 na-adighi anya site ugbo a, aga m anwu. Unu
 aghaghị ili m n’ebe e liri nna m ha, n’ala Kenan,

n'ime ọgba ahụ dị n'ọhia Efron, onye Het. ³⁰ N'ime ọgba dị n'ọhia Makipela, nke dị nso na Mamre, n'ala Kenan, ọhia Ebrahim zutara site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. ³¹ N'ebe ahụ ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebe ahụ kwa ka e liri Aizik na Ribeka nwunye ya. N'ebe ahụ ka m liri Lia. ³² Ebrahim nna nna m zuru ala ahụ na ọgba dị n'ime ya site n'aka umu Het."

³³ Mgbe Jekob kwuchara okwu ndumodu ikpeazu ndi a nye umu ya ndi ikom, o chikotara ukwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikotara ya na ndi ya.

50

Olili Jekob

¹ Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. ² Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-ejere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahụ gbasikwara Izrel. ³ O were ha iri ubochi anọ igbasi ozu, n'ihu na nke a bu oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijipt iri ubochi asaa.

⁴ Mgbe oge iru uju gafesiri, Josef gwara ndi ulo Fero si ha, "O buru na m ahutala amara n'ihu unu, biko, gwaranu m Fero otu a, si ya, ⁵ 'Nna m mere ka m nuora ya iyi mgbe o na-anwu, si, "Lee, agala m inwu, i ga-eli m n'ili m, nke m gwuuru onwe m n'ala Kenan." Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma loghachikwa.'"

⁶ Fero zara si ya, "Gaa lie nna gi dika o mere ka i nuo iyi na i ga-eme."

⁷ Ya mere, Josef gara ili nna ya. Ọtutu ndi mmadu sokwa ya. Ndiisi ochichi Fero, na ndi okenye ulo ya, na ndi okenye a ma ama n'ala Ijpt. ⁸ Ndi ozo bukwa ndi ulo Josef niile, umunne ya, na ndi ulo nna ya. Naani umuntakiri, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n'ala Goshen. ⁹ Ma inyinya ugbo na ndi na-agba inyinya, so ya gaa. Igwe mmadu gara ije a buru ibu nke ukwu.

¹⁰ Mgbe ha ruru ebe izocha oka nke Atad, n'ofe ozo nke Jodan, ha weere iti aka n'obi di ukwu tie aka n'obi ha n'ebe ahụ. Josef ruru uju ubochi asaa maka nna ya n'ebe ahụ. ¹¹ Mgbe ndi bi n'ala Kenan huru oke iru uju nke ebe izocha oka nke Atad ahụ, ha siri, "Nke a buuru ndi Ijpt iru uju di ukwu." N'ih i nke a, ha kporo ebe ahụ di nso na Jodan Ebel-Mizraim.

¹² Umụ Jekob mere dika nna ha gwara ha. ¹³ N'ih i na ha buuru ozu ya laa n'ala Kenan, lie ya n'ogba ahụ di n'ohia Makipela, nke bu ala ubi Ebrahim zuru dika ala olili ozu, site n'aka Efron, onye Het; n'akuku Mamre. ¹⁴ Emesja, Josef laghachiri Ijpt ya na umunne ya, na ndi niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya.

Josef agbaghara umunne ya

¹⁵ Mgbe umunne Josef huru na nna ha anwuola, ha siri, "Eleghi anya Josef ga-akpo anyi asi, kwughachi anyi ugwo ihe ojoo niile anyi mere ya?" ¹⁶ N'ih i nke a, ha zipuru Josef ozi si, "Nna gi nyere iwu a tupu o nwuo. ¹⁷ 'Gwa Josef si ya, Arioo m gi, gbaghara ihe ojoo niile

umunne gi mere, na mmehie ha mere megide gi.' Ugbu a, gbaghara mmehie anyi bu ndi ohu Chineke nna gi." Mgbe Josef nuru ihe ha kwuru, o kwara akwa.

¹⁸ Umunne ya biakwara daa n'ihu ya, si, "Anyi bu ndi ohu gi."

¹⁹ Ma Josef siri ha, "Unu atula egwu. Abu m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-eji taa unu ahuhu? ²⁰ O bu ezie na unu chere ime m ihe ojuo, ma Chineke chere ya ka o buru ezi ihe, iji debe otutu ndu dika o na-eme taa. ²¹ Ya mere, ujo atula unu. Mu onwe m ga-azu unu na umuntakiri unu." O kasiri ha obi, gwa ha okwu bara ha n'obi.

Onwu Josef

²² Josef biri n'Ijpt, ya na umunne ya, na ndi ulo ha. Josef gbara nari afo na iri. ²³ Josef huru umu Ifrem, na umu umu ya. O nokwa ndu hu umu Makia nwa Manase, ndi e kukwasiri n'ikpere ya.

²⁴ Mgbe ahụ, Josef siri umunne ya, "Agala m inwu, ma Chineke ga-abia ileta unu. O ga-esi n'ala a kpoputa unu kpopakwa unu n'ala ahụ o nuru Ebrahim na Aizik na Jekob iyi, na o ga-ene ya." ²⁵ Mgbe ahụ, Josef mere ka umu Izrel nuro ya iyi si, "Mgbe Chineke biara ileta unu, unu aghaghi i site n'ebe a chikoro okpukpu m."

²⁶ Josef nwuru mgbe o gbara nari afo na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n'ime igbe ozu, n'ala Ijpt.

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Nḅi Ugbu a nke ḅiri onye oḅuḅa igu
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria:
Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Nḅi Ugbu a nke ḅiri
onye oḅuḅa igu

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Nḅi Ugbu a nke ḅiri onye oḅuḅa igu

Nḅi Biblica, Inc. deghariḅi ya n'afḅ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" ḅu akara e ji mara ḅlo ḅru a, nke edebanyere ḅika iwu si kwado n'ḅlo ḅru ḅi n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azḅm aḅa nḅi Biblica, Inc. O ḅu ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Apr 2023

e2303256-375f-5385-8ff3-d387f2bc9c78